

รายงานการรวบรวมความคิดเห็น
จากกลุ่มประชากรชายขอบ
เรื่อง วาระการพัฒนาหลังปี พ.ศ. 2558



สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เสนอต่อ องค์การสหประชาชาติในประเทศไทย

รายงานการรวบรวมความคิดเห็น
จากกลุ่มประชากรชายขอบ
เรื่อง วาระการพัฒนาหลังปีพ.ศ. 2558

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เสนอต่อ

องค์การสหประชาชาติในประเทศไทย



คำนำ

การพัฒนาที่ผ่านมาได้ช่วยยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ให้สูงขึ้น หรืออีกนัยหนึ่ง สร้างภาวะที่ “มีอยู่ มีกิน มีโอกาส สามารถพัฒนาตน” ขึ้นมาได้ นี่คือนี่สิ่งที่เกิดขึ้นมาจาก “ปฏิญญาแห่งสหประชาชาติ” (Millennium Development Goals: MDGs) ที่สร้างกรอบให้กับการพัฒนาในระดับพื้นฐานทั่วโลก ซึ่งจะสิ้นสุดลงในปี พ.ศ. 2558 และประเทศไทยก็บรรลุข้อกำหนดใน MDGs ได้เป็นอย่างดีด้วยข้อสำคัญคือ เมื่อ MDGs ได้สิ้นสุดลงแล้ว ก็ได้มีการตกลงกันในระดับโลก มุ่งเป้าการพัฒนาอย่างต่อเนื่องที่สูงขึ้นร่วมกันอีก เพื่อสร้างสังคมโลกที่เราปรารถนาพ้องกัน โดยส่วนหนึ่งผ่านแบบสอบถาม MYWorld ระดมความคิดเห็นจากกลุ่มคนที่หลากหลายเข้ามาสู่กระบวนการในระดับนานาชาติ

ในกระบวนการนี้อาจประสบข้อจำกัดในการเข้าถึงกลุ่มประชากรชายขอบ ไม่ว่าจะในทางเทคโนโลยี การสื่อสาร และการประสานแนวความเข้าใจร่วมกัน ดังนั้น องค์การสหประชาชาติ กลุ่มงานประเทศไทยจึงดำริให้เกิดโครงการรวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มประชากรชายขอบ (ซึ่งรายงานนี้มีอยู่ 15 กลุ่มที่มีความครอบคลุมในระดับหนึ่ง) ประมวลสู่ภาพรวมเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนา การศึกษารวบรวมความคิดเห็นนี้ใช้วิธีประสมกันระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ รายงานที่อยู่ในมือท่านนี้ถือได้ว่าเป็นความพยายามเบื้องต้น ที่จะสร้างการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมตั้งแต่ระดับท้องถิ่นไปจนถึงระดับโลก

ผลที่ได้จากกลุ่มประชากรชายขอบ ได้ข้อสรุปเน้นย้ำในจุดหลักได้แก่ การเอาคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา การมุ่งเป้าความเสมอภาคทางสังคม การเปิดฐานคิดร่วมทางนโยบาย และสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ประสานความรู้ท้องถิ่นกับธรรมชาติให้สมดุลกัน เนื้อหาในส่วนนี้ หากพิจารณาให้ดี หาได้เป็นแค่อนาคตที่ต้องการของคนชายขอบเท่านั้น แต่ยังเป็นการวางรากฐานให้แก่การพัฒนาสังคมในภาพรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคแห่งการตื่นตัวขนานใหญ่ในเรื่องปฏิรูป ที่แผ่คลุมไปทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็ภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจ ภาคราชการ ในมิตินี้ เราอาจพิจารณาต่อเนื่องได้ในสองประการ ประการแรก เราจะสร้างกระบวนการปฏิรูปอย่างไร ให้ผนวกเอากลุ่มประชากรชายขอบ ได้มีส่วนร่วม และมีอำนาจในการร่วมกำหนดแนวทางการปฏิรูปอย่างจริงจัง ประการที่สอง สังคมจะนำบทเรียนจากการพัฒนาของกลุ่มประชากรชายขอบมาเรียนรู้เพื่อปรับปรุงตนเองได้อย่างไร กล่าวอีกอย่างหนึ่งคือ ให้ความทุกข์ยากลำบากที่สุดของสังคม มาส่องสะท้อนความผิดพลาดของสังคมนี้เองได้อย่างไร ดังนั้น แนวทางการ

ปฏิรูป ก็ย่อมจะมุ่งสู่ข้ออภิปรายในด้านความเป็นธรรมทางสังคม ที่ในระยะหลัง มิได้หวังแค่การยกระดับชีวิตต่ำสุดของมนุษย์ขึ้นมาเท่านั้น แต่มุ่งสู่การแสวงหาความเสมอภาค คุณค่าร่วม และการดำรงอยู่ร่วมกันในสังคม

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณคณะทำงานทั้งจากองค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรสหประชาชาติ และสถาบันวิจัยสังคม ที่ทำให้งานนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และที่สำคัญอย่างยิ่ง พี่น้องกลุ่มประชากรชายขอบทั้งหลาย ที่ข้อคิดของทุกท่านถือได้ว่าเป็นใจกลางของรายงานเล่มนี้ และเป็นหัวใจของการพัฒนาสังคมไทยต่อไป

รศ.ภก.ดร.วิทยา กุลสมบุญ

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะผู้ดำเนินงาน

ดร.นฤมล อรุโณทัย	หัวหน้าโครงการ
คุณราณี หัสสรังสี	ผู้จัดการ
คุณปกรณ์ เลิศเสถียรชัย	นักวิจัย
ดร.สวรัย บุญยमानนท์	นักวิจัย
คุณภัทรภรณ์ จิ่งเลิศศิริ	นักวิจัยและประสานงาน
คุณสุภาพรพรณ พลังศักดิ์	เจ้าหน้าที่ประสานงาน

ภาคีเครือข่าย

- คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน
- คณะทำงานวาระทางสังคม
- เครือข่ายปฏิรูปที่ดิน
- เครือข่ายผู้หญิงเพื่อความก้าวหน้าและสันติภาพ
- เครือข่ายเพื่อพัฒนาแรงงานข้ามชาติ
- มูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืน
- มูลนิธิเข้าถึงเอดส์
- มูลนิธิชุมชนไท
- มูลนิธิพัฒนางานเพื่อผู้สูงอายุ
- มูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย
- มูลนิธิเพื่อการพัฒนาแรงงานและอาชีพ
- มูลนิธิอารมณณ์ พงศ์พงษ์
- สภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย
- สภาองค์กรชุมชนจัดการลุ่มน้ำสายบุรี
- สมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาในประเทศไทย
- สมาคมสมาพันธ์ประมงพื้นบ้าน

สารบัญ

1. ความเป็นมา	1
2. ระเบียบวิธีวิจัย	2
3. ประชากรชายขอบคือใคร?	3
4. การสังเคราะห์ข้อมูลจากผลการสำรวจแบบสอบถาม	4
5. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม	6
6. ผลจากการประชุมกลุ่มย่อย	19
1) เครือข่ายผู้หญิง	19
2) กลุ่มผู้สูงอายุ	22
3) กลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์	23
4) เครือข่ายคนพิการ	24
5) กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือ	26
6) กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลภาคใต้	27
7) ประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	29
8) กลุ่มคนจนชนบทในภาคตะวันออกเฉียงใต้	30
9) กลุ่มชาวนาไร้ที่ดิน	31
10) เครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน	34
11) กลุ่มชาวประมงพื้นบ้าน	35
12) กลุ่มคนจนเมือง	37
13) กลุ่มแรงงานนอกระบบ	38
14) เครือข่ายแรงงานในระบบ	40
15) กลุ่มแรงงานข้ามชาติ	42
7. การประชุมกลุ่มใหญ่	43
8. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยเชื่อมโยงข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ	50
9. ข้อเสนอสรุปและข้อเสนอแนะ	55
10. ภาคผนวก	57

1. ความเป็นมา

ในการประชุมสุดยอดสหประชาชาติใน ปี พ.ศ. 2543 ประเทศต่าง ๆ 189 ประเทศได้ตกลงและยอมรับวาระการพัฒนาซึ่งระบุอยู่ใน “ปฏิญญาแห่งสหประชาชาติ” อันนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (Millennium Development Goals – MDGs) ทั้งแปดประการขึ้น เป้าหมายและตัวชี้วัดของ MDGs ได้กลายเป็นกรอบการพัฒนาระดับโลกที่ได้รับการยอมรับร่วมกันจากนานาประเทศ เป้าหมาย MDGs จะครบวาระในปี พ.ศ. 2558 สำหรับประเทศไทยได้รับ MDGs มาปฏิบัติใช้ในฐานะที่เป็นตัวกำหนดเป้าหมายขั้นต่ำ มิใช่เพดาน และได้กำหนดเป้าหมายที่สูงกว่า MDGs หรือที่เรียกว่า MDGs plus

ปี พ.ศ. 2558 กำลังใกล้เข้ามา และความคืบหน้าของ MDG แต่ละเป้าหมายก็มีความแตกต่างกันออกไป ผู้มีบทบาทในด้านการพัฒนาระดับระหว่างประเทศได้เริ่มมีการถกเถียงเกี่ยวกับวาระการพัฒนาหลังปี พ.ศ. 2558 องค์การสหประชาชาติและภาคี ได้จัดกระบวนการปรึกษาหารือและมีการริเริ่มใหม่ ๆ มากมาย ประกอบด้วย

(ก) คณะทำงานที่ปรึกษาสำหรับวาระการพัฒนาหลังปี พ.ศ. 2558 (คณะนี้ได้เสนอรายงานต่อเลขาธิการสหประชาชาติ ในเดือนพฤษภาคม ปี พ.ศ. 2556)

(ข) การฟังความคิดเห็นในระดับหลัก ๆ ในระดับโลก

(ค) คณะทำงานเปิดกว้างระหว่างรัฐบาลที่มุ่งเน้นเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งเจริญรอยตามผลของการประชุม Rio +20

(ง) การรับฟังความคิดเห็นระดับชาตินั้นนำโดยคณะทำงานประจำประเทศต่าง ๆ ของสหประชาชาติ (United Nations Country Teams - UNCT) และ

(จ) การเปิดตัว MYWorld ซึ่งเป็นแบบสอบถามออนไลน์ทั่วโลก ซึ่งสอบถามเกี่ยวกับประเด็นที่สำคัญในวาระการพัฒนาหลังปี พ.ศ. 2558 ทั้งนี้ ผลของการริเริ่มและการรับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ นี้ จะถูกรวบรวมและเสนอต่อผู้นำประเทศต่าง ๆ ในเดือนกันยายน ปี พ.ศ. 2556 ในงานประชุมระดับสูงว่าด้วย MDG (MDG High Level Event)

ในประเทศไทย กลุ่มงานยูเอ็นประเทศไทย (UNCT) ได้พัฒนายุทธศาสตร์สองขาโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นอย่างทั่วถึง โดยผ่านการรับฟังความคิดเห็นจากกลุ่มเป้าหมายกลุ่มประชากรชายขอบ และสนับสนุนให้เกิดการทำแบบสอบถาม MYWorld อย่างกว้างขวาง ซึ่งได้มีการแปลเป็นภาษาไทยและสามารถทำได้ในฉบับออนไลน์ ส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ฯแรก สหประชาชาติได้ทำ

สัญญา กับสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยสถาบันฯ เป็นภาคีร่วมของสหประชาชาติในประเทศไทยและได้รับเลือกให้ทำงานร่วมกันในกระบวนการการรับฟังความคิดเห็นระดับประเทศ

อนึ่ง ในระยะเวลาที่ผ่านมา สถาบันฯ ได้ทำการวิจัยหลายโครงการซึ่งเกี่ยวข้องกับกลุ่มประชากรชายขอบ รวมไปถึงโครงการอันเกี่ยวกับความเป็นธรรมทางสังคมเพื่อสังคมสุขภาวะเป็นผลให้สถาบันฯ มีฐานความรู้และเครือข่าย¹ ใกล้เคียงกับองค์กรต่าง ๆ ซึ่งทำงานร่วมและเป็นปากเสียงให้กับกลุ่มประชากรชายขอบทั่วประเทศ ส่วนในครั้งนี้นี้ สถาบันฯ ได้รวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับวาระการพัฒนาดังกล่าว ปี พ.ศ. 2558 จากกลุ่มคนเหล่านี้โดยจัดการประชุมกลุ่มย่อยและใช้แบบสอบถาม MYWorld ที่ผ่านการปรับปรุงประยุกต์แล้ว รายงานฉบับนี้เป็นารสรุปสาระสำคัญและวิเคราะห์ผลจากกระบวนการดังกล่าว

2. ระเบียบวิธีวิจัย

กิจกรรมต่าง ๆ ได้ทำโดยใช้วิธีวิจัยสี่แบบ

- 1) การสำรวจวรรณกรรม สำรวจเอกสารของสหประชาชาติ รัฐบาลและองค์กรเอกชน และบทความวิชาการต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวกับ MDGs และวาระการพัฒนาดังปี พ.ศ. 2558 เพื่อให้มีความเข้าใจแนวคิดและการปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไปในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา นอกจากนี้ ยังทำการสำรวจวรรณกรรมเกี่ยวกับความหมายของคำว่า “กลุ่มคนชายขอบ” ด้วย
- 2) การประชุมกลุ่มย่อย มีการจัดการอบรมสั้น ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับผู้ดำเนินการประชุมของแต่ละกลุ่ม คณะทำงานวาระทางสังคมได้ร่วมกับองค์กรเครือข่าย 15 องค์กร ทำงานร่วมกันในโครงการนี้ มีการจัดประชุมกลุ่มย่อยโดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้เข้าร่วมเพื่อให้เกิดการทบทวนภาพการพัฒนาที่ผ่านมาและมองไปข้างหน้าเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาในอนาคต
- 3) แบบสอบถาม มีการปรับปรุงแบบสอบถาม MYWorld (โปรดดูภาคผนวก 1) และได้รวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับผลการเลือกของกลุ่มเป้าหมาย มีการรวบรวมแบบสอบถาม 615 ชุดจากกลุ่มเป้าหมาย สิ่งสำคัญของโครงการนี้คือ “คุณภาพ” ของข้อมูล ไม่ใช่จำนวนของแบบสอบถาม (ซึ่งการรวบรวมจำนวนแบบสอบถามจะทำต่อไปโดยโครงการ MYWorld ของประเทศไทย) ดังนั้น การสำรวจความคิดเห็นนี้จึงไม่ได้มุ่งเพื่อเป็นตัวแทนทางสถิติ แต่มุ่งที่จะแสดงให้เห็นถึงข้อมูลเชิงลึกที่ได้จากการวิจัยภาคสนาม กลุ่มประชากรชายขอบยังสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ

¹ องค์กรทั้ง 15 องค์กรทำงานเกี่ยวข้องกับกลุ่มแรงงานข้ามชาติ แรงงานในระบบ แรงงานนอกระบบ ชาวประมงพื้นบ้าน ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ ผู้พิการ เครือข่ายผู้หญิง กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือ ชาวเล คนจนชนบท คนจนเมืองและคนไร้บ้าน กลุ่มเกษตรกรทางเลือก ผู้สูงอายุ ชวนาไร้ที่ดิน และชาวมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

“อนาคตที่เราต้องการ” ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมและให้ความรู้ แบบสำรวจได้ถูกรวบรวม ควบคู่กับข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อให้แน่ใจว่าผู้เข้าร่วมมีความเข้าใจต่อเหตุผลของ แบบสอบถามและสามารถตัดสินใจเลือกตัวเลือกได้ แบบสำรวจได้ถูกออกแบบและผลของ แบบสอบถามได้รับการวิเคราะห์โดย ดร.สรวีย์ บุญยमानนท์ จากคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย

- 4) การประชุมใหญ่ มีการจัดประชุมใหญ่ (ผู้เข้าร่วม 80 คน) ในรูปแบบ World Café ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเทศกาลความเป็นธรรม (28-30 มีนาคม 2556) ณ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย การประชุมนี้ทำให้ทางคณะทำงานสามารถรับฟังความคิดเห็นของกลุ่มต่าง ๆ เกี่ยวกับ “อนาคตที่เราต้องการ” และคณะทำงานร่วมกับองค์กรเครือข่ายยังได้จัดกิจกรรม “นิทาน โลกาวัดน์” (ผู้เข้าร่วม 30 คน) เพื่อกระตุ้นให้เกิดการคิดและเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบ ของกระแสโลกาวัดน์ซึ่งมีผลต่อความไม่เท่าเทียมในสังคม มีการจัดประชุมใหญ่อีกครั้งหนึ่งใน เรื่อง “อนาคตที่เราต้องการ” ในวันที่ 28 พฤษภาคม 2556 โดยร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ณ ไบเทค บางนา โดยการสนทนากลุ่มย่อย มีคำถามหลักสามข้อ คือ การเปลี่ยนแปลงอะไรที่มีผลต่อตัวคุณ ครอบครัวของคุณ ชุมชนของคุณและสังคมของคุณ อะไรคือสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น คุณต้องการอนาคตแบบใด และเราจะสามารถทำให้ออนาคตนั้นเป็นจริงได้อย่างไร

3. ประชากรชายขอบคือใคร?

เนื่องจากจุดประสงค์ของการรับฟังความคิดเห็นระดับชาติ คือการรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับ วาระการพัฒนาหลังปี พ.ศ. 2558 จากกลุ่มประชากรชายขอบในประเทศไทย จึงจำเป็นต้องมีการให้ คำนิยามอย่างชัดเจนว่าคำว่า “ชายขอบ” หมายความว่าอย่างไรในบริบทนี้ จากการศึกษาของ มหาวิทยาลัยมหิดลเรื่องประชากรชายขอบ² คำว่า ชายขอบ เคยถูกใช้เพื่ออธิบายสภาพที่อยู่ห่างไกลจาก ศูนย์กลางในทางภูมิศาสตร์ ซึ่งมักหมายถึงเขตเมือง ดังนั้นคำว่าชายขอบจึงมักหมายถึงกลุ่มคนที่อยู่บน พื้นที่สูงหรือชาวชนบท

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันแนวคิดของ “ชายขอบ” ได้ขยายจนครอบคลุมไปถึงผู้คนที่อยู่ห่างไกลจาก ศูนย์กลาง ทั้งทางภูมิศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม จากกรอบคิดดังกล่าว คนจนเมือง ผู้อาศัยในชุมชน

² “ประชากรและสังคม 2555 : ประชากรชายขอบและความเป็นธรรมในสังคมไทย / กุลภา วจนสาระ กฤตยา อาชวนิจกุล, บรรณาธิการ. -- พิมพ์ครั้งที่ 1. - - นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2555.”

แอ๊ด ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ ผู้พิการ ผู้ค้าขายหาบเร่แผงลอย คนไร้บ้าน คนไร้รัฐ ขอทาน พนักงานขายบริการ แรงงาน แรงงานข้ามชาติ ผู้หญิง กลุ่มคนหลากหลายทางเพศ และกลุ่มอื่น ๆ จึงถูกพิจารณาว่าเป็นกลุ่มประชากรชายขอบของสังคม ด้วยนิยามดังกล่าว ประกอบกับสถาบันวิจัยสังคมฯ ในช่วงระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมาได้มีเครือข่ายในโครงการความเป็นธรรมทางสังคม รวมทั้งเครือข่ายองค์กรประชาสังคมของสหประชาชาติ

ดังนั้นจึงได้มีการกำหนด 15 องค์กรเครือข่ายเพื่อทำการวิจัยในโครงการนี้ องค์กรเหล่านี้ได้ทำงานกับกลุ่มประชากรชายขอบ เช่น แรงงานข้ามชาติ แรงงานในระบบ แรงงานนอกระบบ ชาวประมงพื้นบ้าน ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ ผู้พิการ เครือข่ายผู้หญิง กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือ ชาวเล คนจนชนบท คนจนเมือง และคนไร้บ้าน กลุ่มเกษตรรายย่อย ผู้สูงอายุ ชาวนาไร้ที่ดิน และชาวมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พวกเขาเหล่านี้ถูกผลักให้อยู่ห่างจากศูนย์กลางในมิติต่าง ๆ และด้วยเหตุผลที่แตกต่างกันออกไป พวกเขาเป็นกลุ่มที่ยากจะเข้าถึง และไม่สามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการรับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ เช่น การรณรงค์โครงการแบบสอบถามออนไลน์ MYWorld หรือ การรับฟังความคิดเห็นในประเด็นหลัก ๆ ระดับโลก

4. การสังเคราะห์ข้อมูลจากผลการสำรวจแบบสอบถาม

เราได้เก็บแบบสอบถาม MYWorld จากผู้ตอบแบบสอบถาม 615 คน ในประเทศไทย แบบสอบถามได้ถูกแจกจ่ายไปยัง 15 กลุ่มซึ่งได้ปรึกษาหารือร่วมกับองค์กรที่ร่วมทำงานกับทางสถาบันฯ ผลของการสำรวจปรากฏว่า ประเด็นที่สำคัญที่สุดหกอันดับแรก จากตัวเลือกทั้งหมดสิบหกข้อ มีดังนี้³

- | | |
|---|--------|
| 1) การศึกษาที่ดี | 60.16% |
| 2) การดูแลสุขภาพที่ดียิ่งขึ้น | 59.19% |
| 3) การบริหารบ้านเมืองที่ซื่อสัตย์และเข้าถึง เข้าใจประชาชน | 57.24% |
| 4) ปลอดภัยจากการเลือกปฏิบัติและการกดขี่ข่มเหง | 42.93% |
| 5) การเข้าถึงน้ำสะอาดและสุขอนามัย | 41.14% |
| 6) เสรีภาพทางการเมือง | 35.61% |

ผลจากแบบสอบถามสอดคล้องกับผลจากการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งสถาบันฯ ได้ทำการรวบรวมจากการประชุมกลุ่มย่อยและการประชุมใหญ่กับองค์กรเครือข่ายทั้ง 15 องค์กร เพื่อให้ได้มุมมองที่เจาะลึกและความเข้าใจในประเด็นปัญหาที่กลุ่มเป้าหมายกำลังเผชิญอยู่ และเพื่อรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับอนาคตที่พวกเขาต้องการ

³ รายละเอียดเพิ่มเติมของข้อมูลจากแบบสอบถามสามารถดูได้ในส่วน การวิเคราะห์ข้อมูลแบบจากสอบถาม

สิ่งที่น่าสนใจคือ แม้ว่าประเทศไทยจะมีนโยบายการศึกษาภาคบังคับและประกันสุขภาพถ้วนหน้า แต่กลุ่มเป้าหมายได้เลือกตัวเลือก “การศึกษาที่ดี” และ “การดูแลสุขภาพที่ดียิ่งขึ้น” ว่าเป็นความต้องการในอันดับต้น ๆ ข้อมูลจากภาคสนามได้ชี้ให้เห็นว่ากลุ่มประชากรชายขอบต้องการให้รัฐบาลจัดให้มีการศึกษาที่มีคุณภาพดีกว่าเดิม และจะต้องให้การศึกษากับชนชาติพันธุ์ ผู้พิการ และคนยากจน เป็นต้น หลักสูตรการศึกษาจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ และควรรวมเอาการเรียนการสอนเกี่ยวกับภูมิปัญญาพื้นบ้านเข้าไปในหลักสูตรด้วย

ในกรณีของการดูแลสุขภาพ ได้มีการให้ความคิดเห็นในการประชุมหลายครั้งว่า ประชาชนไม่ต้องการแต่เพียงระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้า แต่ยังต้องการการรักษาพยาบาลที่มีคุณภาพ อย่างไรก็ตาม บางคนเสนอว่าการให้สวัสดิการด้านสุขภาพยังไม่เพียงพอต่อหญิงตั้งครรภ์ ผู้พิการ แรงงานต่างด้าว และคนยากจน คนจนยังไม่สามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลได้ ประชาชนจากกลุ่มชาติพันธุ์ และกลุ่มคนจนชนบทเสนอว่าควรมีพื้นที่ให้กับแพทย์พื้นบ้าน ในการรักษาพยาบาลคนในชุมชน ซึ่งการแพทย์และยาพื้นบ้านเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของกลุ่มประชากรชายขอบ

ในส่วนของการบริหารบ้านเมือง กลุ่มเป้าหมายได้ให้ความเห็นว่าจะต้องมีการลดการคอร์รัปชัน และรัฐบาลจะต้องเพิ่มความรับผิดชอบในการปกป้องผลประโยชน์ และประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ซึ่งส่วนใหญ่ให้ความเห็นตรงกันว่า การให้สวัสดิการกับประชาชนจะต้องมาก่อนผลประโยชน์ของบริษัทธุรกิจเอกชน และการให้สวัสดิการจะต้องวางอยู่บนหลักการของความเท่าเทียมกันอีกด้วย แต่ก็มีบางกลุ่มที่เห็นว่าในรอบ 15 ปีที่ผ่านมาสามารถรวมตัวเป็นกลุ่ม เครือข่ายพันธมิตรเพื่อแสดงข้อห่วงใยต่าง ๆ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิถีชีวิตในชุมชน

จากการประชุมกับกลุ่มประชากรชายขอบ มักมีการกล่าวถึงการเลือกปฏิบัติเนื่องจากความแตกต่างทางชาติพันธุ์ สถานะทางสังคม สถานะทางเศรษฐกิจ และอื่น ๆ กลุ่มประชากรชายขอบมองว่าตนถูกเลือกปฏิบัติและถูกกีดกันจากการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อวิถีชีวิตของพวกเขา

การเข้าถึงน้ำสะอาดและสุขอนามัยก็อยู่ในความต้องการอันดับแรกเช่นเดียวกัน ปัญหาเรื่องน้ำมีสาเหตุจากมลพิษและโครงการพัฒนาต่าง ๆ ผู้คนไม่สามารถพึ่งแหล่งน้ำตามธรรมชาติได้อีกต่อไป เพราะแม่น้ำลำธารมีสารพิษเจือปน คนชนบทในบางพื้นที่บริโภคน้ำบาดาลซึ่งไม่สะอาดพอที่จะใช้ในการดื่มหรือชำระล้าง ปัญหาเรื่องมลพิษในน้ำถูกเน้นย้ำในหมู่ผู้พิการและผู้ป่วยซึ่งจำเป็นต้องใช้น้ำสะอาดในชีวิตประจำวัน

กลุ่มประชากรชายขอบแสดงความคิดเห็นว่าพวกเขาต้องการเสรีภาพทางการเมือง เพราะพวกเขาประสบกับการกีดกันในหลาย ๆ รูปแบบ พวกเขาไม่สามารถเข้าถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำ

นโยบายและกระบวนการตัดสินใจได้อย่างเต็มที่ บางคนให้ความเห็นว่าพวกเขามีพื้นที่จำกัดในสื่อสาธารณะ นอกจากนี้การรวมตัวทางการเมืองและสังคมควรได้รับการสนับสนุน เช่น การรวมตัวในระดับชุมชนท้องถิ่นหรือการรวมตัวของสหภาพแรงงาน เพื่อที่จะเพิ่มพลังในการต่อรองของประชาชน เพิ่มการมีส่วนร่วมทางการเมือง และเพิ่มการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบนโยบายและการนำเอานโยบายไปปฏิบัติใช้

ในแบบสอบถาม MYWorld ให้ความสำคัญกับความต้องการหกอันดับแรก แต่เราควรตระหนักว่าความต้องการของประชาชนนั้นมีความสลับซับซ้อนและสัมพันธ์เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน แม้ว่าแบบสอบถามจะมีตัวเลือกถึง 16 ตัวเลือก กระนั้นก็ตามกลุ่มประชากรชายขอบได้แสดงความคิดเห็นว่า ยังมีประเด็นอื่น ๆ ที่สำคัญในการพัฒนานอกเหนือจากตัวเลือกที่ให้ไว้ เช่น เรื่องสิทธิชุมชน การอนุรักษ์วัฒนธรรมและวิถีชีวิตท้องถิ่น ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และที่สำคัญที่สุดคือ ความเท่าเทียมและความเป็นธรรมทางสังคม ซึ่งประเด็นเหล่านี้ควรถูกรวมอยู่ในวาระการพัฒนาหลังปี พ.ศ. 2558 ด้วย

5. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ในส่วนนี้จะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามถึงความเห็นของผู้ตอบ 615 คน ในประเทศไทย แบบสอบถามได้ถูกปรับปรุงจากแบบสอบถาม MYWorld⁴ และถูกแจกจ่ายไปยังกลุ่มประชากรชายขอบ 15 กลุ่ม ดังที่แสดงในตารางด้านล่าง

⁴ ชื่อของแบบสอบถาม MYWorld นั้นถูกมองว่าอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิด เพราะสื่อถึงแนวทางที่เป็นปัจเจกนิยม สถาบันฯ และหุ้นส่วนได้เสนอว่าการใช้ชื่อ “OurWorld” น่าจะเหมาะสมกว่า และสะท้อนให้เห็นถึงธรรมชาติของมนุษย์ที่มักจะอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งคณะทำงานได้ใช้คำว่า “อนาคตที่เราต้องการ” เป็นคำอธิบาย

ตารางที่ 1: จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งโดยกลุ่มประชากรชายขอบ

กลุ่ม	จำนวน (N=615)	ร้อยละ (%)
เครือข่ายผู้หญิง	37	6.02
ผู้สูงอายุ	50	8.13
ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์	39	6.34
คนพิการ	40	6.50
ชาติพันธุ์ภาคเหนือ	39	6.34
ชาติพันธุ์ชาวเลภาคใต้	30	4.88
ประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	40	6.50
คนจนชนบท ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	26	4.23
ชาวนาไร้ที่ดิน	42	6.83
เกษตรกรรายย่อย	40	6.50
ชาวประมงพื้นบ้าน	39	6.34
คนจนเมือง	62	10.08
แรงงานนอกระบบ	40	6.50
แรงงานในระบบ	44	7.15
แรงงานข้ามชาติ	47	7.64
รวมทั้งหมด	615	100.00

ส่วนแรกของการวิเคราะห์นี้จะกล่าวถึงลักษณะของประชากรและลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของประชากรที่ได้ทำการสำรวจ ทั้งเพศ อายุ สถานภาพสมรส พื้นที่ที่อยู่อาศัย ระดับการศึกษา และระดับรายได้ ส่วนที่สองจะเน้นถึงการจัดลำดับความสำคัญของตัวเลือกและความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับประเด็นในระดับโลกซึ่งพวกเขาคิดว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในอนาคต

ตารางที่ 2 แสดงให้เห็นถึงลักษณะพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ในจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 615 คน เกือบร้อยละ 50 เป็นเพศหญิง ในขณะที่ร้อยละ 47 เป็นเพศชาย โดยประมาณสองในห้าของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นประชากรที่อยู่ในวัยทำงาน นั่นคือ ร้อยละ 30 ร้อยละ 23 ร้อยละ 21 และร้อยละ 7 ซึ่งอยู่ระหว่างช่วงอายุ 45-59 ปี, 35-44 ปี, 25-34 ปี และ 15-24 ปีตามลำดับ โดยมีเพียงร้อยละ 15 ที่เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 2: จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งโดยลักษณะทั่วไป

ลักษณะ	จำนวน (N=615)	ร้อยละ (%)
เพศสภาพ		
ชาย	295	47.97
หญิง	303	49.27
ไม่ระบุ	17	2.76
กลุ่มอายุ		
15-24 ปี	43	6.99
25-34 ปี	131	21.30
35-44 ปี	144	23.41
45-59 ปี	186	30.24
60 ปีขึ้นไป	92	14.96
ไม่ระบุ	19	3.09
สถานภาพสมรส		
โสด	169	27.48
แต่งงาน	347	56.42
หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	81	13.17
ไม่ระบุ	18	2.93
ภูมิภาค		
กรุงเทพฯ	171	27.80
ภาคกลาง	84	13.66
ภาคเหนือ	121	19.67
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	70	11.38
ภาคใต้	145	23.58
ไม่ระบุ	24	3.90
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	27	4.39
ประถม	211	34.31
มัธยมศึกษาตอนต้น	95	15.45
มัธยมศึกษาตอนปลาย	143	23.25
ปริญญาตรี	114	18.54
ปริญญาโทหรือปริญญาเอก	19	3.09
ไม่ระบุ	6	0.98

ลักษณะ	จำนวน (N=615)	ร้อยละ (%)
อาชีพหลัก		
เกษตรกร	153	24.88
ประมง	10	1.63
รับจ้าง/บริการ	229	37.24
ค้าขาย	58	9.43
ธุรกิจส่วนตัว	50	8.13
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	22	3.58
องค์กรพัฒนาเอกชน	28	4.55
แม่บ้าน	29	4.72
นักเรียน	17	2.76
ว่างงาน	8	1.30
ไม่ระบุ	11	1.79
ระดับรายได้		
ต่ำกว่า 2,500 บาท	52	8.46
2,500-4,999 บาท	62	10.08
5,000-7,499 บาท	116	18.86
7,500-9,999 บาท	92	14.96
10,000-14,999 บาท	112	18.21
15,000-19,999 บาท	52	8.46
20,000-29,999 บาท	38	6.18
30,000 บาทและมากกว่า	23	3.74
ไม่มีรายได้	47	7.64
ไม่ระบุ	21	3.41
รวมทั้งหมด	615	100.00

เมื่อพิจารณาจากสถานภาพสมรสแล้วร้อยละ 56 ของผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่าสมรสแล้ว ในขณะที่ร้อยละ 27 อยู่ในสถานภาพโสด และที่เหลืออีกร้อยละ 13 เป็นหม้าย หย่า หรือแยกกันอยู่ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดทางภาคใต้ คือ ร้อยละ 28 และร้อยละ 24 ตามลำดับ โดยมีเพียงร้อยละ 11 ที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย

เมื่อพิจารณาร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจากระดับการศึกษาพบว่ากลุ่มประชากรชายขอบของไทยที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมีระดับการศึกษาต่ำ โดยจำนวนสี่ในห้า ไม่ได้รับการศึกษาในระบบหรือ

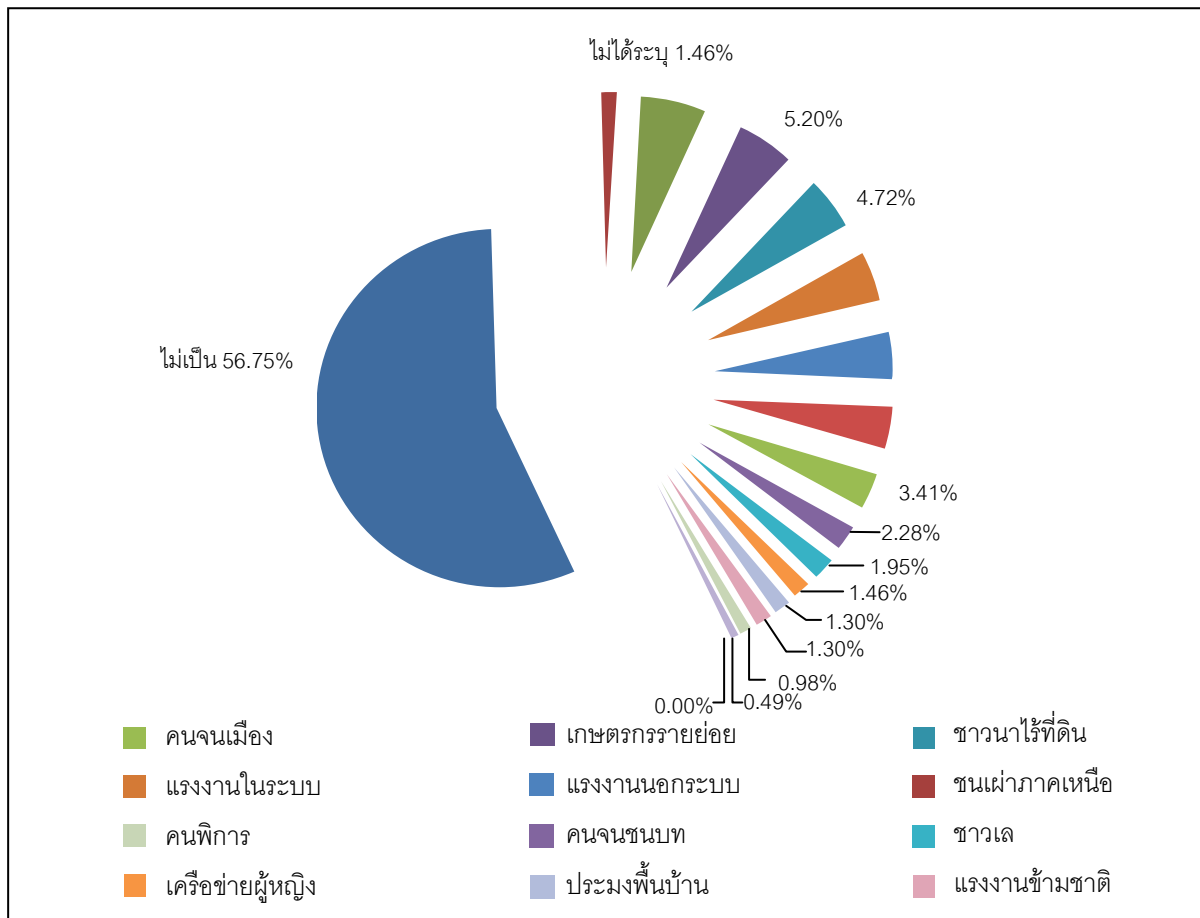
มีการศึกษาถึงแค่ชั้นประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา เป็นที่น่าสนใจว่าราวร้อยละ 3 ของผู้ตอบแบบสอบถาม สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก

จะเห็นได้จากตารางที่ 2 ว่าอาชีพหลักของผู้ตอบแบบสอบถามมีตั้งแต่ลูกจ้างบริษัทเอกชนหรือ พนักงานบริการ (ร้อยละ 37) ชาวนา (ร้อยละ 25) ค้าขาย (ร้อยละ 9) ผู้ประกอบการ (ร้อยละ 8) ไปจนถึง ชาวประมง (ร้อยละ 2) เป็นที่สังเกตว่าผู้ที่ไม่ประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น แม่บ้าน นักเรียน คนว่างงาน นับเป็นจำนวนเกือบร้อยละ 9 ของกลุ่มประชากร

รายได้ต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจมีความแตกต่างกันมาก คือ มีตั้งแต่เดือนละ 500 บาท ไปจนถึงเดือนละ 20,000 บาท ค่าเฉลี่ยของรายได้ของกลุ่มประชากรนี้คือ 10,303 บาทต่อเดือน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 11,462 บาท แม้ว่าจะมีค่าเฉลี่ยของรายได้ต่อเดือนที่สูง แต่ก็ควรพิจารณาว่ายังมีผู้ตอบแบบสอบถามประมาณร้อยละ 8 ที่ยังมีฐานะยากจน โดยมีรายได้ต่ำกว่า 2,500 บาทต่อเดือน ซึ่งเป็นระดับที่ใกล้เคียงกับเส้นความยากจนของปี พ.ศ. 2554 (รายได้ต่ำกว่า 2,422 บาทต่อเดือน)

เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามถูกถามถึงมุมมองเกี่ยวกับการถูกทำให้เป็นชายขอบในสังคม เป็นที่น่าประหลาดใจว่ากว่าครึ่งของกลุ่มประชากรตอบว่าพวกเขาไม่คิดว่าตนเป็นคนชายขอบ อย่างไรก็ตาม ร้อยละ 43 ตอบว่าตนเองเป็นคนชายขอบ โดยเหตุผลหลักคือการไม่สามารถเข้าถึงสิทธิประโยชน์และสวัสดิการทางสังคมต่าง ๆ การถูกกีดกัน และช่องว่างทางกฎหมาย ในจำนวนของผู้ที่ตอบว่าตนเป็นคนชายขอบ สัดส่วนที่มากที่สุดคือผู้ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มคนจนเมือง เกษตรกร ชาวนาไร้ที่ดิน แรงงานในระบบและนอกระบบ และกลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือ เป็นที่น่าสนใจว่า ไม่มีคนจากกลุ่มผู้ติดเชื้อ เอชไอวี/เอดส์ที่มองว่าตนเองเป็นคนชายขอบ และกลุ่มผู้สูงอายุมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มองว่าตนเองเป็นคนชายขอบ

รูปที่ 1: ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งโดยมุมมองเกี่ยวกับความเป็นชายขอบ



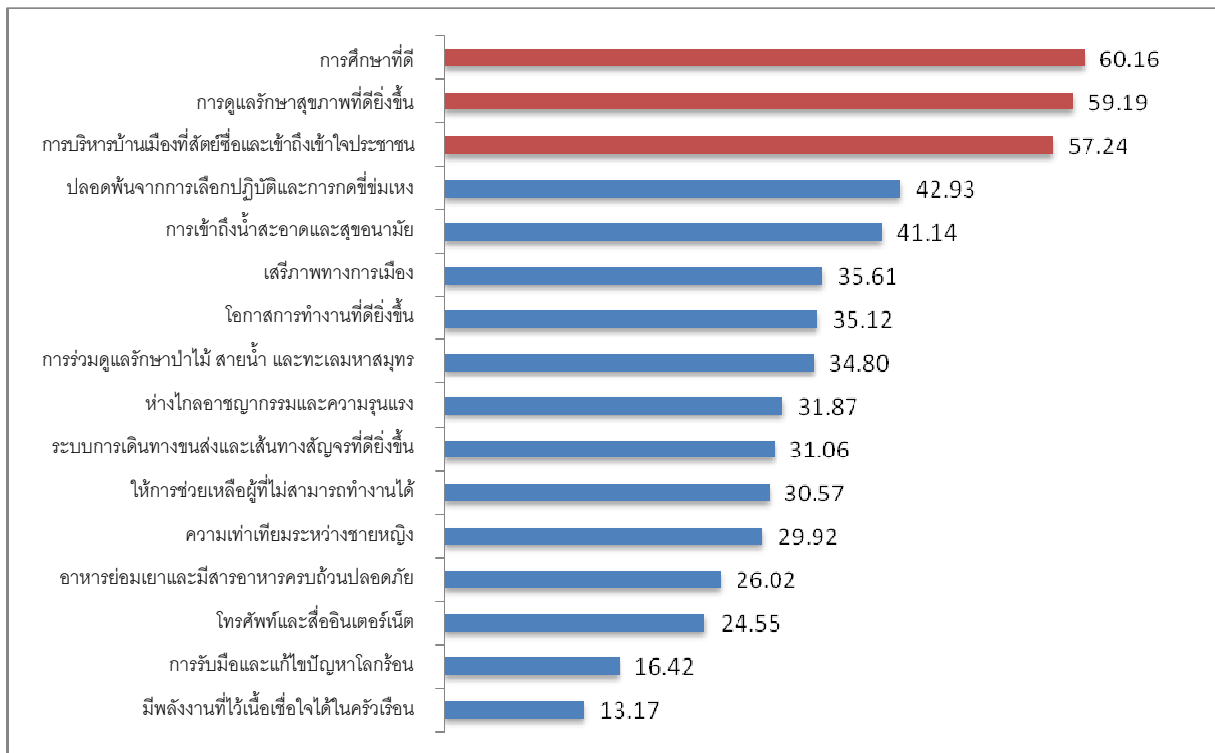
ในส่วนที่สองของแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามได้ถูกขอให้เลือกหกประเด็น จากสิบหกประเด็น ที่สำคัญที่สุดในชีวิตหลังปี พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นปีที่ MDGs จะหมดอายุลง โดยสิบหกตัวเลือก มีดังนี้

- 1) โอกาสการทำงานที่ดียิ่งขึ้น
- 2) การเข้าถึงน้ำสะอาดและสุขอนามัย
- 3) มีพลังงานที่ไว้เนื้อเชื่อใจได้ในครัวเรือน
- 4) เสรีภาพทางการเมือง
- 5) การร่วมดูแลรักษาป่าไม้ สายน้ำ และทะเลมหาสมุทร
- 6) อาหารย่อยง่ายและมีสารอาหารครบถ้วนปลอดภัย
- 7) การบริหารบ้านเมืองที่ซื่อสัตย์และเข้าถึง เข้าใจประชาชน
- 8) ปลอดภัยจากการเลือกปฏิบัติและการกดขี่ข่มเหง
- 9) ห่างไกลอาชญากรรมและความรุนแรง
- 10) การดูแลรักษาสุขภาพที่ดียิ่งขึ้น
- 11) ความเท่าเทียมระหว่างชายหญิง

- 12) การศึกษาที่ดี
- 13) ระบบการเดินทางขนส่งและเส้นทางสัญจรที่ดียิ่งขึ้น
- 14) โทรศัพท์และสื่ออินเทอร์เน็ต
- 15) การรับมือและแก้ไขปัญหาโลกร้อน (การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก)
- 16) ให้ความช่วยเหลือผู้ที่ไม่สามารถทำงานได้

จากคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถาม 615 คน ประเด็นที่มีความสำคัญเท่า ๆ กันและควรได้รับความสำคัญในลำดับต้น ๆ คือ การศึกษา การดูแลรักษาสุขภาพ และการบริหารบ้านเมืองที่ซื่อสัตย์และเข้าถึง เข้าใจประชาชน ประมาณสามในห้าของผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า การศึกษาที่ดี การดูแลรักษาสุขภาพที่ดียิ่งขึ้น และ การบริหารบ้านเมืองที่ซื่อสัตย์และเข้าถึง เข้าใจประชาชน ควรได้รับความสนใจในวาระการพัฒนาในอนาคต ความสำคัญลำดับอื่น ๆ ถัดมาคือ ปลอดภัยจากการเลือกปฏิบัติและการกีดขี่ข่มเหง (ร้อยละ 43) การเข้าถึงน้ำสะอาดและสุขอนามัย (ร้อยละ 41) และเสรีภาพทางการเมือง (ร้อยละ 36) ตามลำดับ นอกจากนี้ ประมาณร้อยละ 35 ของผู้ตอบแบบสอบถามยังมีความหวังใยถึงโอกาสการทำงานที่ดีขึ้น และทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ แม่น้ำ และมหาสมุทร

รูปที่ 2: ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งโดยการให้ความสำคัญกับประเด็นต่าง ๆ เพื่ออนาคตที่ดีกว่าเดิม

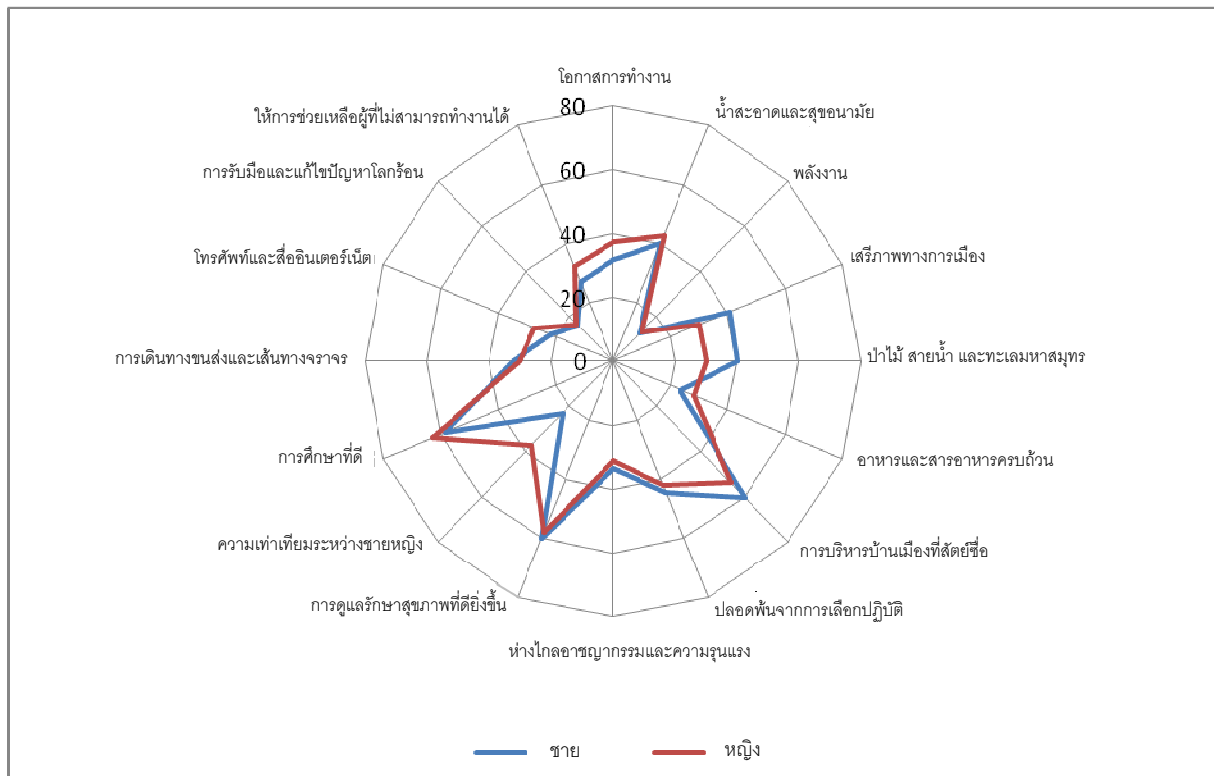


มุมมองของกลุ่มเป้าหมายต่อโลกในอนาคตมีความแตกต่างกันไป โดยขึ้นอยู่กับลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกัน เช่น เพศ อายุ และสถานภาพสมรส และลักษณะทางสังคมเศรษฐกิจของแต่ละบุคคล เช่น การศึกษา ระดับรายได้ และอาชีพ ในส่วนนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะวิเคราะห์ความแตกต่างที่มีนัยยะสำคัญในกลุ่มเป้าหมายนี้

ข้อแตกต่างระหว่างผู้ตอบแบบสอบถามเพศชายและเพศหญิงต่อเรื่องประเด็นระดับโลกที่พวกเขาใส่ใจ มีผลลัพธ์ที่น่าสนใจ แม้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามชายและหญิงจะให้ความสำคัญของประเด็นต่าง ๆ คล้ายกัน แต่สัดส่วนและการจัดวางลำดับความสำคัญนั้นแตกต่างกันเล็กน้อย ขณะที่การศึกษา การดูแลรักษาสุขภาพ และการบริหารบ้านเมือง จะเป็นประเด็นที่มีสัดส่วนของผู้ตอบเพศหญิงมากที่สุด (ร้อยละ 63 ร้อยละ 58 และร้อยละ 54 ตามลำดับ) ผู้ตอบเพศชายส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการบริหารบ้านเมืองที่ซื่อสัตย์และเข้าถึง เข้าใจประชาชน (ร้อยละ 60) การดูแลรักษาสุขภาพที่ดียิ่งขึ้น (ร้อยละ 60) และการศึกษาที่ดี (ร้อยละ 59) ตามลำดับ ประเด็นสำคัญอื่น ๆ ที่ผู้ตอบทั้งเพศชายและหญิงให้ความสำคัญคือการปลอดพ้นจากการเลือกปฏิบัติและการกดขี่ข่มเหง และการเข้าถึงน้ำสะอาดและสุขอนามัย

อย่างไรก็ตาม ผู้ตอบเพศหญิงให้ความสำคัญกับโอกาสในการทำงานมากกว่าผู้ตอบเพศชาย จะเห็นได้จาก ร้อยละ 38 (ความสำคัญลำดับที่ 6) และร้อยละ 37 (ความสำคัญลำดับที่ 7) ของผู้ตอบเพศหญิง เปรียบเทียบกับร้อยละ 32 (ความสำคัญลำดับที่ 10) และ ร้อยละ 23 (ความสำคัญลำดับที่ 13) ของผู้ตอบเพศชาย นี่อาจสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นจริงที่ว่าความไม่เท่าเทียมทางเพศยังคงมีอยู่ในตลาดแรงงาน และแรงงานเพศหญิงยังมีโอกาสหางานที่ดีได้น้อยกว่าเพศชาย ความแตกต่างที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ความเห็นเกี่ยวกับเสรีภาพทางการเมือง และการร่วมดูแลรักษาป่าไม้ สายน้ำ และทะเลมหาสมุทร โดยในขณะที่ผู้ตอบเพศชายให้ความสำคัญกับสองประเด็นนี้ในสัดส่วนร้อยละ 41 และร้อยละ 40 ตามลำดับ ผู้ตอบเพศหญิงให้ความสำคัญเพียงร้อยละ 30 เท่านั้น

รูปที่ 3: ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งโดยการให้ความสำคัญกับประเด็นต่าง ๆ และเพศ



ความคิดเห็นต่ออนาคต โลกที่ดีขึ้นหลังปี พ.ศ. 2558 นั้น กลุ่มประชากรชายชอบในทุกกลุ่มอายุ มีความเห็นร่วมกันว่าการศึกษา สุขภาพ การบริหารบ้านเมือง และน้ำและสุขอนามัย ควรได้รับความสำคัญ รูปที่ 4 แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างอย่างมีนัยยะสำคัญในประเด็นระดับโลกที่ได้ถูกให้ความสำคัญโดยประชากรในกลุ่มอายุที่แตกต่างกัน

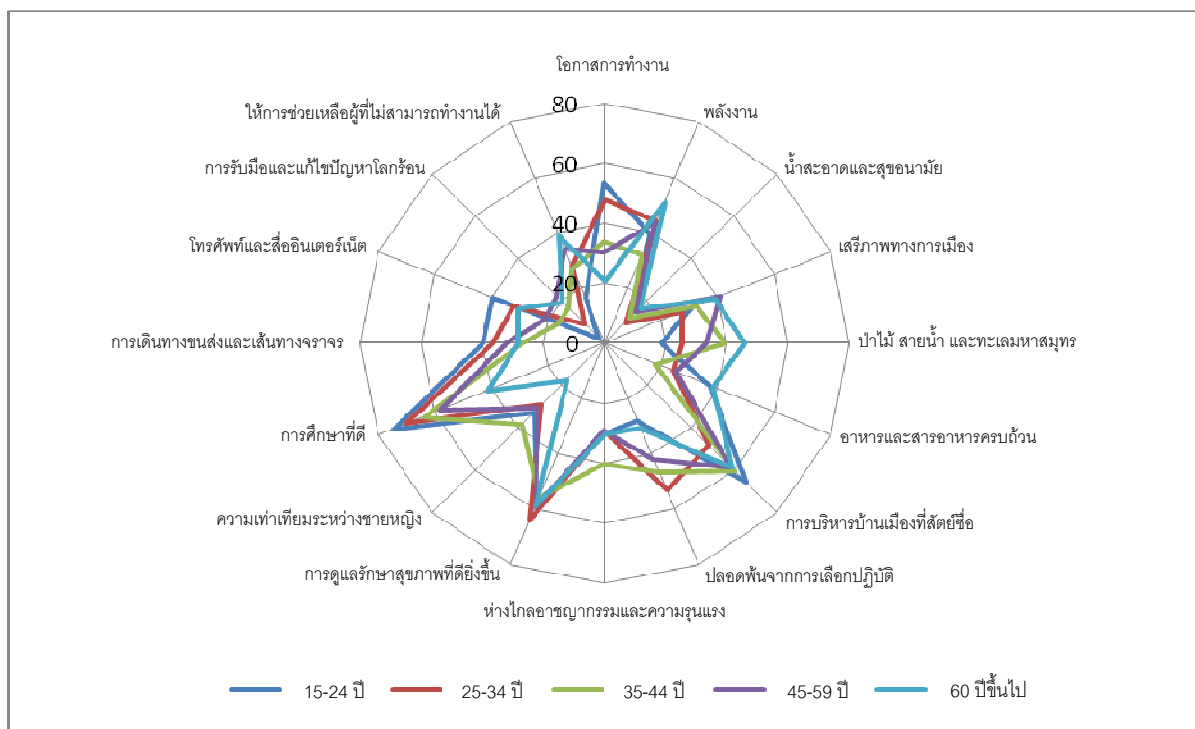
เห็นได้ชัดว่าความห่วงใยต่อการศึกษานั้นลดลงเมื่อประชากรมีอายุเพิ่มขึ้น โดยเกือบสามในสี่ของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ที่อยู่ในกลุ่มอายุน้อยที่สุด แต่มีผู้ตอบเพียงสองในห้าของกลุ่มผู้ที่มีอายุมากที่สุด เท่านั้น ที่ต้องการการศึกษาที่ดีในอนาคต ซึ่งข้อการศึกษาที่ดีเป็นความสำคัญอันดับหนึ่งในหมู่ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง 15-44 ปี

เช่นเดียวกับการศึกษาที่ดี การให้ความสำคัญกับโอกาสในการทำงานที่ดีขึ้นนั้นลดลงเมื่อผู้ตอบมีอายุมากขึ้นเช่นกัน โดยผลได้แสดงให้เห็นว่าครึ่งหนึ่งของผู้ตอบซึ่งมีอายุระหว่าง 15-34 ปี นั้นมีความกังวลเกี่ยวกับโอกาสในการหางาน ซึ่งเป็นความต้องการในลำดับที่ 4 เทียบกับสัดส่วนที่น้อยกว่าในหมู่ผู้ตอบที่มีอายุมากกว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป กลับให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาสุขภาพที่ดี และการบริหารบ้านเมืองมากที่สุด ยิ่งไปกว่านั้น ตามที่ได้คาดไว้คือ ร้อยละ 40 ของผู้ตอบสูงอายุให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือผู้ที่ไม่สามารถทำงานได้ ในขณะที่ผู้ตอบที่มีอายุน้อยให้ความสำคัญกับประเด็นนี้เพียงร้อยละ 16 เท่านั้น

โดยสรุปแล้ว เป็นที่ชัดเจนว่าคนในวัยหนุ่มสาวต้องการความมั่นคงในการทำงาน และสาธารณูปโภคพื้นฐาน ซึ่งจะช่วยให้รูปแบบชีวิตสมัยใหม่ดำเนินไปอย่างสะดวกสบายมากขึ้น ซึ่งนั่นคือการขนส่ง ถนนหนทาง โทรศัพท์ และอินเทอร์เน็ต ในขณะที่ผู้สูงอายุมีความกังวลต่อประเด็นด้านสังคมและการเมืองมากกว่า เช่น การถูกเลือกปฏิบัติ เสรีภาพทางการเมือง และการได้รับการปกป้องจากอาชญากรรมและความรุนแรง และยังให้ความสำคัญมากกว่าในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งการอนุรักษ์เพื่อตนเองและเพื่อคนรุ่นต่อไปในอนาคต

รูปที่ 4: ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามแบ่งโดยการให้ความสำคัญและกลุ่มอายุ



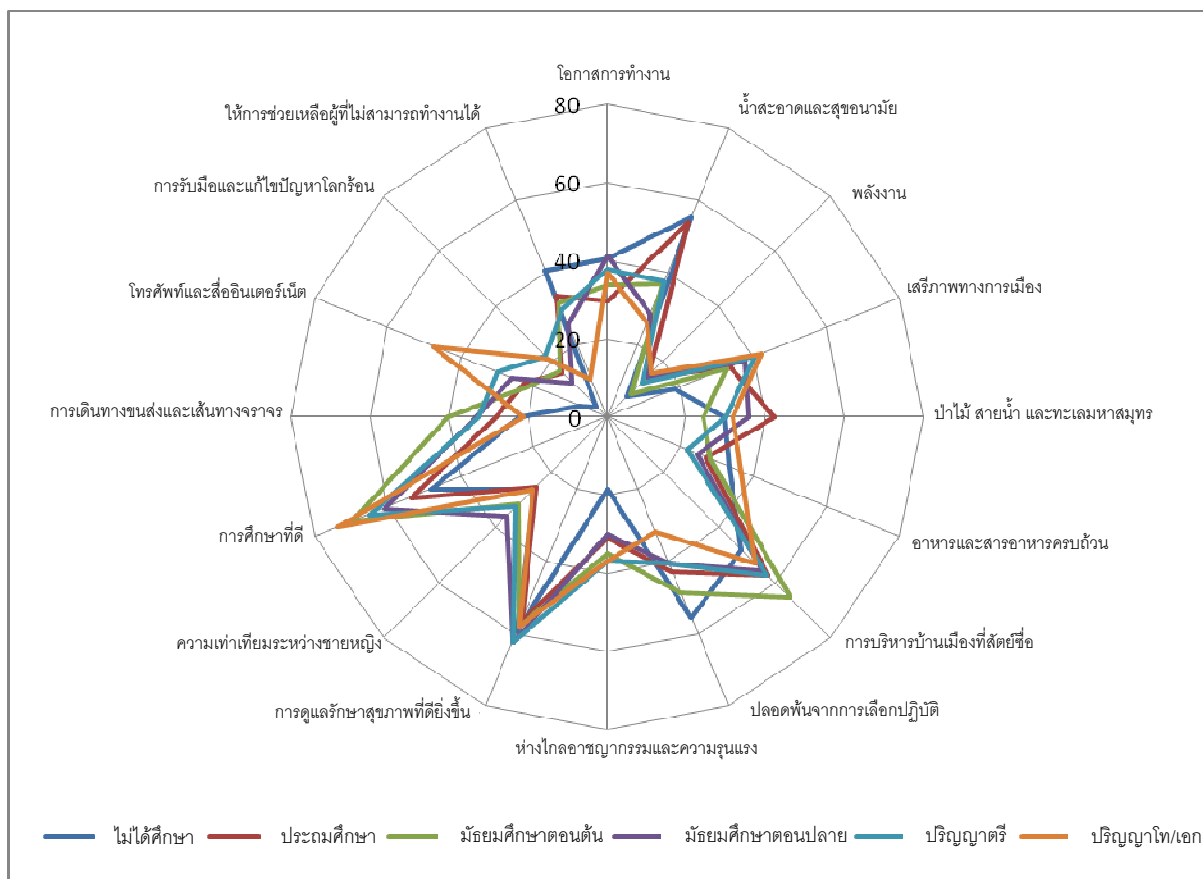
เมื่อผู้ตอบแบบสอบถาม 615 คนได้ถูกจัดให้อยู่ตามระดับการศึกษาทั้งหมดแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับผลที่ได้ข้างต้นคือ ความสำคัญที่สุดในประเด็นการพัฒนานั้นได้แก่ การศึกษาที่ดี การดูแลรักษาสุขภาพ การบริหารบ้านเมือง การปลอดภัยจากการถูกเลือกปฏิบัติ การเข้าถึงน้ำและสุขอนามัย และโอกาสในการทำงาน โดยกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นจะให้ความสำคัญกับการศึกษาที่มากขึ้นด้วย

จากรูปที่ 5 จะเห็นว่า แม้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามจากระดับการศึกษาตั้งแต่ผู้ที่ไม่ได้ศึกษาในระบบ ผู้ที่จบชั้นมัธยมต้น ปริญญาตรี และปริญญาโท ก็มีความสนใจในโอกาสการทำงานที่ดีขึ้นในสัดส่วนที่เท่า ๆ กัน จะมีแต่ผู้ที่ไม่มีการศึกษาเท่านั้นที่ให้น้ำหนักกับการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่ไม่สามารถทำงานได้ ข้อสังเกตนี้เผยให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของความสามารถในการทำงานที่ต่ำกับความมั่นคงทางการเงินที่น้อยลง

ยังพบอีกว่า แม้ว่าสัดส่วนของผู้ที่ให้ความสำคัญกับเสรีภาพทางการเมืองจะเพิ่มขึ้นตามระดับการศึกษาที่สูงขึ้น สัดส่วนของผู้ที่เรียกร้องให้มีการปลดพ้นจากการถูกเลือกปฏิบัติมีแนวโน้มที่จะลดลงเมื่อมีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น

สามารถสรุปจากผลดังกล่าวได้ว่าประชากรชายขอบที่มีระดับการศึกษาต่ำอาจเผชิญกับการเข้าถึงความจำเป็นพื้นฐานที่ไม่เพียงพอและยังเผชิญกับการเลือกปฏิบัติและการกดขี่ข่มเหงในรูปแบบอื่น ๆ ด้วย

รูปที่ 5: ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งโดยการศึกษาให้ความสำคัญและระดับการศึกษา



กลุ่มประชากรชายขอบถูกแบ่งออกเป็น 5 ประเภท โดยวางอยู่บนลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมของแต่ละกลุ่ม ดังนี้

- 1) กลุ่มเปราะบาง ประกอบด้วย ผู้หญิง ผู้สูงอายุ ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ และคนพิการ
- 2) กลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วย กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือและภาคใต้ ประชากรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 3) กลุ่มคนจนชนบท ประกอบด้วย คนจนชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชาวนาไร้ที่ดิน เกษตรกรรายย่อย และชาวเล
- 4) กลุ่มคนจนเมือง ประกอบด้วย คนจนเมืองในเขตกรุงเทพมหานครและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 5) กลุ่มแรงงาน ประกอบด้วย แรงงานในระบบ แรงงานนอกระบบ และแรงงานข้ามชาติ

จะเห็นได้ชัดจากรูปที่ 6 ว่า กลุ่มประชากรชายขอบ ไม่ว่าจะอยู่ในกลุ่มทางสังคมเศรษฐกิจกลุ่มไหน ต่างก็ให้ความสำคัญกับการศึกษาที่ดี การดูแลสุขภาพที่ดียิ่งขึ้น และการบริหารบ้านเมือง เป็นความสำคัญในลำดับแรก ๆ โดยมีการจัดลำดับที่แตกต่างออกไปเพียงเล็กน้อยในแต่ละกลุ่ม

กลุ่มแรกซึ่งความเปราะบางของกลุ่มเกี่ยวข้องกับสิทธิขั้นพื้นฐานนั้นได้ให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพพยาบาลที่ดียิ่งขึ้นมากที่สุด โดยมีถึงร้อยละ 70 ตามมาด้วยการศึกษาและการบริหารบ้านเมือง นอกเหนือจากความปลอดภัยจากการถูกละเมิดสิทธิและการกดขี่ข่มเหงแล้ว กลุ่มผู้หญิง ผู้สูงอายุ และผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ และผู้พิการส่วนใหญ่ ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นเฉพาะ เช่น การให้ความช่วยเหลือผู้ที่ไม่สามารถทำงานได้ และความเท่าเทียมทางเพศ ซึ่งเป็นประเด็นที่กลุ่มอื่นให้ความสนใจน้อยกว่า

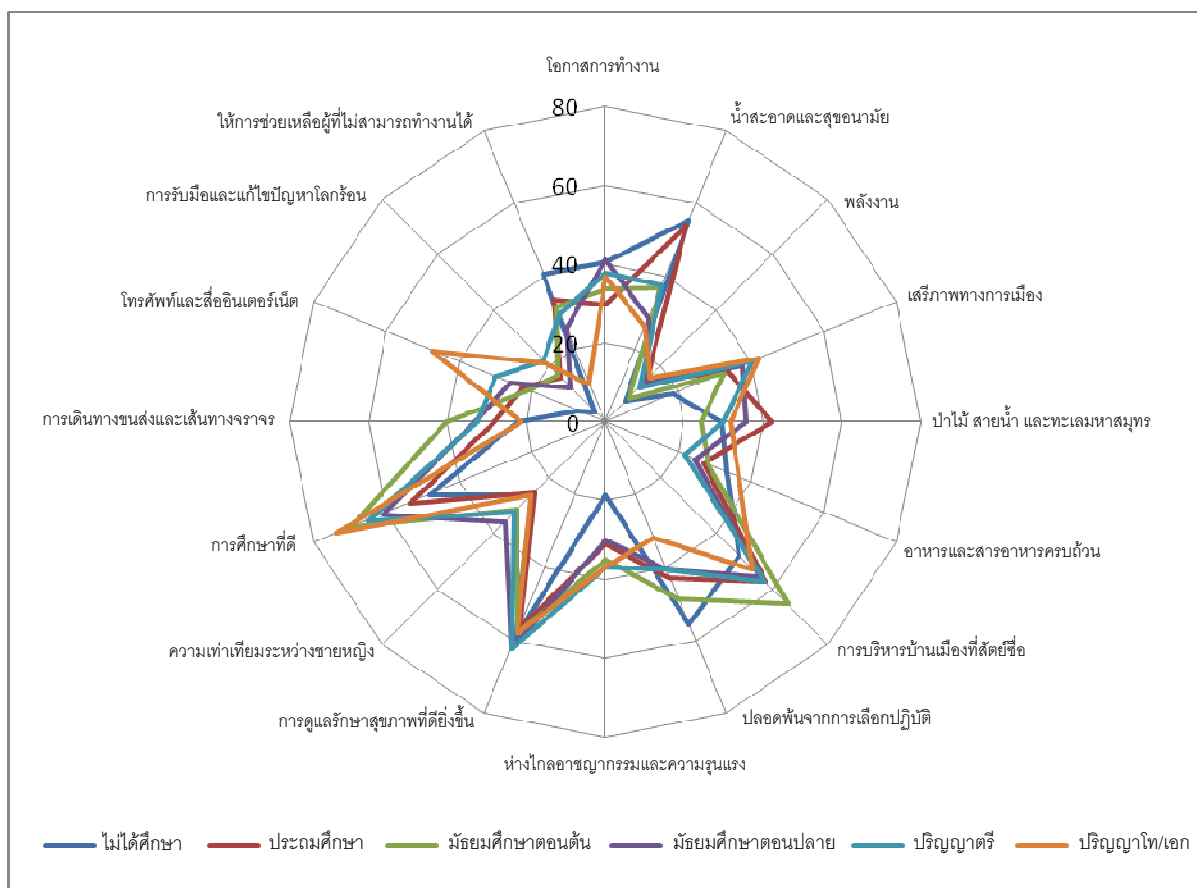
ผู้ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มที่สองให้ความสำคัญกับประเด็นระดับโลกที่คล้ายคลึงกันคือ การศึกษา การบริหารบ้านเมือง และสุขภาพ ซึ่งเป็นสามตัวเลือกแรกของกลุ่มนี้ อย่างไรก็ตาม ด้วยวิถีความเป็นอยู่ที่แตกต่างและความแตกต่างทางวัฒนธรรม จึงไม่น่าแปลกใจที่ประมาณครึ่งหนึ่งของกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่ชนบทของภาคเหนือและภาคใต้ จะเน้นถึงความปลอดภัยจากการถูกละเมิดสิทธิและการกดขี่ข่มเหง การเข้าถึงน้ำสะอาดและสุขอนามัย เช่นเดียวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในอนาคต

เช่นเดียวกัน เราพบว่ากลุ่มคนจนชนบทซึ่งดำรงชีวิตอยู่กับสิทธิทางนิเวศจะให้ความสนใจอย่างยิ่งต่อการปกป้องผืนแผ่นดินและทรัพยากรน้ำ ข้อค้นพบที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งซึ่งพบจากข้อมูลของกลุ่มที่สามและกลุ่มที่สี่ คือ คนยากจน ไม่ว่าจะอาศัยอยู่ที่ใด เป็นกลุ่มที่ให้ความสำคัญต่อเสรีภาพทางการเมืองเป็นอันดับต้น ๆ การดำรงอยู่ของความไม่เท่าเทียมระหว่างคนรวยและคนจนในสังคมอาจนำไปสู่การหาช่องทางทางการเมืองของกลุ่มคนยากจน เพื่อที่จะแสดงความคิดเห็นและทำให้เสียงของตนดังขึ้น

สำหรับกลุ่มสุดท้าย ผู้ตอบจากแรงงานในระบบ แรงงานนอกระบบ และแรงงานข้ามชาติจำนวนมาก ต้องการสิ่งแวดล้อมในการทำงานที่ดีและการคุ้มครองทางสังคม และให้ความสำคัญลำดับต้น ๆ ต่อโอกาสการทำงานที่ดีขึ้นเป็นประเด็นหลักที่พวกเขาต้องการในอนาคต

สุดท้าย ควรกล่าวถึงตรงนี้ว่า กลุ่มคนจนเมืองและแรงงานให้ความสำคัญกับระบบขนส่งและถนนหนทางที่ดีขึ้น เพราะพวกเขาพบว่าระบบขนส่งที่มีอยู่ในปัจจุบันนั้นขาดประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจและยังไม่สะดวกพอที่จะเดินทาง

รูปที่ 6: ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งโดยการให้ความสำคัญและลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ



โดยสรุป จากการวิเคราะห์ข้างต้นแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าประเด็นที่ได้รับการให้ความสำคัญที่สุดสามอันดับแรกจากกลุ่มประชากรที่ได้ทำการสำรวจคือ การศึกษาที่ดี การดูแลรักษาสุขภาพที่ดียิ่งขึ้น และการบริหารบ้านเมืองที่สัตย์ซื่อและเข้าถึงเข้าใจประชาชน โดยสามข้อนี้ได้รับความสำคัญจากเกือบทุกกลุ่มประชากรที่ตอบแบบสอบถาม สิ่งที่สำคัญที่สุดคือความคล้ายคลึงและความแตกต่างในการ

ให้ความสำคัญกับประเด็นการพัฒนาระหว่างกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามต่าง ๆ อันเนื่องมาจากกลุ่มประชากรที่มีลักษณะแตกต่างและมีภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมที่หลากหลาย ซึ่งทำให้แต่ละคนมีสิ่งแวดล้อมความเป็นอยู่และการทำงานที่ต่างกันออกไป

6. ผลจากการประชุมกลุ่มย่อย

ในส่วนนี้จะรายงานถึงผลที่ได้จากการพูดคุยแลกเปลี่ยนในการประชุมกลุ่มย่อย ซึ่งได้จัดโดยองค์กรเครือข่ายแต่ละองค์กร โดยได้รับการแนะนำและการสนับสนุนจากสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และแนวทางในการจัดการประชุม ซึ่งพบได้ในภาคผนวกที่ 3 ในส่วนนี้จะมีการอธิบายข้อมูลโดยย่อของแต่ละกลุ่ม (รวมทั้งจำนวนผู้เข้าร่วม) และตามด้วยเค้าโครงของประเด็นที่สำคัญต่าง ๆ ตามหัวข้อด้านล่างนี้

- 1) การเปลี่ยนแปลงในระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมา
- 2) อนาคตที่เราต้องการ

1) เครือข่ายผู้หญิง

การประชุมจัดโดย เครือข่ายผู้หญิงเพื่อความก้าวหน้าและสันติภาพ วันที่ 21 พฤษภาคม 2556 ที่ สำนักกลางนักเรียนคริสเตียน จำนวนผู้เข้าร่วม 36 คน (ชาย 2 คน หญิง 34 คน)





ความเปลี่ยนแปลงในระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมา

ผู้เข้าร่วมได้พูดคุยแลกเปลี่ยนกันในเรื่องกฎหมายความเสมอภาคทางเพศของประเทศไทย และการขาดความรู้ความเข้าใจอันเกี่ยวกับเนื้อหาและกระบวนการการนำกฎหมายดังกล่าวไปใช้

ผู้หญิงซึ่งทำงานในแรงงานนอกระบบได้ทำการผลักดันกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้หญิงทำงาน โดยเฉพาะอาชีพคนรับใช้ในบ้าน และได้รณรงค์ให้มีการฝึกอาชีพสำหรับผู้หญิง ในบรรดาความท้าทายทั้งหลาย กลุ่มผู้หญิงได้ชี้ให้เห็นถึงความกดดันอันเกิดจากการรับภาระทั้งภายในครอบครัวและการทำงาน นอกบ้าน ยิ่งไปกว่านั้นกลุ่มคนที่ทำงานเป็นคนรับใช้ในบ้านยังรายงานว่าพบการละเมิดทางเพศโดยนายจ้าง นอกจากนี้ยังต้องทำงานหนักและทำงานติดต่อกันหลายชั่วโมง ในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายแรงงานรับใช้ภายในบ้านเพื่อที่จะคุ้มครองสิทธิของกลุ่มคนทำงานรับใช้ในบ้านเหล่านี้

ความไม่มั่นคงทางการเงินถูกพูดถึงว่าเป็นสาเหตุสำคัญของการติดหนี้สิน สิ่งนี้ไม่ได้เกี่ยวข้องกับรายได้ที่ไม่เพียงพอเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับการพนันด้วย องค์การเครือข่ายผู้หญิงองค์กรหนึ่งกำลังทำงานเพื่อรณรงค์ให้เกิดการออม โดยกระตุ้นให้ผู้หญิงลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นในครัวเรือนและหลีกเลี่ยงการกู้ยืมเงิน

ตัวแทนผู้หญิงจากสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้แสดงถึงความกังวลในเรื่องของชีวิตของเด็กในพื้นที่ เนื่องจากพวกเขาเสี่ยงต่อความรุนแรงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และยังกล่าวอีกว่าหลักการมุสลิมอาจถูกนำไปใช้อย่างผิด ๆ เพื่อที่จะกีดกันและเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิงในหลายแง่มุม และได้เรียกร้องให้เกิดความ

เท่าเทียมทางเพศ และทำลายการเลือกปฏิบัติทั้งหลายต่อผู้หญิง บทบาทของผู้หญิงไม่ควรถูกจำกัดเพียงในครัวเรือน แต่ผู้หญิงควรที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนและสังคมอีกด้วย

ประเด็นเรื่องการค้ามนุษย์ก็ได้รับการกล่าวถึงในการประชุมนี้เช่นกัน เครือข่ายต่อต้านการค้ามนุษย์ได้ทำงานในประเด็นนี้เพื่อให้เกิดความตระหนัก โดยเฉพาะในบรรดาเด็กผู้หญิงที่อยู่ในวัยเรียน

อนาคตที่เราต้องการ

ต่อไป คือคำพูดจากผู้หญิงที่ได้เข้าร่วมการประชุมกลุ่มย่อย ซึ่งได้แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่พวกเขาอยากเห็น เพื่อสร้างอนาคตที่ดีขึ้นสำหรับตนและครอบครัว

- “ผู้หญิงควรมีความรู้เกี่ยวกับการเมืองและสิทธิทางการเมือง และต้องไม่ถูกชักจูงโดยพรรคการเมือง”
- “ผู้หญิงยังถูกเอาเปรียบเหมือนเดิม อยากให้มีการเปลี่ยนแปลงด้านความเสมอภาคอย่างแท้จริง และความเป็นธรรมในสังคมหลาย ๆ เรื่อง บางครั้งผู้หญิงไม่ได้รับการยอมรับในชุมชน”
- “อยากเห็นความเปลี่ยนแปลงของกฎหมายแรงงานและการสนับสนุนการพัฒนาอาชีพ”
- “ผู้หญิงต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี”
- “อยากให้ผู้ชายรับผิดชอบครอบครัวและลูก อยากให้พ่อแม่ปลูกฝังเรื่องธรรมะให้แก่ลูก สวดมนต์ก่อนนอน ทำกรรมฐานบ้าง ลูก ๆ จะได้มีศีลธรรม มีสมาธิ และให้ลูก ๆ เรียนสูง ๆ”
- “อยากให้คนในครอบครัวทำกิจกรรมร่วมกัน อยากให้ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน ผู้หญิงต้องพัฒนาตัวเองและครอบครัว”
- “อยากให้สังคมไทยมีความเกื้อกูลอุดหนุนกันและกัน ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก ไม่เลือกชนชั้นวรรณะ ไม่เอาัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน ไม่ชิงดีชิงเด่น ไม่อยากให้นักการเมืองวางอำนาจบาตรใหญ่”
- “อยากให้รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนเรื่องงบประมาณ และผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสถานะ บทบาทสตรี และความเสมอภาคหญิงชาย กฎหมายที่ออกมาแล้วก็อยากให้ประชาชนชาวบ้านมีสิทธิได้ใช้จริงและสามารถจับต้องได้ การออกกฎหมายต่าง ๆ ขอให้ชาวบ้านมีส่วนร่วม อยากให้หน่วยงานฟังข้อคิดเห็นข้อเรียกร้องของชาวบ้าน ขอให้เกิดการมีส่วนร่วมจริง ๆ”
- “ในระดับครอบครัวอยากให้สวัสดิการสังคมคุ้มครองผู้หญิงที่ท้องในช่วงที่ทำงาน หรือที่อยู่ในวัยทำงาน และเด็กที่ท้องไม่พร้อมด้วย”

- “อยากให้มีพื้นที่สาธารณะในชุมชน เป็นพื้นที่ทางความคิดและพื้นที่ทางกายภาพ ในระดับสังคม
อยากให้ผู้หญิงทำงานกับผู้ชายมากขึ้น ทำงานเกี่ยวกับผู้หญิงก็จริงแต่อยากให้สื่อสารกับผู้ชาย
มากขึ้น เราจะได้อยู่ด้วยกันได้”
- “อยากให้ผู้หญิงไทยมีข้อมูลความรู้เรื่องกฎหมายเกี่ยวกับผู้หญิง”
- “อนาคตอยากให้ผู้หญิงชนเผ่าที่มีความกล้า ลูกขึ้นมาจัดการปัญหาของตนเอง ซึ่งมีหลัก
วัฒนธรรม กฎ จารีตประเพณีปิดกั้นอยู่ทำให้ผู้หญิงชนเผ่าไม่กล้าเสนอแนะแสดงความคิดเห็น”

2) กลุ่มผู้สูงอายุ

มีการจัดการประชุมสามครั้ง โดยมูลนิธิพัฒนางานเพื่อผู้สูงอายุ การประชุมครั้งที่หนึ่ง วันที่ 13 พฤษภาคม 2556 (ที่จังหวัดเชียงใหม่) ครั้งที่สอง วันที่ 14 พฤษภาคม 2556 (ที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน) และครั้งที่สาม วันที่ 19 พฤษภาคม 2556 (ที่จังหวัดเชียงใหม่) จำนวนผู้เข้าร่วมทั้งหมด 57 คน (ชาย 33 คน หญิง 24 คน)

ความเปลี่ยนแปลงในระยะ 15 ปีที่ผ่านมา

สมาชิกของเครือข่ายผู้สูงอายุได้ทำการสรุปผลกระทบต่อชีวิตของพวกเขาจากการเปลี่ยนแปลงในระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมา ในสามแง่มุม คือ

ด้านเศรษฐกิจ การว่างงาน และ/หรือ รายได้ที่ไม่เพียงพอทำให้ครอบครัวไม่สามารถเลี้ยงดูสมาชิกครอบครัวที่สูงวัยได้อีกต่อไป ยิ่งไปกว่านั้น จากในอดีตที่เคยพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติ แต่ตอนนี้กลับต้องใช้จ่ายซื้ออาหารและน้ำ

ด้านสังคม ความท้าทายทางเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อชีวิตสังคมของผู้สูงอายุ ผู้คนในวัยทำงานมักต้องย้ายจากบ้านเกิดเพื่อหาเลี้ยงชีพ และทิ้งลูกไว้ให้ผู้สูงอายุหรือญาติดูแล ปู่ย่าตายายจะต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูหลาน อันนำไปสู่ปัญหาทางการเงิน นอกจากนี้ ยังมีช่องว่างระหว่างวัยและวัฒนธรรมอีกด้วย

ด้านสุขภาพ ผู้สูงอายุประสบกับปัญหาด้านสุขภาพและโรคเรื้อรัง แม้ว่าจะสามารถเข้าถึงบริการด้านสุขภาพที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ได้แก่ หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ หรือสิทธิบัตรทอง แต่การดูแลรักษาจากโรงพยาบาลส่วนต่าบก็ยังเป็นแค่ในระดับพื้นฐาน และค่าใช้จ่ายในการย้ายไปยังโรงพยาบาลในตัวจังหวัดก็ยิ่งสูงมาก

จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

ผู้เข้าร่วมเสนอว่าจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงในสองระดับ คือ

การเตรียมตัวในระดับบุคคล คือตัวผู้สูงอายุเอง จะต้องมีการดูแลสุขภาพของตน หมั่นขวนขวายหาความรู้ อาจไม่ไปศึกษาต่อ แต่เป็นการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ การอบรมของชมรมผู้สูงอายุ

การเตรียมตัวของชมรมผู้สูงอายุ คือพัฒนาศักยภาพของชมรมผู้สูงอายุ เพื่อเกิดการช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม

การเตรียมตัวทั้ง 2 ระดับ จะช่วยให้ตัวผู้สูงอายุมีความพร้อมรับความเปลี่ยนแปลง และสามารถเข้าไปมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นด้วย การเตรียมตัวระดับชมรมผู้สูงอายุ จะทำเพื่อพัฒนาศักยภาพและบทบาทของชมรม เพื่อผลักดัน/เสนอแนะ นโยบายท้องถิ่น/ระดับชาติ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ

อนาคตที่เราต้องการ

ผู้สูงอายุให้ความสนใจในหลักประกันรายได้ยามชราภาพ โดยเฉพาะเบี้ยยังชีพ ที่ถือว่าเป็นแหล่งรายได้เดียว เนื่องจากไม่ได้ทำงาน และหวังให้มีการปรับอัตราค่าเบี้ยให้เพียงพอต่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน รวมทั้งการเข้าถึงกองทุนสำหรับผู้สูงอายุ ที่จะสามารถตอบสนองกิจกรรมเสริมรายได้ที่เหมาะสมกับวัย ควรมีการจัดกิจกรรมด้านการศึกษาและสันทนาการให้กับผู้สูงอายุ เช่น การฝึกอาชีพ ผู้สูงอายุยังควรได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิของตนเพื่อจะได้ใช้สิทธิเหล่านั้นและปกป้องผลประโยชน์ของตน

3) กลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์

มูลนิธิเข้าถึงเอดส์ ได้ทำการสำรวจโดยสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์กับผู้เข้าร่วม 40 คน (ชาย 20 คน หญิง 20 คน)

ความเปลี่ยนแปลงในระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมา

สถานการณ์ของกลุ่มผู้ติดเชื้อมันดีขึ้นจากอดีต ในอดีตนั้นยังไม่มีการรักษาที่ถูกต้อง และมีผู้ติดเชื้อจำนวนมากที่ต้องเสียชีวิตอันเนื่องมาจากโรคฉวยโอกาส แต่สถานการณ์ในปัจจุบันนับว่าดีขึ้นเนื่องจากมีระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้า อย่างไรก็ตาม ผู้เข้าร่วมบางคนกล่าวว่าระบบประกันสุขภาพในปัจจุบันยังไม่ครอบคลุมถึงยาต้านไวรัสซึ่งจำเป็นสำหรับการรักษา และผู้ป่วยยังต้องรับภาระค่าใช้จ่ายบางส่วนด้วยตนเอง ความปลอดภัยทางอาหาร (ซึ่งเชื่อมโยงกับประเด็นมลภาวะทางสิ่งแวดล้อม) ยังอาจส่งผลกระทบต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้เข้าร่วมยังกล่าวอีกว่าความแตกสลายของวัฒนธรรมชุมชนดั้งเดิม

ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของพวกเขา เพราะผู้คนมุ่งแต่ทำงานหาเงินในขณะที่ความสัมพันธ์ระดับเครือญาติก็อบอุ่นแกลง

ความเปลี่ยนแปลงในอีก 15 ปีข้างหน้า

ผู้เข้าร่วมแสดงความกังวลต่อการรุกคืบของเศรษฐกิจแบบตลาดและข้อตกลงการค้าเสรี ซึ่งจะทำให้การเข้าถึงยาเป็นไปได้ยากขึ้น ในอีกแง่หนึ่ง ผู้คนจะมีความรู้มากขึ้นและตระหนักถึงวิธีการดูแลตนเอง ในขณะที่องค์กรภาคประชาสังคมจะเรียนรู้ที่จะมีบทบาทที่แข็งแกร่งในการจัดทำนโยบาย โครงสร้างทางประชากรจะเปลี่ยนแปลงและเราจะเคลื่อนไปสู่ความเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ความสัมพันธ์จะหลวมขึ้น และชุมชนจะอบอุ่นแกลง

อนาคตที่เราต้องการ

ผู้เข้าร่วมชี้ให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงที่พวกเขาอยากเห็นในอนาคต ดังนี้

- ระบบสุขภาพที่มีมาตรฐานเดียวกันสำหรับทุกคน การจัดบริการจัดให้ประชาชนตามความจำเป็นของการรักษา ไม่ได้ตามรูปแบบการจ่ายเงิน
- การเจรจาการค้าเสรีควรคำนึงถึงราคาของยาที่จะสามารถช่วยชีวิตคนได้
- ภาคประชาสังคมที่แข็งแกร่งขึ้น และการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มากขึ้นในกระบวนการการตัดสินใจทางการเมือง
- สิทธิชุมชนที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน ซึ่งรวมถึงการกระจายอำนาจในการตัดสินใจให้กับชุมชน
- การลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้และการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ

4) เครือข่ายคนพิการ

การประชุมจัดขึ้นโดย สภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย วันที่ 30 พฤษภาคม 2556 ผู้เข้าร่วมประกอบด้วยผู้แทนจากสมาคมคนพิการแต่ละประเภท ได้แก่ สมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย สมาคมเพื่อคนพิการทางสติปัญญาแห่งประเทศไทย สมาคมผู้ปกครองบุคคลออทิสซึม (ไทย) จำนวนผู้เข้าร่วม 22 คน

การเปลี่ยนแปลงในระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมา

ผู้เข้าร่วมกล่าวว่า คนพิการมักถูกมองว่าเป็นภาระของสังคม และการดำเนินชีวิตสาธารณะของคนพิการยังไม่ได้รับการเอื้ออำนวย ตัวอย่างเช่น ในการเลือกตั้งยังไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จะเอื้อให้คนพิการที่ใช้รถเข็นสามารถเข้าไปทำการเลือกตั้งได้ ส่วนคนหูหนวกก็ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมือง คนพิการทางสติปัญญาถูกกีดกันจากชีวิตสาธารณะ หากคนพิการสามารถเข้าถึงกระบวนการจัดทำนโยบายได้ดีขึ้นและมีตำแหน่งในส่วนบริหารของรัฐ การกำหนดนโยบายเฉพาะเกี่ยวกับความต้องการของคนกลุ่มนี้จะมีประสิทธิภาพมากขึ้น

คนพิการในชนบทมักพึ่งพาเบี้ยความพิการจากรัฐ (500 บาทต่อเดือน) ไม่มีเงินเพียงพอที่จะซื้อน้ำดื่มหรือจ่ายค่าน้ำประปาได้ จึงต้องใช้น้ำบาดาลซึ่งอาจมีสารปนเปื้อน ความแตกต่างของระดับการให้ความอุดหนุนนั้นมีอยู่ในสามระบบคือ ประกันสังคม สวัสดิการข้าราชการ และหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ศูนย์กายภาพบำบัดยังเป็นที่ต้องการอย่างมาก ในขณะนี้มีผู้ขอเข้ารับบริการกับศูนย์ประเภทนี้ ซึ่งใช้เวลารอนานเนื่องจากมีศูนย์เพียงไม่กี่แห่ง และเครื่องมือที่มีราคาแพงเกินไปเกินกว่าที่จะสามารถซื้อหามาใช้ด้วยตนเอง

ผู้เข้าร่วมยังกล่าวถึงการถูกเลือกปฏิบัติในการเข้าถึงการศึกษา การทำงาน กิจกรรมทางศาสนา และวัฒนธรรม ระดับการศึกษาของคนพิการจึงมักต่ำกว่าคนทั่วไป กลไกการคุ้มครองยังไม่เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับท้องถิ่น

หญิงผู้พิการยังได้รับการถูกเลือกปฏิบัติที่มากกว่าในการมีส่วนร่วมทางการเมือง หญิงผู้พิการซึ่งเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัวยังไม่ได้รับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสม เช่น การมีล่ามภาษามือให้กับคนหูหนวกในสถานีตำรวจ

อนาคตที่เราต้องการ

ข้อเสนอดังกล่าวได้ถูกเสนอโดยกลุ่มคนพิการระหว่างการประชุม ดังนี้

- ตัวแทนของคนพิการจะต้องได้รับการสร้างเสริมศักยภาพในการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง
- ควรมีการจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความคิดเกี่ยวกับความพิการระหว่างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียและนักการเมือง
- มีกลไกเพื่อเอื้ออำนวยให้คนพิการสามารถมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น โครงสร้างพื้นฐานและมาตรการที่ดีขึ้น
- การสร้างความตระหนักรู้เพื่อกำจัดการเลือกปฏิบัติและอคติต่อคนพิการ

- เพิ่มการเข้าถึงการขนส่งสาธารณะ
- จัดให้มีบริการในระดับท้องถิ่นเพื่อคนพิการโดยเฉพาะ
- เพิ่มเบี้ยยังชีพให้กับคนพิการ โดยคำนึงถึงค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น
- เพิ่มการสนับสนุนทางการศึกษาและทางการเงินแก่นักเรียนที่พิการ และขยายศูนย์การเรียนรู้พิเศษ
- สนับสนุนให้หญิงผู้พิการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการจัดทำนโยบาย

5) กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือ

การประชุมจัดขึ้นโดย สมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาในประเทศไทย ร่วมกับมูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ 15 พฤษภาคม 2556 จำนวนผู้เข้าร่วม 42 คน (ชาย 23 คน หญิง 19 คน)

ความเปลี่ยนแปลงในระยะ 15 ปีที่ผ่านมา

ประเด็นสำคัญในการพูดคุยในกลุ่มชนชาติพันธุ์ภาคเหนือคือปัญหาสถานะบุคคลที่ไม่ชัดเจน และความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านกับรัฐในเรื่องที่ดิน ผู้เข้าร่วมกล่าวว่า บางครั้งโครงการพัฒนากดดันให้ชาวบ้านต้องออกจากหมู่บ้านของตน ชาวบ้านรู้สึกว่ตนขาดโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการการตัดสินใจต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนา กลุ่มชาวเขากล่าวว่าพวกเขาถูกเลือกปฏิบัติ เนื่องจากถูกตีตราว่าเป็นคนค้ายาเสพติดและผู้ทำลายป่า

เครือข่ายชาวชนเผ่าให้ความสำคัญในเรื่องของสิทธิชุมชนในการจัดการตนเอง เนื่องจากตอนนี้ชนเผ่าต่าง ๆ มีความพยายามที่จะสร้างสภาพชนเผ่าที่เข้มแข็งขึ้น ความพยายามในการสร้างศักยภาพตนเองนี้เป็นไปเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองของชนเผ่ากับบริษัทและรัฐบาล ผู้ซึ่งนำเอาความเปลี่ยนแปลงมาสู่หมู่บ้านของพวกเขา การสร้างสภาพชนเผ่าที่เข้มแข็งจะทำให้กลุ่มชนเผ่าสามารถกำหนดประเด็นปัญหาที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ สุขภาพ และสังคม ที่พวกเขา กำลังเผชิญอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ตัวอย่างเช่น การไม่มีโฉนดที่ดิน ซึ่งทำให้ชาวบ้านในท้องถิ่นเสี่ยงต่อการถูกไล่ที่เนื่องจากถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้บุกรุก ทั้ง ๆ ที่เป็นพื้นที่ที่ตนอาศัย หากอยู่หากินมาเป็นเวลานาน ยิ่งไปกว่านั้นความยากลำบากทางเศรษฐกิจยังผลักดันให้ชาวบ้านต้องขายแรงงาน ซึ่งเป็นอาชีพที่ไม่ยั่งยืน (เช่น การขายแรงงานทางการเกษตร) และยังมีความกังวลถึงการเปิดประชาคมอาเซียน ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์เห็นว่าจะเป็นการเพิ่มความกดดันในเรื่องของที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติซึ่งพวกเขาพึ่งพา

อนาคตที่เราต้องการ

ข้อเสนอทั้งหลายเหล่านี้มีขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ต่อไปในอนาคต

- สร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง
- ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายและนโยบายการจัดการป่าไม้
- สนับสนุนให้มีการกระจายอำนาจมากขึ้น
- ร่วมมือกันเพื่อปกป้องและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- สื่อสารกับสาธารณชนมากขึ้น
- ควรมีการระบุชาติพันธุ์ในบัตรประชาชนอย่างชัดเจน
- ผลักดันให้เกิดกฎหมายเพื่อปกป้องสิทธิชุมชนและต้องมีมาตรการบังคับใช้กฎหมายนั้น
- ควรมีการเสริมสร้างศักยภาพของประชาชนเพื่อให้พวกเขาสามารถกำหนดอนาคตของตนเอง โดยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ
- นโยบายการจัดการตนเองของกลุ่มชาติพันธุ์ควรได้รับการพิจารณา
- สนับสนุนให้มีการใช้ภาษาแม่ในการศึกษาระดับประถม หลักสูตรการศึกษาควรสอดคล้องกับวัฒนธรรมชนเผ่า และควรพิจารณาถึงการบรรจุครูที่มาจากกลุ่มชาติพันธุ์

6) กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลภาคใต้

กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลภาคใต้ (ชาวมอแกน มอแกลน และอุรักลาไวย์) ข้อมูลได้จากการวิจัยเจาะลึกจากสถาบันวิจัยสังคม จุฬาฯ⁵

ชาวมอแกน มอแกลน และอุรักลาไวย์ พบปัญหาที่คล้ายคลึงกับกลุ่มคนชายขอบอื่น ๆ ในประเทศ อย่างไรก็ตาม ปัญหาหลักของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลคือการถูกกีดกันจากการเข้าถึงบริการสาธารณะ ได้แก่ หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า และการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ การเป็นคนไร้รัฐยังทำให้พวกเขาเสี่ยงต่อการถูกละเมิดและถูกเรียกสินบนอีกด้วย

⁵ ผลการศึกษาของกลุ่มนี้ได้จากการวิจัยของสถาบันฯ เรื่อง “โครงการความเป็นธรรมทางสังคมและสุขภาพ” (2554-2555) ซึ่งวิเคราะห์ปัจจัยเชิงโครงสร้างที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย



ปัญหาเรื่องโฉนดที่ดินเด่นชัดขึ้นหลังเหตุการณ์สึนามิในปี พ.ศ. 2547 ในชายฝั่งทางตะวันตกของภาคใต้ของไทย ชาวบ้านในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากสึนามิ ประสบกับปัญหาการเข้าถึงที่ดินเดิมของตน เนื่องจากไม่มีโฉนดที่ดิน ชนชาติพันธุ์ส่วนใหญ่พบปัญหาเกี่ยวกับบ้านของตน ทำให้พวกเขากลัวที่จะถูกไล่ที่ ชาวประมงบางคนถูกชักจูงให้ทำการประมงที่ผิดกฎหมายและอันตราย เช่น การล่าจะเข้ในหมู่เกาะนิโคบาร์-อันดามัน นอกจากนี้ ยังมีการขยายเขตอนุรักษ์เข้ามาในเขตทำมาหากินของชาวบ้าน ทำให้ชาวบ้านไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรที่ใช้ในการดำรงชีวิตได้ กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลในภาคใต้รู้สึกว่าคุณสมบัติทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณเริ่มไม่มั่นคง เนื่องจากความมั่นใจและความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ลดลง บางครั้งพวกเขาถูกเรียกว่า “ชาวเล” ซึ่งมักถูกใช้ไปในทางลบ การเรียนการสอนในหลักสูตรสภานั้นเป็นการเชิดชูความเป็นไทย แต่ก็ทำให้ความรู้และความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นลดถอยลง

ข้อเสนอเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิเบื้องต้นให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล

- ควรจะมีการออกบัตรเพื่อรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานและสร้างความมั่นคงให้บุคคลสำหรับชาวเลที่ยังไม่ได้รับบัตรประชาชน หรือได้รับเพียงบัตรสถานะบุคคล เช่น สิทธิรักษาพยาบาล สิทธิในการรับทุนการศึกษาและได้เอกสารรับรองจากสถานศึกษา สิทธิในการเดินทาง สิทธิในการสมัครเข้าทำงาน ฯลฯ

- ควรพัฒนาเขตสังคมวัฒนธรรมพิเศษ (พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำมาหากิน และพื้นที่ทางจิตวิญญาณ) ที่ให้ความสำคัญกับสิทธิชุมชนที่จะปกป้องรักษาผู้คน สังคม และวัฒนธรรมของตนจากผลกระทบด้านลบของการพัฒนา ทำให้ชุมชนสามารถจะเลือกเฟ้นแนวทางการพัฒนาที่จะทำให้สังคมวัฒนธรรมพิเศษเหล่านี้สามารถจะดำรงอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี การกำหนดเขตสังคมวัฒนธรรมพิเศษในพื้นที่ที่ชาวเลอยู่อาศัยในปัจจุบันจะทำให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม ทำให้คนในพื้นที่เข้ามาร่วมวางแผนบูรณาการเกี่ยวกับชุมชนเอง
- ควรมีกองทุนเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้ชุมชนก็เป็นแนวคิดหนึ่งที่จะสร้างศักยภาพให้ชุมชนได้มีการรวมกลุ่ม มีการจัดการ และการปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชุมชน ชุมชนอาจจะนำบางส่วนของทุนมาจัดตั้งกองทุนสวัสดิการแก่ผู้ยากลำบากในชุมชนหรือเมื่อเกิดกรณีฉุกเฉินต่าง ๆ

7) ประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

การประชุมจัดโดยสภาองค์กรชุมชนจัดการลุ่มน้ำสายบุรี วันที่ 19 พฤษภาคม 2556 จำนวนผู้เข้าร่วม 12 คน (ชาย 8 คน หญิง 4 คน)

ความเปลี่ยนแปลงในระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมา

ผู้เข้าร่วมเห็นว่าความสัมพันธ์ในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากเนื่องจากเหตุการณ์ความรุนแรงที่เพิ่มขึ้น การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมของชุมชนลดน้อยลง ชาวพุทธและชาวมุสลิมก็เริ่มห่างเหินกันเรื่อย ๆ ผู้คนเริ่มมีความระมัดระวังมากขึ้นในการติดต่อปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เนื่องจากเป็นห่วงเรื่องความปลอดภัยของตนเอง ชาวบ้านกล่าวถึงความเสื่อมถอยของระบบคุณค่า การควบคุมของรัฐบาล การศึกษา วัฒนธรรม ประเพณี และศาสนา

แบบแผนในการทำอาชีพก็ได้เปลี่ยนไปเช่นกัน แต่เดิมที่ชาวบ้านทำอาชีพกรีดยาง ทำสวนผลไม้ ทำนา เลี้ยงสัตว์ แต่ในปัจจุบันชาวบ้านหันไปทำธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลางแทน

ผู้เข้าร่วมเห็นว่าโครงการพัฒนาต่าง ๆ ไม่ควรมุ่งสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพียงอย่างเดียว แต่ควรคำนึงถึงแง่มุมด้านสังคม วัฒนธรรม และจิตวิญญาณด้วย ยิ่งไปกว่านั้นผลกระทบจากกระบวนการพัฒนาควรได้รับการประเมิน และประชาชนควรได้รับโอกาสในการมีส่วนร่วมในกระบวนการการตัดสินใจในโครงการต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดผลกระทบกับชีวิตและชุมชนของพวกเขา

อนาคตที่เราต้องการ

ประชาชนจากสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความเห็นถึงอนาคตที่พวกเขาต้องการ ดังนี้

- ควรมีการฟื้นฟูความสัมพันธ์ในชุมชน และผู้คนควรให้ความสำคัญกับประโยชน์สาธารณะ
- ควรมีการจัดทำแผนเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในสังคม
- ควรขยายและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายประชาชนที่มีอยู่แล้ว เพื่อเสริมศักยภาพให้กับชุมชน
- พัฒนาโครงการเพื่อฟื้นฟูความเชื่อมั่นในชุมชนและวัฒนธรรม
- สร้างความเข้มแข็งให้กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานสาธารณะ
- ควรขยายระบบการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อสร้างความตระหนักถึงการพัฒนายั่งยืน

8) กลุ่มคนจนชนบทในภาคตะวันออกเฉียงใต้

การประชุมจัดขึ้นโดยมีผู้เข้าร่วมจากจังหวัดชัยภูมิ วันที่ 2 พฤษภาคม 2556 ผู้เข้าร่วม 23 คน

การเปลี่ยนแปลงในระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมา

ผู้เข้าร่วมต่างเห็นตรงกันว่าปัญหาหลักที่พวกเขากำลังเผชิญอยู่นั้นเกิดขึ้นจากยุทธศาสตร์และโครงการพัฒนาที่มีมาแต่อดีต ชาวบ้านรู้สึกว่าคุณภาพอยู่ในสถานะที่เสียเปรียบในการอ้างถึงสิทธิในที่ดินทำกินและผลผลิตที่ได้จากพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการต่อสู้กับบรรษัทและกลุ่มธุรกิจเอกชน การทำเกษตรพันธะสัญญา ซึ่งเกษตรกรจำนวนมากเข้าไปมีส่วนร่วม ทำให้เกษตรกรถูกจำกัดอิสระภาพและขาดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เกษตรกรได้รับค่าตอบแทนต่ำ ในขณะที่ต้นทุนการผลิตและดอกเบี้ยสูง

ผู้เข้าร่วมยังได้ยกเรื่องการเข้าถึงที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติขึ้นในที่ประชุม พื้นที่ทำกินของท้องถิ่นถูกรุกคืบโดยการทำเกษตรแบบอุตสาหกรรม เช่น การปลูกยางและยูคาลิปตัส ชาวบ้านได้พึ่งพาที่ดินทำกินมาหลายชั่วคนแต่กลับไม่มีโฉนดที่ดิน จึงนำไปสู่ข้อพิพาทเกี่ยวกับที่ดิน โดยชาวบ้านหลายคนถูกดำเนินคดีฐานบุกรุก บางคนต้องย้ายออกจากบ้านเกิดและหางานทำที่อื่น อันนำไปสู่การกระจุกตัวของคนจนเมืองและคนไร้บ้าน

ชาวบ้านพยายามที่จะเพิ่มอำนาจในการต่อรองของตนด้วยการจัดตั้งองค์กร เช่น องค์กรชาวบ้านอนุรักษ์ลุ่มน้ำเขิน ในจังหวัดชัยภูมิ พวกเขาได้ร้องเรียนทางการถึงเรื่องข้อพิพาททางที่ดิน ในขณะเดียวกันก็ได้ใช้ยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความเป็นอยู่แบบยั่งยืน เช่น การรณรงค์ให้เกิด “หมู่บ้านเกษตรอินทรีย์” ธนาคารเมล็ดพันธุ์ และร้านค้าชุมชน โดยเป้าหมายของกิจกรรมเหล่านี้คือเพื่อให้ชาวบ้านสามารถพึ่งพาตนเอง

อนาคตที่เราต้องการ

- การได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินคืน และสร้างกลไกเพื่อปกป้องและบังคับใช้สิทธิเหล่านั้น
- การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในนโยบายต่าง ๆ ซึ่งจะมีผลต่อการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ และมีผลต่อชีวิตของประชาชนโดยตรง
- ความเท่าเทียมทางสังคมและเศรษฐกิจที่เพิ่มมากขึ้น การออกมาตราการภาษี เช่น ภาษีที่ดินอัตราก้าวหน้า
- การจัดตั้งธนาคารที่ดิน
- การแบ่งเขตเกษตรกรรมเพื่อปกป้องและเป็นหลักประกันถึงกรรมสิทธิ์ของชาวบ้าน
- การสร้างเสริมองค์กรชาวบ้านให้เข้มแข็งและกระตุ้นให้เกิดความตระหนักและสร้างความรู้ การจัดตั้งโรงเรียนชาวนาเพื่อเพิ่มความสามารถในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพและรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นและคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ

9) กลุ่มชาวนาไร้ที่ดิน

การประชุมจัดโดยเครือข่ายปฏิรูปที่ดิน วันที่ 12 พฤษภาคม 2556 ที่เต็นท์ผู้ชุมนุมใกล้กระทรวงศึกษาธิการ ผู้เข้าร่วมประกอบด้วยสหพันธ์เกษตรกรภาคใต้ (สกต.) จาก 5 ชุมชน เครือข่ายปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร (คปบ.) พนางตุง และกลุ่มสหพันธ์เกษตรกรภาคเหนือ (สกน.) (กลุ่มชาวนา) จำนวนผู้เข้าร่วม 57 คน (ชาย 31 คน หญิง 26 คน)





การเปลี่ยนแปลงในระยะ 15 ปีที่ผ่านมา

ผู้เข้าร่วมกล่าวว่าความยากลำบากที่เกิดขึ้นใน 15 ปีที่ผ่านมาคือ ข้อพิพาทในเรื่องที่ดินกับทางการ และบริษัทต่าง ๆ การกำหนดเขตป่าสงวนมักส่งผลต่อความเป็นอยู่ของชาวบ้าน เนื่องจากชาวบ้านหาอยู่หากินจากป่ามาเป็นเวลานาน ชาวบ้านถูกบังคับให้ออกจากบ้านเกิดและเปลี่ยนวิถีชีวิตของตน ทั้งในด้านวัฒนธรรมและทางเศรษฐกิจ โครงการพัฒนาขนาดใหญ่ เช่น การสร้างโรงไฟฟ้าและเขื่อนก็นำไปสู่ปัญหาที่คล้ายคลึงกัน มีความกังวลต่อการที่รัฐเอื้อผลประโยชน์กับการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ มากกว่าที่จะให้ความสำคัญกับความเป็นอยู่ของประชาชน ซึ่งประชาชนมองว่ารัฐมักเอื้อผลประโยชน์ให้กับกลุ่มบริษัทเอกชน

ผู้เข้าร่วมบางคนกล่าวว่าพวกเขามีคดีความกับทางการมากกว่า 15 ปีโดยยังไม่มีคดีจบหน้าใด ๆ พวกเขาอยากให้รัฐบาลมีความรับผิดชอบต่อความต้องการและสิทธิของประชาชนมากกว่านี้ พวกเขายังกล่าวอีกว่ารัฐยังมีความเข้าใจท้องถิ่นน้อย เช่น การทำไร่หมุนเวียน ซึ่งทำโดยกลุ่มชาวเขาในจังหวัดลำปาง การทำเกษตรกรรมแบบนี้มักถูกรัฐมองว่าเป็นการทำลายป่า แต่ในความเป็นจริงแล้วเป็นการอนุรักษ์ธรรมชาติตามความรู้ดั้งเดิมของท้องถิ่น ในปัจจุบัน ชาวเขาไม่ได้รับอนุญาตให้ทำไร่หมุนเวียนบนพื้นที่ของตน เนื่องจากพื้นที่ถูกประกาศให้เป็นเขตป่าสงวน

ผู้เข้าร่วมบางคนกล่าวว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นสืบเนื่องมาจากการเปิดการค้าเสรีและการทำให้สมบัติสาธารณะ เช่น ที่ดิน กลายเป็นสินค้าเชิงพาณิชย์ บริษัทใหญ่ ๆ ซื้อที่ดินในเขตชนบทเพื่อใช้ในอุตสาหกรรม ทำให้ชุมชนสูญเสียวิถีชีวิตที่พึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติไป ผู้เข้าร่วมสะท้อนว่ารูปแบบชีวิตแบบดั้งเดิมได้รับผลกระทบจากบริโภคนิยมมากขึ้น โดยผู้เข้าร่วมคนหนึ่งให้ความเห็นว่า

“เงินคือสิ่งที่ล่อใจและทุกคนก็อยากได้ ถึงจะต้องกู้ก็ต้องยอม ทุกคนอยากได้เพราะเป็นเงิน กองกลางไม่ต้องไปกู้ที่ธกส. พอแต่ละคนกู้เข้า ๆ ก็เป็นหนี้ ระบบทุนนิยมค่อย ๆ คืบคลานเข้าไป มีการบริการไฟฟ้า ประปา มีของใช้อุปโภคบริโภค มีเครื่องอำนวยความสะดวกทุกอย่าง มีเงินก็มีอำนาจ มีอำนาจในการซื้อ แต่อำนาจในการผลิตที่จะทำให้ตัวเองพอมีพอกอยู่นั้นมันไม่ได้ แต่ละครอบครัวเป็นหนี้ ต้องขวนขวาย ระบบสังคมที่เอื้ออาหารก็ไม่มี ครอบครัวไม่มีเวลาให้กัน สังคมชุมชนที่อยู่ชายขอบจะล้มเหลวเป็นอันดับแรก”

อนาคตที่เราต้องการ

คำพูดจากผู้เข้าร่วมในการพูดคุยสรุปความต้องการหลัก ๆ ของกลุ่มชาวนาไร่ที่ดิน ดังนี้

- “อนาคตที่ต้องการคือต้องการให้แผ่นดินนี้คืนให้แก่ลูกหลานในวันข้างหน้า เพราะรู้สึกที่แผ่นดินตอนนี้จะอยู่ในมือนายทุนมากมาย”
- “เราต้องการควบคุมครองด้านสิทธิชุมชน และอยากลดความเหลื่อมล้ำด้วย”
- “อยากให้รัฐบาลออกกฎหมายที่ดินอัตราก้าวหน้าเพื่อมีการคุมพื้นที่ เราอยากให้มีการโซนนิ่งพื้นที่เกษตร ไม่ใช่เอาที่นาไปถมแล้วไปทำเป็นบ้านจัดสรร”
- “อยากให้มีการผลักดันเรื่องโฉนดชุมชน และพรบ. ภาษีอัตราก้าวหน้า และพรบ. กองทุนธนาคารที่ดิน เพื่อให้เราเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ และกฎหมายที่มาใช้กับพวกเรา ต้องให้เรากำหนดเองบ้างไม่ใช่ว่านายทุนมีอำนาจก็ออกกฎหมายมาบังคับเรา ให้ชาวบ้านร่างกฎหมายเอง รัฐร่างรัฐก็ไม่ว่าเราต้องการอะไร”
- “เรื่องสำคัญคือ ชุมชนหรือชาวบ้านต้องกำหนดอนาคตของตัวเอง”
- “อนาคตที่ต้องการคือสิทธิความเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะยากดีมีจน จะต้องได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน”
- “มีที่ดินเป็นของตนเอง มีสิทธิในการบริหารจัดการทรัพยากร ไม่ว่าจะดิน น้ำ ป่า เราจะสร้างวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ชุมชนดั้งเดิมขึ้นมาใหม่ เพื่อรองรับความมั่นคงทางด้านอาหารต่อไปในภายภาคหน้า เราอยากมีสิทธิบริหารจัดการทรัพยากรโดยพวกเราเอง”
- “ประชาชนไม่สามารถสร้างอิทธิพลกับรัฐได้มากเท่าไร สหประชาชาติจะต้องทำให้มั่นใจว่ารัฐบาลเคารพความต้องการของประชาชนของตน”

10) เครือข่ายเกษตรกรมัยยั่งยืน

การประชุมจัดโดยมูลนิธิเกษตรกรมัยยั่งยืน มีการจัดประชุมสามครั้ง ครั้งที่หนึ่ง วันที่ 16 พฤษภาคม 2556 (ที่จังหวัดปราจีนบุรี) ครั้งที่สองวันที่ 18 พฤษภาคม 2556 (ที่จังหวัดยโสธร) ครั้งที่สาม วันที่ 19 พฤษภาคม 2556 (จังหวัดกระบี่) จำนวนผู้เข้าร่วมทั้งหมด 40 คน

การเปลี่ยนแปลงในระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมา

มีการปลูกพืชเชิงเดี่ยวและมีการใช้สารเคมีในการเกษตรเพิ่มมากขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาดินเสื่อมและสารพิษปนเปื้อนอาหาร ความหลากหลายทางชีวภาพของพันธุ์ข้าวลดลง ความมั่นคงทางอาหารในประเทศลดลงเนื่องจากการผลิตได้เปลี่ยนไปสู่การทำเกษตรอุตสาหกรรม เช่น การปลูกยางและต้นปาล์มน้ำมัน ปัญหาการขาดแคลนน้ำก็ทำให้เกิดความขัดแย้งในหมู่เกษตรกรด้วยกันเอง

เกษตรกรเป็นหนี้มากขึ้นเนื่องจากต้นทุนในการทำเกษตรและค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น การติดหนี้สินทำให้บางคนต้องสูญเสียที่ดินทำกิน ราคาที่ดินได้เพิ่มขึ้นสองถึงสามเท่าระหว่างปี 2553-2556 จึงทำให้เกษตรกรไม่สามารถไถ่ถอนที่ดินคืนจากกลุ่มเอกชนได้ รายได้ของเกษตรกรมักไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ภาษี และค่าใช้จ่ายในการศึกษาของลูกหลาน การขึ้นค่าแรงขั้นต่ำก่อให้เกิดผลกระทบอย่างมากต่อเกษตรกรที่ต้องจ้างแรงงานเพิ่ม เกษตรกรมองว่าการขึ้นค่าแรงยังทำให้ราคาสินค้าอุปโภคบริโภคเพิ่มสูงขึ้น และทำให้ค่าครองชีพสูงขึ้นอีกด้วย

กระบวนการจัดทำนโยบายยังเป็นแบบบนลงล่าง และยังขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาสังคม ประสิทธิภาพของนโยบายต่าง ๆ จะเพิ่มขึ้นก็ต่อเมื่อฝ่ายบริหารมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ผู้เข้าร่วมยังแสดงความกังวลถึงการเปลี่ยนไปสู่บริโภคนิยม และผลกระทบต่อวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวยังทำให้ผู้คนหันไปพึ่งการซื้อหาอาหาร ทำให้ระบบการแลกเปลี่ยนภายในชุมชนอ่อนแอลง

อนาคตที่เราต้องการ

เครือข่ายเกษตรกรมัยยั่งยืนเสนอแนะประเด็นหลัก ๆ อันจะนำไปสู่อนาคตที่ดีกว่าเดิม ดังนี้

- สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับคนในชุมชน ได้ตระหนักรู้ถึงประเด็นปัญหาต่าง ๆ และนำไปสู่การสร้างแผนการตั้งรับที่เกิดจากการวิเคราะห์ของชุมชนเอง
- การพัฒนากระบวนการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ และการเมืองท้องถิ่นควรจะเป็นตัวอย่างในเรื่องการซื้อสัตย์สุจริต ไม่คอร์รัปชัน

- การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำนโยบาย และกระบวนการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ ควรได้รับการสนับสนุน เช่นเดียวกับการเคารพสิทธิในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน
- การรวมกลุ่ม เพื่อปกป้องพื้นที่อาหารของชุมชนตนเอง ในขณะที่มีสถานการณ์การเข้ามาของอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ อีกทั้งร่วมมือกับภาคีต่าง ๆ ที่มีแนวคิดและการทำงานที่มีเป้าหมายร่วมกัน
- ระบบการขนส่งที่ดีขึ้น
- การเพิ่มพื้นที่ป่าและพื้นที่อนุรักษ์ เพื่อให้เกิดแหล่งน้ำที่สะอาดและอุดมสมบูรณ์
- การส่งเสริมให้มีการทำเกษตรกรรมแบบพอเพียง
- การส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืนและเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้เกิดการผลิตอาหารที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- เพิ่มการใช้พลังงานหมุนเวียน เช่น พลังงานจากแสงอาทิตย์และลม ลดการใช้พลังงานที่ไม่จำเป็น อันจะก่อให้เกิดปัญหาโลกร้อน

11) กลุ่มชาวประมงพื้นบ้าน

การประชุมจัดโดยสมาคมสมาพันธ์ประมงพื้นบ้าน ที่โรงแรมริเจนต์ รามคำแหง วันที่ 14 พฤษภาคม 2556 ผู้เข้าร่วมประกอบด้วยตัวแทนจากกลุ่มชาวประมงจากจังหวัดระจวบคีรีขันธ์ สงขลา พัทลุง ตรัง และนครศรีธรรมราช จำนวนผู้เข้าร่วม 30 คน (ชาย 25 คน หญิง 5 คน)





ความเปลี่ยนแปลงในระยะ 15 ปีที่ผ่านมา

กลุ่มชาวประมงได้จัดตั้งสมาคมขึ้นเพื่อทำงานเกี่ยวกับนโยบายและการตรวจสอบนโยบาย พวกเขายังได้ตั้งกองทุน เช่น กองทุนสัตว์น้ำ เพื่ออนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำและระบบนิเวศเอาไว้ และยังสามารถจัดตั้งกองทุนการออม เพื่อให้เป็นอิสระจากภาระหนี้สิน ผู้เข้าร่วมได้กล่าวว่าการทำงานเช่นนี้จะทำให้พวกเขาสามารถลดภาระหนี้ในชุมชนได้ กลุ่มชาวประมงบางกลุ่มได้ริเริ่มการพัฒนาชุมชน ได้แก่ การอนุรักษ์ธรรมชาติ และการจัดตั้งกลุ่มผู้หญิง ศูนย์ภัยพิบัติฉุกเฉิน และธนาคารชุมชน ผู้เข้าร่วมบางคนรายงานว่าการทำงานร่วมกับกลุ่มชาวประมงอื่น ๆ ทำให้เขาได้เรียนรู้และเห็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของชุมชนท้องถิ่น ชาวประมงที่เข้าร่วมการประชุมมาจากหลายจังหวัดด้วยกัน แต่พวกเขาเชื่อมโยงกันด้วยการทำงานข้ามเครือข่าย ซึ่งทำให้พวกเขาสามารถเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ในขณะนี้กลุ่มชาวประมงมีความตระหนักรู้มากขึ้นเกี่ยวกับผลกระทบจากโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ต่อระบบนิเวศและวิถีชีวิตของพวกเขา

ช่วง 15 ปีที่ผ่านมา ชุมชนได้ประสบกับการเปลี่ยนแปลงในด้านลบหลายประการ บางคนกล่าวว่าคนหนุ่มสาวเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและการพนัน มีการเสื่อมโทรมลงของธรรมชาติ และประชากรสัตว์น้ำที่ลดลง เนื่องจากโครงการพัฒนาและโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและวิถีชีวิตของชาวประมง ทรัพยากรธรรมชาติถูกใช้อย่างสิ้นเปลืองมากขึ้น ป่าชายเลนตกอยู่ในความเสี่ยงจากมลพิษและอุตสาหกรรม ทรัพยากรทางทะเลก็ตกอยู่ในอันตรายเนื่องจากวิธีการประมงที่ไม่ยั่งยืน เช่น การใช้อวนรุนและอวนลาก โดยไม่มีการกำกับควบคุม ยิ่งไปกว่านั้น การประมงเชิงพาณิชย์ทำให้สินค้าประมงราคาต่ำกว่าความเป็นจริง เนื่องจากการอุดหนุนราคาน้ำมันเชื้อเพลิงและแรงงาน

ข้ามชาติราคาต่ำ ซึ่งผลักดันให้ชาวประมงพื้นบ้านออกจากตลาด ชาวประมงบางคนต้องทิ้งอาชีพดั้งเดิมของตนและไปขายแรงงานในเมือง

อนาคตที่เราต้องการ

อนาคตที่กลุ่มชาวประมงพื้นบ้านต้องการมีดังนี้

- ประชาชนจะต้องสร้างสมาคมขึ้นและสมาคมจะต้องถูกกำกับโดยหลักศีลธรรมและจริยธรรมมากกว่ามุ่งที่จะพัฒนาวัตถุ
- คนในชุมชนจะต้องมีความรู้ด้านสิทธิชุมชนและสิทธิอื่น ๆ จะต้องสามารถเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะต่าง ๆ ได้
- คนหนุ่มสาวควรได้รับการสร้างเสริมศักยภาพ เพื่อที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนของตนและมีจิตอาสา
- ผู้นำชุมชนควรทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมระหว่างชุมชนและภาครัฐ
- ชุมชนควรร่วมมือกันและแบ่งปันความรู้กับชุมชนอื่น ๆ หรือเครือข่ายอื่น ๆ

12) กลุ่มคนจนเมือง

การจัดการประชุมสองครั้ง ครั้งที่หนึ่ง จัดโดยกลุ่มคนจนเมืองจังหวัดขอนแก่น วันที่ 3 พฤษภาคม 2556 จำนวนผู้เข้าร่วม 12 คน ครั้งที่สองจัดโดยมูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย วันที่ 12 พฤษภาคม 2556 หน้าทำเนียบรัฐบาล ผู้เข้าร่วม 45 คน (ชาย 25 คน หญิง 20 คน) จำนวนผู้เข้าร่วมทั้งหมด 57 คน

ความเปลี่ยนแปลงในระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมา

กลุ่มคนจนเมืองต่างเห็นพ้องกันว่าปรากฏการณ์ความยากจนในเมืองมีสาเหตุจากการเปลี่ยนแปลงแบบแผนการผลิตในภาคอุตสาหกรรมในชนบท (เปลี่ยนจากการผลิตแบบพอเพียงไปเป็นการผลิตเพื่อการค้า) และจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม เกษตรกรจำนวนมากไม่สามารถแบกรับต้นทุนการผลิตที่มีราคาสูงขึ้น จึงต้องย้ายเข้าเมืองเพื่อหางานทำ ปัญหาที่เกิดขึ้นในเขตเมืองคือเรื่องที่อยู่อาศัย เพราะคนจำนวนมากต้องอยู่ในสภาพแออัดในพื้นที่ที่ถูกทิ้งร้างหรือพื้นที่ของหลวง เมื่อไม่มีทะเบียนบ้าน สิทธิในการเข้าถึงบริการสาธารณะของคนเหล่านี้จึงมีจำกัด

ประกอบกับการขยายตัวของเมือง ยิ่งทำให้คนเหล่านี้ถูกไล่ที่และถูกผลักดันให้อยู่ในพื้นที่ชายขอบของสังคมมากขึ้น ตัวอย่างเช่น ในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีชุมชนที่อาศัยอยู่ข้างทางรถไฟ คนกลุ่มนี้ประสบปัญหาเดียวกับกลุ่มคนจนเมืองในกรุงเทพฯ คือ การถูกไล่ที่ และการเข้าไม่ถึงบริการสาธารณะต่าง ๆ

เนื่องจากไม่มีทะเบียนบ้าน เป็นต้น กลุ่มคนจนเมืองยังรู้สึกว่าการใช้ชีวิตในปัจจุบันนั้นกดดันให้คนต้องทำงานหนักมากขึ้น ไขว่คว้าความมั่งคั่งทางวัตถุ แม้ว่าจะต้องเสียสายสัมพันธ์ที่มีต่อครอบครัวและชุมชนก็ตาม

กลุ่มคนไร้บ้านรู้สึกว่าการละทิ้งถิ่นฐานของพวกเขามีสาเหตุมาจากโครงสร้างทางสังคมที่เหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรม พวกเขาไม่มีตาข่ายทางสังคมรองรับ ซึ่งปัญหานี้ยิ่งแย่งลงเมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ความรุนแรง และความขัดแย้งภายในครอบครัว

ในช่วง 15 ปีที่ผ่านมา มี การเปลี่ยนแปลงด้านบวกเช่นกัน กล่าวคือกลุ่มคนจนเมืองได้จัดตั้งความร่วมมือ ซึ่งทำให้พวกเขาได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ เรียนรู้เรื่องกฎหมายและสิทธิของตนมากขึ้น พวกเขาได้รวมตัวกันและสามารถเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องให้รัฐสนใจความยากลำบากของพวกเขา

อนาคตที่เราต้องการ

ข้อเสนอเหล่านี้มีขึ้นเพื่อสร้างอนาคตที่ดีกว่าเดิมสำหรับกลุ่มคนจนเมือง ดังนี้

- “ให้รัฐบาลออก พรบ.กฎหมายที่ดิน 3 ฉบับ พรบ.โฉนดชุมชน พรบ.ธนาคารที่ดิน กฎหมายภาษีที่ดินอัตราก้าวหน้า”
- “ต้องปลดแอกเรื่องการศึกษา ก่อน ต้องไม่สอบแข่งขัน ให้เรียนตามความถนัด ไม่ต้องการ การศึกษาแบบธุรกิจ”
- “รัฐบาลต้องให้ความมั่นคงทางที่อยู่อาศัยกับประชาชน”
- “รัฐบาลต้องปฏิบัติต่อประชาชนอย่างเสมอภาคกัน โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน”
- การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของคนจนในกระบวนการตัดสินใจและโครงการพัฒนาต่าง ๆ
- การสนับสนุนให้เกิดการปฏิรูปที่ดิน
- การปกป้องสิทธิขั้นพื้นฐาน
- การส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืน

13) กลุ่มแรงงานนอกระบบ

การประชุมจัดขึ้นโดยมูลนิธิเพื่อการพัฒนาแรงงานและอาชีพ (Homenet) วันที่ 17-18 พฤษภาคม 2556 ผู้เข้าร่วมประกอบด้วยตัวแทนจากกลุ่มผู้ขับมอเตอร์ไซค์รับจ้างและกลุ่มลูกจ้างทำงานบ้าน จำนวนผู้เข้าร่วมทั้งหมด 41 คน (ชาย 14 คน หญิง 27 คน)

ความเปลี่ยนแปลงในอีก 15 ปีข้างหน้า

กลุ่มแรงงานนอกระบบให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงในอีก 15 ปีข้างหน้า ดังนี้

- จะมีระบบขนส่งที่ดีขึ้น เช่น รถไฟฟ้าและรถไฟความเร็วสูง
- การพัฒนาเทคโนโลยีจะทำให้ชีวิตประจำวันสะดวกสบายขึ้น ราคาเครื่องใช้ไฟฟ้าจะถูกลง และระบบการติดต่อสื่อสารจะดีขึ้นและเร็วขึ้น
- ผู้คนจะมีอายุยืนยาวขึ้นเนื่องจากการรักษาพยาบาลที่ดีขึ้น แต่ผู้สูงอายุจะไม่ได้รับการดูแลจากสังคม
- การเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อม เช่น มลพิษและอุณหภูมิที่เพิ่มขึ้น จะก่อให้เกิดน้ำปนเปื้อนสารพิษ การขาดแคลนน้ำและอาหาร การเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศจะทำให้ภัยพิบัติทางธรรมชาติเกิดบ่อยขึ้นและมีความรุนแรงมากขึ้น การขยายตัวของเมืองจะก่อให้เกิดการอพยพย้ายถิ่นภายในประเทศ จากชนบทไปสู่เมือง
- การเข้าถึงการศึกษาอาจดีขึ้น แต่อาจมีอัตราการว่างงานมากขึ้น เพราะทักษะของแรงงานไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และความสามารถของเด็กในการคิดวิเคราะห์จะลึกยังไม่ได้รับการพัฒนา
- คนจะทำงานนอกระบบมากขึ้นและจะมีแรงงานข้ามชาติเข้ามามากขึ้น
- ราคาที่ดินจะสูงขึ้น
- จะมีการลงทุนเพิ่มขึ้นในภาคอุตสาหกรรม ในขณะที่ภาคเกษตรกรรมจะถูกทิ้งไว้เบื้องหลัง อายุของเกษตรกรจะเพิ่มขึ้น เนื่องจากคนหนุ่มสาวไม่ทำการเกษตร
- การพัฒนาทางเทคโนโลยีจะลดการปฏิสัมพันธ์ของคนในครอบครัว สังคมจะมีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น ปัญหาสังคม เช่น ยาเสพติด ความรุนแรงทางเพศ และอาชญากรรมจะเพิ่มมากขึ้น
- ค่าครองชีพจะเพิ่มสูงขึ้นและประชาชนจะเป็นหนี้มากขึ้นและยากจนลง

อนาคตที่เราต้องการ

- ความมั่นคงในการทำงานและรายได้ อาชีพอิสระ เช่น เกษตรกร ควรได้รับการสนับสนุน เขตอุตสาหกรรมควรตั้งในชนบท ผู้คนจะได้ทำงานใกล้บ้านเกิดของตนได้
- ค่าครองชีพที่ต่ำลง เพื่อให้สามารถมีเงินออมได้
- มีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยของตนเอง และไม่ต้องจ่ายค่าเช่า
- ระบบการขนส่งที่สะดวก ราคาถูก และเข้าถึงได้

- บริการรักษาพยาบาลที่เท่าเทียม เพียงพอ และเข้าถึงได้
- บำนาญและสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุ
- การศึกษาที่ดีและไม่เสียค่าใช้จ่ายสำหรับเด็ก
- ความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นในครอบครัว สังคมที่มีคุณธรรม จริยธรรม อาชญากรรมที่น้อยลง
- ประชาชนมีสิทธิเท่าเทียมกัน
- ความโปร่งใสและไม่มีการคอร์รัปชัน

14) เครือข่ายแรงงานในระบบ

การประชุมจัดขึ้นโดยมูลนิธิอารมณ พงศ์พจน์ วันที่ 12 พฤษภาคม 2556 ผู้เข้าร่วมประกอบด้วย ตัวแทนจากสหภาพแรงงานไทยคูราโบ สหภาพแรงงานเอ็นเอ็กซ์พี แมนูแฟคเจอร์ริง สหภาพแรงงาน ผู้ปฏิบัติงานฝ่าจิบ สหภาพแรงงานคลังสินค้า โลจิสติกส์ แห่งประเทศไทย สหภาพแรงงานไทยบริดจสโตน สหภาพแรงงานผู้บังคับบัญชาพนักงานก๊าดเยียร์ สหภาพแรงงานไอดีเอส แมนูแฟคเจอร์ริง สหภาพแรงงาน ยาและเวชภัณฑ์เครื่องมือทางการแพทย์ สหภาพแรงงานคนงานเซรามิค สหภาพแรงงานไก่อสดเซนทาโก สหภาพแรงงานไทยเรยอน สหภาพแรงงานผู้บังคับบัญชาขนส่งทรัพย์สิน สหภาพแรงงานขนส่งทรัพย์สิน สหภาพแรงงานจิวเวลรี่ สหภาพแรงงานผู้ผลิตยางรถจักรยานยนต์ไออาร์ซี บริษัทพานาโซนิคอีเล็คทริกเวิร์ค (ไทยแลนด์) จำกัด บริษัทลินฟ็อกซ์ ทรานสปอร์ต (ประเทศไทย) จำกัด จำนวนผู้เข้าร่วม 42 คน (ชาย 25 คน หญิง 17 คน)





ความเปลี่ยนแปลงในระยะ 15 ปีที่ผ่านมา

ผู้เข้าร่วมการประชุมประกอบด้วยแรงงานจากอุตสาหกรรมหลายชนิด รวมถึงอุตสาหกรรมผลิตเนื้อสัตว์ เครื่องมือทางการแพทย์ สิ่งทอ ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์ อัญมณี เครื่องมือด้านกีฬา และการขนส่ง

การเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดในภาคอุตสาหกรรมคือการแทนที่แรงงานด้วยเครื่องจักรและเทคโนโลยีอื่น ๆ แรงงานอยู่ภายใต้แรงกดดันจากการรับเอาเทคโนโลยีมาใช้และการเปลี่ยนแปลงแบบแผนการผลิต ผู้เข้าร่วมรายงานว่าชั่วโมงทำงานและงานที่ทำเพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดอาการอ่อนเพลีย ปัญหาสุขภาพ และอุบัติเหตุในสถานที่ทำงาน ในขณะที่ประกันสังคมและบัตรทองครอบคลุมมากขึ้นพื้นฐานที่มีคุณภาพต่ำเท่านั้น ผู้คนยังต้องรอเป็นเวลานานเพื่อเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ชั่วโมงการทำงานที่เพิ่มขึ้นไม่ได้ก่อให้เกิดรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น แต่กลับทำให้แรงงานมีเวลาให้กับครอบครัวน้อยลง ในขณะที่ค่าครองชีพเพิ่มสูงขึ้น สภาพแรงงานในประเทศไทยยังขาดอำนาจในการต่อรองกับฝ่ายบริหารของบริษัท ผู้เข้าร่วมรู้สึกว่ หลังน้ำท่วมปี 2554 หลายบริษัทได้ใช้ข้ออ้างนี้เพื่อลดจำนวนลูกจ้าง โดยบางคนต้องเข้าร่วมโครงการการลาออกโดยสมัครใจ

อนาคตที่เราต้องการ

- ต้องการโรงเรียนรัฐบาลเพิ่มในเขตเมือง
- อยากให้ค่าจ้างเพิ่มขึ้น เพิ่มสวัสดิการ เช่น ค่ากะ ค่าข้าวและค่าเดินทาง

- ต้องการให้การทำงานเป็นไปตามหลักสามแปด คือ 8 ชั่วโมงทำงาน 8 ชั่วโมงพักผ่อน และ 8 ชั่วโมงศึกษาเรียนรู้ ปัจจุบันคนงานทำงานวันละ 12 ชั่วโมง พักผ่อน 8 ชั่วโมง และอีก 4 ชั่วโมงเดินทางไป-กลับระหว่างโรงงานและที่พัก
- ค่าใช้จ่ายด้านพลังงานที่ลดลง
- ความมั่นคงทางการเมือง เนื่องจากเหตุการณ์ทางการเมืองมักส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ
- รัฐต้องควบคุมราคาสินค้า ปัจจัยสี่ เช่น แก๊สหุงต้ม น้ำมัน
- มีศูนย์เลี้ยงเด็กที่ใกล้ที่ทำงานและสอดคล้องกับคนงาน
- รัฐต้องรับรองอนุสัญญา ILO ฉบับที่ 87 และ 98 เพื่อคุ้มครองสิทธิการรวมกลุ่มและเจรจาต่อรองของแรงงาน
- การปราบปรามยาเสพติดให้หมดสิ้น
- ประกันสังคม-บัตรทอง การเข้าถึงการบริการรักษาพยาบาลและยาที่มีคุณภาพ
- จัดโซนพื้นที่อุตสาหกรรมกับเกษตรกรรมออกจากกัน เช่น ให้โรงงานไปอยู่อีสาน

15) กลุ่มแรงงานข้ามชาติ

การประชุมจัดขึ้นโดยเครือข่ายเพื่อพัฒนาแรงงานข้ามชาติ วันที่ 19 พฤษภาคม 2556 ที่ ศูนย์นักเรียนกลางคริสเตียน ผู้เข้าร่วมเป็นคนงานชาวพม่าในจังหวัดกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำนวน ผู้เข้าร่วม 13 คน (ชาย 9 คน หญิง 4 คน)



ความเปลี่ยนแปลงในระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมา

ความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญสำหรับกลุ่มแรงงานข้ามชาติ คือการตัดสินใจย้ายออกจากบ้านเกิดเพื่อมาทำงานในประเทศไทย ในระหว่างการย้ายนั้นพวกเขาต้องพบกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมและสังคม จึงต้องมีการปรับตัว พวกเขามาประเทศไทยเพื่อมองหาโอกาสที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม เมื่อมาถึงแล้วก็ยังคงต้องพบกับความท้าทายหลายประการ จากอดีตจนถึงปัจจุบัน พวกเขามีความมั่นใจมากขึ้นเกี่ยวกับสิทธิของพวกเขา และรู้สึกมั่นคงมากขึ้นกับชีวิตความเป็นอยู่และการทำงานในประเทศไทย แม้ว่ารัฐบาลไทยจะอนุญาตให้แรงงานข้ามชาติยื่นเรื่องเพื่อขอพาสปอร์ตสัญชาติ และทำให้สถานะของพวกเขาถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อจะได้สามารถเข้าถึงสวัสดิการและระบบประกันสังคม แต่ก็ยังมีแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งบางคนถูกล่อลวงเข้าสู่ขบวนการค้ามนุษย์

ปัญหาที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งสำหรับกลุ่มแรงงานข้ามชาติคือค่าแรงต่ำเมื่อเทียบกับแรงงานไทย พวกเขามักทำงานนานกว่า หนักกว่า และทำงานที่อันตรายกว่าแรงงานไทย พวกเขายังไม่สามารถเคลื่อนย้ายเดินทางได้อย่างอิสระภายในประเทศไทย และมักถูกเลือกปฏิบัติและการตรวจสอบที่ไม่จำเป็นจากเจ้าพนักงาน แม้ว่าพวกเขาจะมีเอกสารถูกต้อง การเปลี่ยนนายจ้างของแรงงานข้ามชาติมักต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูง นโยบายการศึกษาภาคบังคับของรัฐบาลทำให้ลูกหลานของแรงงานข้ามชาติได้เรียนในโรงเรียนของไทย

อนาคตที่เราต้องการ

ผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่กล่าวว่า การได้กลับประเทศบ้านเกิดของตนเป็นอนาคตที่พวกเขาต้องการ พวกเขาต้องการนำเอาประสบการณ์ที่ได้รับจากการใช้ชีวิตในประเทศไทยไปพัฒนาชีวิตในประเทศพม่า ยิ่งไปกว่านั้นความเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ จะช่วยให้พวกเขาสามารถตั้งตัวได้เมื่อกลับประเทศพม่าแล้ว เช่น

- การจัดตั้งองค์กรอิสระและองค์กรภาคประชาสังคมในบ้านเกิดของตน
- การริเริ่มธุรกิจของตนเอง
- ให้ความรู้ด้านกฎหมายกับประชาชนชาวพม่า
- กระตุ้นจิตสำนึกเพื่อหลีกเลี่ยงการเลือกปฏิบัติ
- การอยู่ร่วมกันอย่างสันติในหมู่สมาชิกอาเซียน ยอมรับคนที่มีเชื้อชาติต่างจากตน

7. การประชุมกลุ่มใหญ่

ได้มีการจัดประชุมระหว่างกลุ่มประชากรชายขอบและตัวแทนจากองค์กรเครือข่ายเพื่อรวบรวมความคิดเห็นเพิ่มเติมและเพื่อช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประชุมกลุ่มย่อยและการสำรวจ

วรรณกรรม การประชุมครั้งแรก (ดังที่ได้กล่าวถึงในส่วน “วิธีวิจัย”) ได้มีการจัดขึ้นก่อนที่จะมีการจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อระดมสมองเกี่ยวกับประเด็นปัญหาต่าง ๆ

การประชุมใหญ่ครั้งที่สองจัดขึ้นในหัวข้อ “อนาคตที่เราต้องการ” ในวันที่ 28 พฤษภาคม 2556 โดยร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ณ ไบเทค บางนา (ผู้เข้าร่วม 60 คน) ผู้เข้าร่วมประกอบด้วยตัวแทนจากกลุ่มประชากรชายขอบ ซึ่งทางสถาบันวิจัยสังคม จุฬาฯ ได้ทำงานด้วย ผู้เข้าร่วมถูกแบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม และมีการถามคำถามในที่ประชุมดังนี้ 1. มีความเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างที่ส่งผลกระทบต่อชีวิต ครอบครัว ชุมชน และสังคมของคุณ 2. อะไรเป็นสาเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว 3. อนาคตแบบไหนที่คุณต้องการ เราจะทำให้อนาคตเป็นจริงได้อย่างไร

ผลที่ได้จากการประชุมกลุ่มถูกสรุปย่อมาเป็นการวิเคราะห์ SWOT⁶ ของสังคมไทย ได้ดังนี้

จุดแข็ง

- ยังมีฐานความสัมพันธ์แบบชุมชน สายสัมพันธ์ทางสังคม ศาสนา
- ยังมีฐานทรัพยากร อันดำรงความอุดมสมบูรณ์ในทางชีวภาพเหลืออยู่
- ตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมามีประชาชนตื่นตัวในเรื่องสิทธิมากขึ้น



⁶ SWOT ย่อมาจาก S – Strengths (จุดแข็ง) W – Weaknesses (จุดอ่อน) O – Opportunities (โอกาส) และ T – Threats (ภัยคุกคาม)





จุดอ่อน

- ภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม การเงินเติบโตขึ้น แต่ผลประโยชน์ตกกับคนกลุ่มน้อย ผู้คนเป็นหนี้มากขึ้น เพื่อบริโภค เหนือเหิมวัตถุ (บริโภคเพื่ออวดโอ่, บริโภคเชิงสัญลักษณ์) รัฐบาลเร่งการบริโภคมากกว่าการออม
- อุตสาหกรรมอาหาร พลังงาน ถูกผูกขาดโดยรายใหญ่ มีการแย่งฐานทรัพยากร ชุมลึทธิธรรมชาติ อย่างไม่สนใจความยั่งยืน นอกจากนี้ เกษตรพันธะสัญญาเกิดขึ้น พร้อมกับปัญหา มลพิษ อุตสาหกรรมในน้ำ ในอากาศ ปัญหาขยะ เป็นต้น
- แรงงานมีคุณภาพชีวิตต่ำ ถูกขูดรีด ไม่มีความมั่นคง แรงงานขาดทักษะ แรงงานเหมาะสมมีมากขึ้น การแข่งขันที่มากขึ้นจากตลาดแรงงานที่มีคนต่างชาติเข้ามาร่วมมือมากขึ้น
- ปัญหาการค้ำมนุษย์ยังคงมีอยู่
- ปัญหาไร้ที่ทำกิน หนี้สิน ไม่สามารถตั้งตัวได้ ในระดับชุมชนไม่สามารถพึ่งพาตนเอง ไม่มีระบบภาษีที่ดิน
- ภัยพิบัติทั้งทางธรรมชาติและจากน้ำมือมนุษย์ ปัญหามลพิษมีความรุนแรงเพิ่มขึ้น
- ประสบปัญหาประสิทธิภาพในการใช้พลังงานต่ำ ขาดระบบขนส่งสาธารณะที่ดี
- ช่องว่างของโอกาสทางการศึกษาที่แตกต่างกันมากระหว่างเมืองกับชนบท

- การที่สังคมตีตราคนชายขอบ อาทิ ชาวเขา ให้เป็นผู้ร้าย คนจนว่าจนดักดาน ผลคือการตีตรา กลายเป็นจริงในตัวเอง คือ คนที่ถูกตีตราไม่เชื่อมั่นในศักยภาพแห่งการพัฒนาตนเองจนไม่สามารถพัฒนาตนเองได้
- คนพิการ ผู้สูงอายุ คนไร้สถานะ ไม่สามารถเข้าถึงบริการและสวัสดิการ
- ปัญหาอนามัยเจริญพันธุ์ขาดการเกื้อหนุนจากชุมชน เกิดปัญหาท้องก่อนวัยอันควร
- ความสุขที่ลดลง ความเครียดที่มากขึ้น ปัญหาสุขภาพจากการบริโภค แม้จะมีพัฒนาการทางเทคโนโลยีการแพทย์ที่ดีขึ้น ทำให้อายุขัยยืนยาวขึ้น แต่ก็เป็นแบบการแพทย์แบบแยกส่วน ทำให้ต้องพึ่งพิงยาเป็นหลัก
- ภาครัฐขาดความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม โครงการพัฒนายังคงสร้างผลกระทบต่อชุมชน การปกครองยังเป็นแบบรวมศูนย์อำนาจอยู่ นอกจากนี้อำนาจรัฐยังถูกใช้เพื่อเอื้อประโยชน์ฐานเสียง มากกว่าเพื่อส่วนรวมขาดการบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรม
- มีปัญหาการฉ้อฉลทุกวงการ ไม่ว่าจะภาครัฐหรือภาคเอกชน
- เกิดช่องว่างทางเทคโนโลยี การเข้าถึง คลังความรู้ สิทธิบัตรผูกขาด

ภัยคุกคาม

- ปัญหาแย่งชิงทรัพยากรระหว่างทุนอุตสาหกรรมกับท้องถิ่นจะรุนแรงขึ้น ทุนเกษตรครอบงำเกษตรกรรมในบางที่ ท้องถิ่นแปลงเป็นทุนเสียเอง
- ทุนจะกระจุกตัวมากขึ้น และธุรกิจไทยจะถูกควมรวมโดยทุนข้ามชาติ ตลาดแรงงานมีการแข่งขันมากขึ้น ความมั่นคงลดลง แรงงานเถื่อนเพิ่มมากขึ้น
- การพัฒนาไปในทิศทางที่เน้นโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ ทำลายสิ่งแวดล้อม และฐานทรัพยากร
- ภัยพิบัติจะรุนแรงขึ้น ภาวะโลกร้อนส่งผลกระทบต่อเกษตร ก่อให้เกิดความไม่มั่นคงทางอาหาร อาหารมีราคาแพงขึ้น มลพิษทำให้ขาดสัตว์น้ำในทะเล ความหลากหลายทางชีวภาพสูญหายไป เกิดโรคระบาดข้ามพรมแดนที่รุนแรงขึ้น
- ปัญหาขาดแคลนพลังงานจะรุนแรงขึ้นจนถูกบีบให้ยอมรับพลังงานนิวเคลียร์
- ผู้คนจะใส่ใจคนรอบข้างน้อยลง สนใจสังคมน้อยลง สนใจความก้าวหน้าส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม ใส่ใจคุณวุฒิมากกว่าวัยวุฒิ หมกมุ่นวัตถุ อาจเกิดวิกฤตอัตลักษณ์ ปัญหายาเสพติดที่เพิ่มความรุนแรงของปัญหาเริ่มขาดการดูแลผู้สูงอายุ
- ความสามารถในการแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธีจะลดลงส่งผลกระทบต่อการแก้ไขความขัดแย้งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

โอกาส

- เทคโนโลยีและการติดต่อสื่อสาร จะเปิดช่องทางของการรวมกลุ่ม สร้างเครือข่ายเรียนรู้ สื่อสารกับสังคม เชื่อมโยงกับวิชาการ และนำเสนอทางเลือกมากขึ้น
- แม้จะมีภาวะแปลกแยกและถวิลถึงอดีต แต่ก็กระตุ้นให้เกิดสะพานการเรียนรู้ มีการเปลี่ยนแปลงที่คนเมืองตระหนักถึงปัญหา เข้าใจสังคมมากขึ้น คนรุ่นเก่าบอกเล่าเรื่องราวให้คนรุ่นใหม่
- โลกาภิวัตน์จะกระตุ้นให้เข้าใจความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม
- วิฤตอาจทำให้เกิดการทบทวนเชิงคุณค่า การออม การประหยัด ความสุข ความยั่งยืน
- ปัญหาพลังงานทั้งด้านราคาและความมั่นคงจะกระตุ้นให้เกิดพลังงานหมุนเวียนที่บริหารจัดการโดยชุมชน
- ความไม่มั่นคงทางอาหารจะเปิดช่องให้กับ รูปแบบเกษตรที่เป็นทางเลือก เกษตรอินทรีย์ ขายตรงจากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภค

อนาคตที่ต้องการ

- การบริหารบ้านเมืองที่สุจริต ตรวจสอบได้ ยังประโยชน์แก่คนเล็กคนน้อย มีการบูรณาการ มีความต่อเนื่องและยั่งยืน
- ผู้คนเคารพสิทธิต่อกัน เข้าใจความแตกต่าง แก้ไขปัญหาได้โดยสันติมีความอาทรต่อกัน ไม่เห็นแก่ตัว
- สิทธิของคนเล็กคนน้อย เช่น ชนเผ่าพื้นเมือง ได้รับการยอมรับ รวมถึงให้มีสิทธิในวัฒนธรรมดั้งเดิม
- ผู้คนมีงานมั่นคง มีรายได้เพียงพอ มีงานที่มีคุณค่า มีค่าแรงที่เป็นธรรมถ้วนหน้า ทั้งแรงงานในระบบ นอกกระบบ สตรีสามารถคลอดบุตรและเลี้ยงดูบุตรได้ ให้ความสำคัญต่องานอิสระ มีแหล่งทุนตั้งต้นถ้าต้องการประกอบการเลี้ยงชีพด้วยตนเอง มีที่ทำกิน ยกกระตักทักษะความสามารถในการทำงาน
- มีสถาบันทางสังคมที่สร้างความเท่าเทียมมากขึ้น มีการเก็บภาษีที่ดินหรือการจำกัดการถือครองที่ดิน ภาษีอัตราก้าวหน้าที่มากขึ้นเพื่อกระจายทุนและทรัพยากรไปสู่การสร้างโอกาสที่เท่าเทียมในด้านการศึกษา ในด้านสวัสดิการสังคม และในด้านพื้นฐานการทำมาหากิน เพื่อลดช่องว่างทางสังคมลง
- มีการรวมกลุ่มระดับชุมชนและติดตามประเด็นเพื่อสร้างข่ายใยความปลอดภัยทางสังคม
- มีบริการสาธารณะที่อำนวยความสะดวกแก่ทุกคนถ้วนหน้า ไม่ว่าจะผู้พิการ หรือคนชรา
- สร้างตลาดเสรี ที่รายย่อยสามารถแข่งขันได้ ตลาดที่ผู้ผลิตกับผู้บริโภคมีความสัมพันธ์ที่ดี มีการค้าที่เป็นธรรม มีการผลิตและการบริโภคภายในประเทศที่เข้มแข็ง

- การศึกษาที่ทำให้คนเกิดปัญญา เห็นคุณค่าของท้องถิ่น เข้าไปมีส่วนร่วมจัดการได้ มีความภาคภูมิใจในตนเอง ใช้ชีวิตได้อย่างมีคุณค่า ไม่ลุ่มหลงวัตถุ เสียสละเพื่อผู้อื่น มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ มีทักษะทางภาษา
- มีสิ่งแวดล้อมที่ดี มีพื้นที่สีเขียว สายน้ำที่สะอาด อากาศ ไร้มลพิษ ใช้พลังงานหมุนเวียน
- คำนึงความสำคัญและเพิ่มความสามารถภาคเกษตรให้เข้มแข็ง ภาคภูมิใจ เป็นของชุมชน แต่มีชื่อเสียงในระดับโลก

หนทางสู่อนาคตที่เราต้องการ

- ระดับคนเน้นที่การสร้างคนให้มีปัญญาและใจกว้าง ผ่านการศึกษาที่ชุมชนออกแบบได้เชื่อมโยงกับปัญหาจริงและการสืบต่อจากอดีตมีคุณธรรม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- ระดับชุมชน สร้างการขับเคลื่อนกิจกรรมชุมชนที่มีความสนุกสนาน สามัคคี ยอมรับความเห็นต่างชุมชนปกครองตนเองได้มีแหล่งทุนสนับสนุน สามารถใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมได้อย่างสร้างสรรค์
- ระดับนิเวศรักษาสถาบันทรัพยากรเอาไว้ให้ได้ส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมระบบการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน
- ระดับระหว่างเครือข่ายสร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่าย เครือข่ายเชื่อมโยงประเด็นต่าง ๆ ได้สร้างการสื่อสารระหว่างกันที่เข้มข้นมากขึ้น เป็นเครือข่ายแนวราบ สานเสวนาด้วยปัญญา
- ระดับสถาบัน ผลักดันให้เกิดกฎหมายและสวัสดิการต่าง ๆ ที่เป็นธรรม

8. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยเชื่อมโยงข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

ตารางที่ 3: ผลการสำรวจความคิดเห็นและข้อค้นพบที่สำคัญ โดยแบ่งกลุ่มประชากรตามลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ

กลุ่ม	ความต้องการสามอันดับแรก	ความต้องการอื่น ๆ	ข้อค้นพบที่สำคัญ
1) กลุ่มเปราะบาง	<ol style="list-style-type: none"> 1. การดูแลรักษาสุขภาพที่ดียิ่งขึ้น 2. การศึกษาที่ดี 3. การบริหารบ้านเมืองที่สัตย์ซื่อและเข้าถึงหัวใจประชาชน 	<ol style="list-style-type: none"> 4. ปลอดภัยจากการเลือกปฏิบัติและการกีดกัน กตัญญู 5. ให้การช่วยเหลือผู้ที่ไม่สามารถทำงานได้ 6. ความเท่าเทียมระหว่างชายหญิง 	<p>- มีความห่วงใยถึงการเลือกปฏิบัติที่วางอยู่บนการแบ่งแยกทางสังคม เช่น ความแตกต่างทางเพศ ซึ่งอาจนำไปสู่โอกาสการทำงานและการได้รับค่าตอบแทนที่น้อยกว่า</p>
2) กลุ่มชาติพันธุ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. การศึกษาที่ดี 2. การบริหารบ้านเมืองที่สัตย์ซื่อและเข้าถึงหัวใจประชาชน 3. การดูแลรักษาสุขภาพที่ดียิ่งขึ้น 	<ol style="list-style-type: none"> 4. ปลอดภัยจากการเลือกปฏิบัติและการกีดกัน กตัญญู 5. การเข้าถึงน้ำสะอาดและสุขอนามัย 6. การร่วมดูแลรักษาป่าไม้ สายน้ำ และทะเลมหาสมุทร 	<p>- มีความห่วงใยถึงการถูกเลือกปฏิบัติ ที่วางอยู่บนความแตกต่างด้านอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม</p> <p>-- ให้ความสำคัญกับความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ เนื่องจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจของคนกลุ่มนี้จะต้องพึ่งพาทรัพยากร ธรรมชาติ</p> <p>- ให้ความสำคัญกับการเข้าถึงน้ำสะอาดสุขอนามัย ซึ่งเป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐานที่ยังไม่ได้รับการตอบสนอง</p>
3) กลุ่มคนจนชนบท	<ol style="list-style-type: none"> 1. การบริหารบ้านเมืองที่สัตย์ซื่อและเข้าถึงหัวใจประชาชน 2. การศึกษาที่ดี 3. การดูแลรักษาสุขภาพที่ดียิ่งขึ้น 	<ol style="list-style-type: none"> 4. การรวมดูแลรักษาป่าไม้ สายน้ำ และทะเลมหาสมุทร 5. เสรีภาพทางการเมือง 6. การเข้าถึงน้ำสะอาดและสุขอนามัย 	<p>- คนกลุ่มนี้ถูกละเลยจากการระดมทุนการพัฒนาทางสังคมเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ดังนั้นจึงต้องการช่องทางทางการเมืองเพื่อเรียกร้องความต้องการและผลักดันให้เกิดนโยบายที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน</p>

จากตารางที่ 3 แสดงถึงผลลัพธ์และข้อค้นพบจากการปรึกษาหารือในเชิงคุณภาพและในเชิงปริมาณ โดยแต่ละกลุ่มจะระบุประเด็นที่สำคัญที่สุด 6 อันดับแรก และแสดงให้เห็นถึงการวิเคราะห์ประเด็นที่คาบเกี่ยวกับจากข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ตารางที่ 4: ตารางเปรียบเทียบความต้องการของคนชายขอบ

กลุ่มต่าง ๆ	สุขภาพ	การศึกษา	การบริหารบ้านเมือง
ความต้องการสามารถอันดับแรกและข้อค้นพบที่สำคัญ			
1. กลุ่มประมง			
เครือข่ายผู้หญิง	- การดูแลสุขภาพและคุ้มครองสตรีตั้งครรภ์ เด็กที่ท้องโดยไม่พร้อม - การดูแลเอาใจใส่เด็กและครอบครัว สร้าง ความอบอุ่น ปลอดภัยจากยาเสพติด	- การศึกษาที่เน้นเรื่องคุณธรรม เรื่องคุณค่า มีทักษะในการ ใช้ชีวิต อยู่กลมกลืนกับธรรมชาติ - พัฒนาทักษะในด้านภาษาต่างประเทศ	- การสนับสนุนงบประมาณและตัวแทนใน ด้านบทบาทสตรี - ให้เกิดการตระหนักรู้และการบังคับใช้ กฎหมายและสิทธิด้านสตรี
ผู้สูงอายุ	- การเตรียมพร้อมทางสุขภาพ ได้แก่ การ ดูแลสุขภาพระดับตนเอง การดูแลในระดับ กลุ่มของชมรมผู้สูงอายุ (นอกเหนือจาก สิทธิรักษาพยาบาลเบื้องต้น)	- การศึกษาคะแนนระหว่างวัยลง	- สนับสนุนให้ผู้สูงอายุตระหนักถึงสิทธิของ ตนเอง สร้างแหล่งทุนที่เน้นกิจกรรมไม่ใช่ เงินกู้ยืม
กลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวี (ไม่คิดว่าเป็นคนชายขอบ แต่เรียกกลุ่มตามว่าเป็น กลุ่มถูกเลือกปฏิบัติ)	- ระบบสุขภาพที่เป็นมาตรฐานสำหรับทุกคน ประชาชนสามารถเข้าถึงยาก็ทำได้ แม้จะมีเสรีการค้าก็ตาม	- การศึกษาแบบเครือข่ายประชาสังคมที่ทำให้ประชาชนเท่า ทันสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง รับมือกับการเมืองและทุน นิยมที่แทรกแซงระบบสุขภาพได้	- สร้างการเมืองภาคประชาชน - กระจายอำนาจ ท้องถิ่นแต่ละระดับสามารถ จัดการตนเอง - สิทธิชุมชนเป็นรากฐาน - กระบวนการตัดสินใจโดยประชาชนจาก ต้นทาง
คนพิการ	- การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะคนพิการทางสติปัญญา - ความสามารถในการเข้าถึงและ ผลิตภัณฑ์ทางสุขภาพของคนพิการที่มี ราคาแพง	- ศูนย์การเรียนรู้เฉพาะความพิการ การสนับสนุนสื่อ อุปกรณ์การเรียนรู้ และเทคโนโลยีที่ เหมาะสมกับเด็กพิการแต่ละประเภท	- ให้คนพิการเข้าไปมีส่วนร่วมมากขึ้น จัดเวที รับฟังความคิดเห็นเห็นกลุ่มคนพิการให้ ครบคลุม

กลุ่มต่าง ๆ	สุขภาพ	การศึกษา	การบริหารบ้านเมือง
2. กลุ่มชาติพันธุ์			
ชนเผ่าภาคเหนือ	<ul style="list-style-type: none"> -ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ดูแลสุขภาพให้รอบด้าน (กาย ใจ จิต สังคม) รวมถึงสิทธิบัตร -ทุนเรียนแพทย์และสาธารณสุขให้แก่เยาวชนท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> -การศึกษาเพื่อสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีวัฒนธรรม และจิตวิญญาณ เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในตนเองให้คนรุ่นใหม่ -คัดค้านการบูรณาการเรียนขนาดเด็ก -ครูชนเผ่า ปรารถนาช่วยบ้าน 	<ul style="list-style-type: none"> -สนับสนุนการจัดตั้งองค์กรของชนเผ่าเพื่อสร้างการติดการร่วมกับภาคราชการ (ราชการปกครองโดยการสร้างความแตกแยก และเห็นแก่ประโยชน์นายทุน)
ชาวเล	<ul style="list-style-type: none"> -ขาดความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย ที่ทำกิน ขาดสาธารณสุขโรค -สูญเสียอัตลักษณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> -ขาดการสืบทอดความรู้พื้นบ้าน วิถีชีวิตดั้งเดิม 	<ul style="list-style-type: none"> -ไร้รัฐ ขาดความคุ้มครองทางกฎหมาย ขาดกรรมสิทธิ์ที่ดิน
สามจังหวัดชายแดนใต้	<ul style="list-style-type: none"> -เพิ่มคุณภาพชีวิต ลดปัญหายาเสพติด 	<ul style="list-style-type: none"> -การฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม และศาสนา 	<ul style="list-style-type: none"> -การกระจายอำนาจ การจัดการตนเอง (ปัจจุบัน ขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ขาดความโปร่งใส)
3. กลุ่มคนจนชนบท			
คนจนอีสาน	<ul style="list-style-type: none"> -ความมั่นคงในที่อยู่อาศัย เพื่อให้ได้สาธารณสุขภาคพื้นฐาน และสิทธิในการรักษาพยาบาล 	<ul style="list-style-type: none"> -การศึกษาที่เน้นเรื่องสิทธิ การมีส่วนร่วมทางการเมือง การเคารพวัฒนธรรมตนเอง สอนการพัฒนาและจัดการองค์กรชุมชน -การพัฒนาศักยภาพเพื่อการเลื่อนขั้นทางสังคม 	<ul style="list-style-type: none"> -การได้รับสิทธิในที่ทำกิน มีกลไกคุ้มครอง (ปัจจุบันรัฐเข้าไปยึดกุมที่ทำกินชาวบ้าน การปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งพาไม่ได้ จ่ายได้โต๊ะเพื่อให้เกิดระเบียบบ้าน) -เครือข่ายเพื่อการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย การพัฒนา -อินทนิลชุมชน

กลุ่มต่าง ๆ	ความต้องการสามารถลำดับแรกและข้อค้นพบที่สำคัญ	การบริหารบ้านเมือง
กลุ่มต่าง ๆ	สุขภาพ	การศึกษา
ชาวไร่ที่ดิน -ขาดความสุขภาพดี ความสัมพันธ์ในครอบครัว -ขาดความรู้ด้านความรู้ที่เพิ่มมิติด้านความเป็นธรรม ความเข้าใจวิถีชีวิต	-เกษตรทางเลือกเพื่อลดการเจ็บป่วยจากสารพิษในระบบการผลิต -สร้างความปลอดภัยจากการเจ็บป่วยทางสิ่งแวดล้อม มลภาวะ	-การบริหารจัดการทรัพยากรโดยชุมชน เคารพสิทธิชุมชน พึ่งความต้องการของชาวบ้าน -สิทธิชุมชน (รัฐประกาศเขตป่าที่กิน ชาวบ้าน ผลกระทบจากการพัฒนา กองทุนหมู่บ้าน ให้คนเป็นหนี้) -สร้างความเข้มแข็งของการตรวจสอบและมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน -ปรับปรุงระบบราชการให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัว เข้าใจปัญหาประชาชน -ลดความแตกแยกของการเมืองท้องถิ่นที่มุ่งประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้อง
เกษตรกรรายย่อย -ลดปัญหาสุขภาพจิต เยาะชวนขาดความเข้มแข็งทางใจ -สร้างความปลอดภัย	-สนับสนุนการศึกษาที่เน้นภูมิปัญญาท้องถิ่น ฐานทางวัฒนธรรม การเรียนรู้ที่ใช้ประโยชน์ได้จริง ตรงกับวิถีชีวิต และสร้างความรู้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง -การศึกษามากเกินไปและทิ้งชุมชน	-การรวมกลุ่มโดยชุมชนเพื่อดูแลฐานทรัพยากร สิทธิชุมชน แก่กฎหมายที่ล่าช้า (พรบ.ประมง ที่มีอายุหกสิบปี)
ประมงพื้นบ้าน (ถูกทุนอุตสาหกรรม ครอบงำ) 4. กลุ่มคนจนเมือง	-ลดปัญหาสุขภาพจิต เยาะชวนขาดความเข้มแข็งทางใจ -ลดปัญหาสุขภาพจิต เยาะชวนขาดความเข้มแข็งทางใจ	-การพัฒนาคนรุ่นใหม่ในทางด้านจิตใจมากกว่าวัตถุ ให้มีจิตอาสา -เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชุมชน มีองค์ความรู้ด้านการจัดการและอนุรักษ์ฐานทรัพยากร
คนจนเมือง (เครือข่ายสลัม ถูกไล่ที่ เป็นผู้บุกรุกที่ดิน ทำให้ ไม่ได้รับบริการภาครัฐ อย่างเท่าเทียมกับผู้อื่น)	-หลักประกันสุขภาพ ชุมชนเกื้อกูล ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ดี (ปัจจุบันเด็กติดเกม ติดยา ติดบริโภคนิยมน มีเซ็กส์ก่อนวัยอันควร เพราะผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลและอบรมลูก)	-การรวมกลุ่ม เพื่อให้รัฐตอบสนองต่อความต้องการ และสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการ (กองทุนจากภาครัฐที่อยู่ใต้สิทธิพลทางการเมืองทำให้ชุมชนแตกแยก ชาวบ้านเป็นหนี้)

กลุ่มต่าง ๆ	สุขภาพ	การศึกษา	การบริหารบ้านเมือง
5. กลุ่มแรงงาน	<p>แรงงานในระบบ</p> <ul style="list-style-type: none"> -เพิ่มสวัสดิการพื้นฐาน ให้ครอบคลุมแต่ เกิดขึ้นตาย และฟรีทุกอย่าง -การเข้าถึงการรักษาพยาบาลและยาที่มี คุณภาพ -ตั้งศูนย์ดูแลเด็กอ่อนใกล้ที่ทำงาน -ปราบปรามยาเสพติด -แก้ปัญหการเจ็บป่วยจากการทำงาน (ทั้งทางร่างกายและจิตใจ) และสารพิษ อุตสาหกรรม 	<p>การศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> -ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา สร้างมาตรฐานเดียวกัน (ทั้งด้านคุณภาพและค่าใช้จ่าย) 	<ul style="list-style-type: none"> -สนับสนุนให้แรงงานตระหนักถึงสิทธิ ป้องกันกลไกที่บั่นทอนการรวมกำลังเรียกร้อง ในรูปแบบสหภาพ -ให้สหภาพสามารถร่วมกำหนดนโยบายแรงงาน ได้ (อาทิ ให้แรงงานเข้ามามีส่วนร่วมสหภาพได้ กำหนดสัดส่วนการจ้างงานแรงงานข้ามชาติ)
<p>แรงงานนอกระบบ</p> <p>(พ้นจากภาคเกษตรมาสู่</p> <p>เมือง ไม่มีประกันสังคม)</p>	<ul style="list-style-type: none"> -บริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพทุกพื้นที่ ไม่มีข้อแตกต่างระหว่างเมืองกับชนบท -รัฐสวัสดิการ ดูแลผู้สูงอายุ 	<ul style="list-style-type: none"> -เรียนฟรีจนถึงปริญญาตรี ไม่ต้องการให้การศึกษาเป็นธุรกิจ -เพิ่มการพัฒนาทักษะ (เงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพ) -การศึกษานอกระบบและการเรียนรู้อิสระ 	<ul style="list-style-type: none"> -ความโปร่งใส ซื่อสัตย์ ไม่คอร์รัปชัน (วินมอเตอร์ไซค์ ผู้มีสิทธิพลเก็บสวย) -การรวมกลุ่มชาวบ้านเพื่อเรียกร้องข้อเสนอดี
<p>แรงงานข้ามชาติ</p> <p>(แรงงานพม่ามาไทย</p> <p>เพราะโอกาสในชีวิต</p> <p>ที่ดีกว่า)</p>	<ul style="list-style-type: none"> -ต้องการสวัสดิการด้านสุขภาพ ในกรณีที่ เข้าเมืองผิดกฎหมาย ไม่สามารถเบิกค่า รักษาพยาบาล -พัฒนาการดูแลสุขภาพ (ในพม่า) 	<ul style="list-style-type: none"> -ในบางพื้นที่ เด็กพม่าสามารถมีการศึกษาได้ เท่าเทียมกับเด็กไทย -พัฒนาการศึกษาให้ได้มาตรฐานทัดเทียม (ในพม่า) 	<ul style="list-style-type: none"> -การปรับสถานะให้เป็นผู้เข้าเมืองตามกฎหมาย เพื่อเข้าถึงสิทธิ และสวัสดิการ (ในไทย) -ค่าใช้จ่ายในกระบวนการทางกฎหมาย (ในไทย) -ต้องการกลับไปตั้งกลุ่มพัฒนาชุมชน ให้ความรู้ ด้านกฎหมาย (ในพม่า) กระบวนการมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการ พัฒนา และแก้ไขปัญหาการทุจริต (ในพม่า)

จากตารางที่ 4 จะพบว่าเพื่อให้เข้าใจถึงความต้องการจากกลุ่มประชากรที่หลากหลาย วาระการพัฒนาล้างปี พ.ศ. 2558 จะต้องตอบสนองต่อความต้องการที่แตกต่างได้ และวาระการพัฒนามีประโยชน์อย่างแท้จริงหากสามารถตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของคนแต่ละกลุ่มได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะสามารถบรรลุได้ต่อเมื่อมีกระบวนการจัดทำนโยบายที่ประชาชนมีส่วนร่วม

9. ข้อเสนอแนะ

จากการสำรวจความคิดเห็นโดยแบบสอบถามกับกลุ่มประชากรชายขอบ จำนวน 615 คนในประเทศไทย รวมทั้งการรวบรวมความเห็นจากการประชุมกลุ่มย่อยของ 15 เครือข่าย และการประชุมสรุปผล 2 ครั้งที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่าในรอบ 15 ปีที่ผ่านมา ได้มีการพัฒนาที่ดีขึ้นในด้านการบริการสังคมที่สำคัญ ๆ เช่น การศึกษาและสุขภาพ และพบว่าประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิของตนเองมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่รวดเร็วเกินไปได้ส่งผลให้เกิดช่องว่างระหว่างภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศและกลุ่มคนในสังคมมากขึ้น นำสู่การเบียดขับให้เป็นคนชายขอบหรือคนสิ้นไร้ไม้ตอกและสิ้นหวัง สำหรับชีวิตคนส่วนใหญ่เหล่านี้การดำรงชีพขาดความมั่นคงมากขึ้นเรื่อย ๆ ต้องสูญเสียทรัพยากรในการดำรงชีวิต (อาทิเช่น การงาน ที่ดินทำกิน และการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ)

ตลอดจนมีปัญหาด้านอัตลักษณ์ไร้สถานภาพไร้ศักดิ์ศรี เกิดความเสื่อมถอยของความสัมพันธ์ในสังคมและถูกทำให้ไร้อำนาจ สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจในช่วงระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมาซึ่งนำสู่การแปรรูปทรัพยากรธรรมชาติและอาหารให้เป็นสินค้า ในขณะที่โครงสร้างการบริหารจัดการของภาครัฐ ยังไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในระดับท้องถิ่น

ประชาชนต้องการการพึ่งตนเองและการเพิ่มอำนาจของตนเองมากขึ้น ดังที่ได้แสดงอย่างชัดเจนว่ากลุ่มประชาชนทุกกลุ่มให้ความสำคัญกับประเด็นการศึกษาที่มีคุณภาพ การดูแลสุขภาพที่ดียิ่งขึ้น และการมีรัฐบาลที่ซื่อสัตย์และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ตามที่ปรากฏในการตอบแบบสำรวจ My World

บนพื้นฐานของการหารือเชิงลึกจากการประชุมกลุ่มย่อยต่าง ๆ สถาบันวิจัยสังคมฯ จึงขอเสนอข้อเสนอแนะเพื่อประกอบการพิจารณาสถานภาพของคนกลุ่มเปราะบาง และกลุ่มชายขอบซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวาระการพัฒนา ดังนี้

- คนควรเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา รวมทั้งการให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนามนุษย์ สิทธิมนุษยชน และความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งสนับสนุนการยุติการเลือกปฏิบัติในการเข้าถึงการ บริการสวัสดิการต่าง ๆ ประกันให้มีการเข้าถึงการคุ้มครองทางสังคมที่ถ้วนหน้า และเสริมสร้าง สังคมที่เอื้ออาทร
- ให้การตั้งเป้าหมายเพื่อบรรลุ“ความเสมอภาคทางสังคม” เป็นสิ่งที่ท้าทายอย่างยิ่งยวดสำหรับ ประเทศไทยซึ่งได้บรรลุเป้าหมายส่วนใหญ่ของการพัฒนาแห่งสหประชาชาติในระดับมหภาค การ จัดสวัสดิการสังคมขั้นพื้นฐานเกือบครบถ้วนแล้ว ในอีกแง่หนึ่งสวัสดิการขั้นพื้นฐานและคุณภาพของ การให้บริการควรจัดให้กระจายถึงทุกคน ให้โอกาสอย่างเสมอภาคกับคนทุกคนที่อาศัยอยู่ในสังคมที่ จะได้รับบริการ
- ส่งเสริมการจัดทำนโยบายที่ขึ้นมาจากฐานล่าง การมีส่วนร่วมของประชาชนผู้รับประโยชน์ ใน กระบวนการกำหนดนโยบายเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จ วาระการพัฒนาในระดับสากลและ ระดับชาติควรอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมระดับท้องถิ่น สนับสนุนให้มีการรวมตัวในระดับ ท้องถิ่นและจัดตั้งการเปิดวงเสวนา“ฐานคิดร่วมเชิงนโยบาย”
- ให้จุดหลัก“การพัฒนาที่ยั่งยืน” มาจากฐานความรู้ท้องถิ่น อยู่บนความสมดุลระหว่างสังคมและ ธรรมชาติ ไม่ใช่บนฐานกลไกตลาดนำเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว แต่ให้ความสำคัญกับทุกมิติของ สังคม รวมมิติบทบาทหญิงชาย ภาคเอกชนกับภาคสาธารณะ ภาคประชาสังคม สิทธิชุมชนกับ สิทธิปัจเจกบุคคล

10. ภาคผนวก

ภาคผนวก 1: แบบสอบถาม

แบบสอบถาม อนาคตที่ต้องการ



คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตรงตามความเป็นจริง

ตอนที่ 1 : ข้อมูลส่วนตัว

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ 15-24 ปี 25-34 ปี 35-44 ปี 45-59 ปี 60 ปีขึ้นไป
3. ภูมิลำเนา จังหวัด ปัจจุบันอาศัยในจังหวัด
4. สถานภาพสมรส โสด สมรส หม้าย / หย่า / แยกกันอยู่
5. ท่านเป็นสมาชิกกลุ่ม (เลือกเพียง 1 ข้อ)
 - เกษตรกร แรงงาน
 - คนจนเมือง/คนไร้บ้าน ผู้ป่วยเอดส์
 - ชนพื้นเมืองและชาติพันธุ์ ผู้พิการ
6. ระดับการศึกษาสูงสุด
 - ไม่ได้ศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวส.
 - ประถมศึกษา ปริญญาตรี
 - มัธยมศึกษาตอนต้น/ปวช. สูงกว่าปริญญาตรี
7. อาชีพหลักของท่าน (เลือกเพียง 1 ข้อ)
 - เกษตรกร แม่บ้าน (ข้ามไปข้อ 8.1)
 - ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ธุรกิจส่วนตัว
 - ค้าขาย นิสิต/นักศึกษา/นักเรียน (ข้ามไปข้อ 8.2)
 - รับจ้าง/พนักงานบริษัท/พนักงานโรงงาน อื่นๆ ระบุ.....
8. ปัจจุบันท่านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณบาท/เดือน
 - 8.1 กรณีที่เป็นแม่บ้าน คู่สมรสของท่านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ.....บาท/เดือน

8.2 กรณีเป็นนิสิต/นักศึกษา/นักเรียน ผู้ปกครองของท่านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน
ประมาณ.....บาท/เดือน

9. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (รวมตัวท่านด้วย) คน

9.1 จำนวนสมาชิกที่มีรายได้ คน

9.2 จำนวนสมาชิกที่ไม่มีรายได้ คน

10. ปัจจุบันครัวเรือนของท่านมีรายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือนประมาณบาท/เดือน

11. ท่านคิดว่า ท่านเป็นหนึ่งในกลุ่มคนชายขอบของสังคมไทยหรือไม่

ไม่ใช่ ใช่ ฉันเป็น

12. กรุณาให้เหตุผลว่าเหตุใดท่านจึงคิดว่าท่านเป็นคนชายขอบ

.....
.....
.....

ตอนที่ 2 สิ่งใดที่สำคัญที่สุดสำหรับท่านและครอบครัว? (แบบสอบถาม MyWorld)

กรุณาทำเครื่องหมาย x ลงในกล่องข้อความ ทั้งสิ้นจำนวน 6 กล่องข้อความ ที่ท่านเห็นว่าสำคัญที่สุด คำอธิบายอยู่ใน ภาคผนวก ก ท้ายสุดของแบบสอบถาม



หรือท่านเห็นว่า มีสิ่งสำคัญอื่นอีก อันได้แก่

(เลือกเพิ่มเติมนอกจาก 6 กล่องข้อความที่เลือกไปแล้วข้างต้น หากคิดว่าตัวเลือกข้างต้นไม่ตรงกับความต้องการ สามารถเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

สิทธิชุมชน-วัฒนธรรม (การยอมรับตัวตนกลุ่มชาติพันธุ์ วิถีวัฒนธรรมและศิลปะที่แตกต่าง ภาษาถิ่นที่จะไม่เสื่อมสูญ การศึกษาที่มีความหลากหลายและเคารพท้องถิ่น ทั้งหมดเหล่านี้ถูกถือปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกับคนส่วนใหญ่)

ความมั่นคงในชีวิตทางด้านเศรษฐกิจ (แก้ปัญหาหนี้สิน การเข้าถึงแหล่งทุน มีที่ดินทำกิน สิทธิชุมชน การเข้าถึงฐานทรัพยากร)

ความเท่าเทียมทางสังคม (บริการสาธารณะขั้นพื้นฐานต้องถูกยกระดับขึ้น และมีมาตรฐานเท่าเทียมทั่วถ้วน ระบบภาษีที่เป็นธรรม ภาษีอัตราก้าวหน้า ภาษีมรดก ภาษีที่ดิน)

อื่น ๆ โปรดระบุ

.....
.....
.....

จบแบบสอบถาม ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งสำหรับความร่วมมือ

ภาคผนวก ก

คำอธิบายตัวเลือกแบบสอบถาม MyWorld

เสรีภาพทางการเมือง

ทุกบุคคลสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองต่าง ๆ ในประเทศของตนได้ รวมทั้งการลงคะแนน และการจัดตั้งหรือเข้าร่วมในพรรคการเมือง ประชาชนต้องมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นรวมทั้งมีสื่อเสรี ประชาชนต้องสามารถเป็นสมาชิกและมีส่วนร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ในสหภาพแรงงานและในประชาสังคม ทุกด้าน รวมทั้งกิจกรรมพลังพลเมืองและการเคลื่อนไหวโดยสมัครใจที่หลากหลาย

การเข้าถึงน้ำสะอาดและสุขอนามัย

ทุกคนต้องมีน้ำสะอาดปลอดภัยสำหรับดื่ม หุงหาอาหาร และชำระล้าง รวมทั้งสามารถเข้าถึงสุขอนามัย

ระบบการเดินทางขนส่งและเส้นทางสัญจรที่ดียิ่งขึ้น

ระบบการเดินทางขนส่งและเส้นทางสัญจรต้องได้รับการปรับปรุง (หมายรวมถึง ระบบราง, รถโดยสารสาธารณะ, จักรยาน ฯลฯ) จนทุกคน (รวมถึงผู้พิการ) สามารถเดินทางได้อย่างเสรี คล่องตัว ไม่ลำบาก สะดวกปลอดภัย เมื่อไปเยี่ยมเยียนครอบครัวหรือเพื่อนฝูง เปิดโอกาสใหม่ ๆ ในการทำมาหากิน และเพื่อการใช้บริการอื่น ๆ ตามที่ต้องการ

การดูแลรักษาสุขภาพที่ดียิ่งขึ้น

มีการดูแลรักษาสุขภาพระดับดีให้กับทุกคนในยามที่จำเป็น (ทั้งในแบบแพทย์สมัยใหม่และแพทย์ทางเลือก) มุ่งมั่นกำจัดโรคติดต่อและการเจ็บป่วยเรื้อรัง มีงบประมาณและการจัดการระบบสาธารณสุขเพียงพอตามความจำเป็นของประเทศและของพลเมือง

การร่วมดูแลรักษาป่าไม้ สายน้ำ และทะเลมหาสมุทร

ทรัพยากรธรรมชาติต้องได้รับการดูแลร่วมกันจากทุกภาคส่วน เพราะผู้คนที่พึ่งพิงเป็นแหล่งอาหาร เชื้อเพลิง และทรัพยากรอื่น ๆ รัฐบาลต้องดำเนินการตามแผนลดมลพิษในทะเลและสายน้ำ ปกป้องป่าเพิ่มเติม และอนุรักษ์ป่าไม้ที่มีอยู่ อีกทั้งผลักดันระบบเกษตรและอาหารที่ยั่งยืน ต้องมีข้อตกลงระดับโลกเพื่อปกป้องพืชพันธุ์สัตว์ป่าที่หลากหลายและระบบนิเวศทั้งหลายอันบอบบาง

การบริหารบ้านเมืองที่สัตย์ซื่อและเข้าถึงเข้าใจประชาชน

การบริหารบ้านเมืองต้องมีประสิทธิภาพ โปร่งใส รับผิดชอบ และไม่ฉ้อฉล (ทั้งรัฐบาล ราชการ หน่วยงานปกครองท้องถิ่น) ประชาชนกำกับได้ว่าการบริหารต้องมุ่งเรื่องใดเป็นสำคัญ และอุ่นใจได้ว่าเรื่องสำคัญของประชาชนต้องถูกจัดการอย่างเต็มความสามารถ ทุกขั้นตอนการบริหารต้องยึดหลักการเปิดเผยข้อมูล แจกแจงการใช้งบประมาณดินให้ประชาชนทั้งหมดได้รับรู้

ให้การช่วยเหลือผู้ที่ไม่สามารถทำงานได้

ทุกคนต้องมีเงินเพียงพอเลี้ยงชีพ ไม่ว่าจะจากการทำงานหรือความช่วยเหลือจากรัฐ ครั้นเมื่อผู้คนไม่สามารถทำงานได้ หรือเมื่อประสบปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติหรือวิกฤตเศรษฐกิจ ภาครัฐต้องสร้างหลักประกันได้ว่าประชาชนและครอบครัวของพวกเขาจะไม่อดอยาก เด็ก ๆ ต้องไม่ออกจากโรงเรียน และยังสามารถเข้ารับบริการสาธารณสุขและบริการจำเป็นอื่น ๆ ได้

ปลอดพ้นจากการเลือกปฏิบัติและการกดขี่ข่มเหง

ต้องไม่มีใครในโลกถูกจำกัดโอกาสทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง (รวมถึงทางสุขภาพ การศึกษา วัฒนธรรม) เพราะอคติต่อ เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ศาสนา ความพิการ เพศสภาพ แบบใดแบบหนึ่งเป็นพิเศษ หรือด้วยเหตุผลอื่น ๆ และจะไม่มีใครรู้สึกว่ตนถูกคุกคามความปลอดภัยจากเหตุตั้งที่กล่าวมานี้ (รวมถึงคนไร้สัญชาติ แรงงานต่างด้าว ฯลฯ)

อาหารย่อมเยาและมีสารอาหารครบถ้วนปลอดภัย

ทุกคนต้องได้รับอาหารตามจำเป็นและปลอดภัย ไม่มีใครในโลกที่ต้องจมปลักอยู่กับความหิวโหยอดอยาก และไม่มีใครขาดสารอาหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งสตรีมีครรภ์และเด็กอายุต่ำกว่าสองขวบ

โทรศัพท์และสื่ออินเทอร์เน็ต

ภาครัฐและภาคเอกชนต้องสร้างหลักประกันว่า ทุกคนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีการสื่อสารขั้นต่ำสุดได้ เพื่อรับข้อมูลข่าวสารออนไลน์และร่วมกิจกรรมในเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้

การศึกษาที่ดี

เด็กทุกคนต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานและชั้นกลางที่มีคุณภาพ (ไม่ว่ารูปแบบโรงเรียนหรือทางเลือก) ซึ่งมีการเตรียมความพร้อมให้เขามีการงานที่ดีและใช้ชีวิตได้อย่างมีสุข ภาครัฐและภาคเอกชนต้องร่วมเปิดช่องให้มีการศึกษาและการพัฒนาทักษะสำหรับผู้ใหญ่ตลอดชีวิต

ความเท่าเทียมระหว่างชายหญิง

ชายและหญิงต้องมีสิทธิและโอกาสเท่าเทียมกัน เด็กชายและเด็กหญิงต้องสามารถเข้าเรียนได้เพียงเดียวกัน และมีคุณภาพการศึกษาที่ไม่แตกต่าง ชายและหญิงต้องมีโอกาสเท่าเทียมกันในการลงเลือกตั้งเป็นสมาชิก รัฐบาล และมีโอกาสเท่าเทียมกันสู่บทบาท สถานะ และความสัมพันธ์ในด้านการเมืองและด้านสังคม อีกทั้ง ได้รับโอกาส การเลื่อนตำแหน่ง และผลตอบแทนที่เท่าเทียมกันในสถานประกอบการ

โอกาสการทำงานที่ดียิ่งขึ้น

ภาครัฐและภาคเอกชนต้องลงมือมากขึ้นเพื่อสร้างหลักประกันว่า ทุกคนต้องมีอาชีพที่ได้รับการตอบแทนอย่าง สมค่า สมศักดิ์ศรี ได้ทำงานที่มีคุณค่า ภาคภูมิที่ได้เป็นผู้ยังประโยชน์ให้แก่สังคม

ห่างไกลอาชญากรรมและความรุนแรง

ทุกคนได้อยู่ในชุมชนที่ค้ำกันให้พ้นจากภัยอาชญากรรมและความรุนแรง รวมทั้งความรุนแรงในครัวเรือน การ ละเมิดทางเพศต่อเด็กหญิงและสตรี ทุกคนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมผ่านศาลหรือระบบอื่น ๆ หาก พวกเขาตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรม

การรับมือและแก้ไขปัญหาโลกร้อน (การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก)

ภาครัฐต้องปฏิบัติตามข้อตกลงที่ลดการปล่อยคาร์บอน ลงสู่ระดับที่รั้งอุณหภูมิโลกไม่ให้เพิ่มเกินกว่า 2 องศา และลงทุนลงแรงในมาตรการปรับตัวร่วมกับภาคส่วนอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อชุมชนที่ได้รับผลกระทบรูปแบบ ต่าง ๆ (ไม่ว่า น้ำท่วม ภัยแล้ง โรคอุบัติใหม่ ฯลฯ)

มีพลังงานที่ไว้เนื้อเชื่อใจได้ในครัวเรือน

สมาชิกทุกคนในครอบครัวต้องมีพลังงานไฟฟ้าหรือแหล่งพลังงานอื่นที่ไว้ใจได้ (สะอาด สม่าเสมอ ปลอดภัย) และราคาย่อมเยา เพื่อการส่องสว่าง ความอบอุ่น และการหุงหาอาหาร นอกจากนี้ พลังงานควรผลิตและจัดหา อย่างยั่งยืนด้วย

ภาคผนวก 2: แนวทางในการจัดการประชุมกลุ่มย่อย

“เหลียวหลัง แลหน้า อนาคตที่เราต้องการ”

ช่วงที่ 1 ทบทวนความเปลี่ยนแปลงในอดีต 15 ปีที่ผ่านมา

คำถามหลัก เมื่อมองย้อนไป 15 ปีที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงสำคัญ ๆ อะไรบ้างที่เกิดขึ้นกับ ชุมชน ครอบครัว และชีวิต

- ในการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว มีการเปลี่ยนแปลงอะไรที่ส่งผลดี หรือส่งผลในทางบวก
- การเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างที่ส่งผลเสียเป็นปัญหาหรือส่งผลลบกับชุมชน และชีวิตของท่าน

การเตรียมความคิดกลุ่ม

ความคิดเห็นของแต่ละคนมีความแตกต่างกันได้ มีความหลากหลายเช่นเดียวกับรูปร่างหน้าตา ขาวดำ ต่ำสูง อ้วนผอม ตามสภาพ ความคิดก็เช่นเดียวกัน การคิดต่างกันเป็นเรื่องปกติ แตกต่างกันได้ ไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน

ผลกระทบด้านบวก	ผลกระทบด้านลบ

15 ปีที่ผ่านมาในชุมชน มีองค์กรแบบใหม่เกิดขึ้น ทำหน้าที่มีบทบาทมากขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพต่าง ๆ ส่งผลกระทบบอกให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งด้านดีและด้านเสีย

องค์กรสมัยใหม่	ด้านกายภาพของสังคม	เทคโนโลยี เครื่องใช้สมัยใหม่	ผลกระทบ

ช่วงที่ 2 มองปัจจุบัน และอนาคตที่เราต้องการ

คำถามหลัก ท่านมีความคาดหวังต่ออนาคตอย่างไร

คำถามหลัก ท่านคิดว่าปัญหาที่ร้ายแรงที่สุดของชุมชนใน 15 ปีข้างหน้า คืออะไร

คำถามหลัก ท่านคิดว่าสาเหตุของปัญหาคืออะไร

ช่วงที่ 3 วิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน สังคม

ใคร	อย่างไร	เมื่อไหร่	ใครช่วย

ภาคผนวก 3: ตาราง

ตาราง ก: จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งโดยกลุ่มของประชากรชายขอบ

กลุ่ม	จำนวน (N = 615)	ร้อยละ (%)
เครือข่ายผู้หญิง	37	6.02
ชาย	2	5.41
หญิง	34	91.89
ไม่ระบุ	1	2.70
ผู้สูงอายุ	50	8.13
ชาย	25	50.00
หญิง	18	36.00
ไม่ระบุ	7	14.00
กลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวี	39	6.34
ชาย	20	51.28
หญิง	19	48.72
กลุ่มผู้พิการ	40	6.50
ชาย	19	47.50
หญิง	20	50.00
ไม่ระบุ	1	2.50
กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือ	39	6.34
ชาย	24	61.54
หญิง	15	38.46
กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลภาคใต้	30	4.88
ชาย	15	50.00
หญิง	15	50.00
กลุ่มสามจังหวัดชายแดนใต้	40	6.50
ชาย	20	50.00
หญิง	17	42.50
ไม่ระบุ	3	7.50
กลุ่มคนจนเมือง	62	10.08
ชาย	22	35.48
หญิง	39	62.90
ไม่ระบุ	1	1.61

กลุ่ม	จำนวน (N = 615)	ร้อยละ (%)
กลุ่มคนจนชนบทในอีสาน	26	4.23
ชาย	20	76.92
หญิง	6	23.08
กลุ่มคนไร้ที่ดิน	42	6.83
ชาย	22	52.38
หญิง	18	42.86
ไม่ระบุ	2	4.76
กลุ่มเกษตรกรรายย่อย	40	6.50
ชาย	15	37.50
หญิง	25	62.50
กลุ่มชาวประมงพื้นบ้าน	39	6.34
ชาย	23	58.97
หญิง	16	41.03
กลุ่มแรงงานนอกระบบ	40	6.50
ชาย	14	35.00
หญิง	26	65.00
กลุ่มแรงงานในระบบ	44	7.15
ชาย	23	52.27
หญิง	21	47.73
กลุ่มแรงงานข้ามชาติ	47	7.64
ชาย	31	65.96
หญิง	14	29.79
ไม่ระบุ	2	4.26
รวม	615	100.00
ชาย	295	47.97
หญิง	303	49.27
ไม่ระบุ	17	2.76

ตาราง ข: ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งโดยการให้ความสำคัญกับประเด็นระดับโลก และลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ

ความสำคัญ	ทั้งหมด 615	เพศ		กลุ่มอายุ					สถานภาพสมรส				ภูมิภาค			
		ชาย (n=295)	หญิง (n=303)	15-24 ปี (n=171)	25-34 ปี (n=84)	35-44 ปี (n=121)	45-59 ปี (n=70)	60 ปีขึ้นไป (n=145)	โสด (n=169)	สมรส (n=347)	หม้าย/หย่า/แยกกันอยู่ (n=81)	กรุงเทพฯ (n=171)	ภาคกลาง (n=84)	ภาคเหนือ (n=121)	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (n=70)	ภาคใต้ (n=145)
โอกาสการทำงานที่ดียิ่งขึ้น	35.1	31.9	37.6	53.5	48.1	34.0	30.1	20.7	47.3	30.3	32.1	40.4	47.6	24.8	24.3	37.2
การเข้าถึงน้ำสะอาดและสุขอนามัย	41.1	40.3	42.9	39.5	44.3	31.9	43.5	51.1	37.9	42.1	49.4	43.3	25.0	35.5	62.9	39.3
มีพลังงานที่ไว้เนื้อเชื่อใจได้ในครัวเรือน	13.2	12.2	13.2	11.6	9.9	11.8	14.5	16.3	11.8	15.6	6.2	9.9	15.5	9.1	18.6	15.2
เสรีภาพทางการเมือง	35.6	41.0	30.0	30.2	27.5	32.6	40.9	39.1	32.5	37.2	35.8	33.3	28.6	43.0	45.7	32.4
การร่วมดูแลรักษาป่าไม้ สายน้ำ และทะเลมหาสมุทร	34.8	40.0	30.4	18.6	25.2	39.6	33.3	45.7	31.4	37.5	32.1	27.5	22.6	43.0	30.0	44.1
อาหารย่อยง่ายและมีสารอาหารครบถ้วนปลอดภัย	26.0	23.7	28.4	37.2	24.4	18.1	25.3	38.0	24.9	26.2	29.6	24.6	23.8	28.1	24.3	26.2
การบริหารบ้านเมืองที่ซื่อสัตย์และเข้าถึงหัวใจประชาชน	57.2	60.3	53.8	65.1	48.1	60.4	58.6	58.7	53.3	60.2	53.1	55.0	48.8	66.9	55.7	60.7
ปลดปล่อยจากการเลือกปฏิบัติและการกีดกัน	42.9	44.4	41.9	27.9	53.4	46.5	41.9	30.4	39.6	44.7	43.2	34.5	47.6	44.6	42.9	49.7
ห่างไกลอาชญากรรมและความรุนแรง	31.9	33.6	31.0	30.2	29.8	40.3	29.0	30.4	34.3	30.0	33.3	29.2	32.1	40.5	24.3	33.1

ความสำคัญ	ทั้งหมด 615	เพศ		กลุ่มอายุ					สถานภาพสมรส			ภูมิภาค				
		ชาย (n=295)	หญิง (n=303)	15-24 ปี (n=171)	25-34 ปี (n=84)	35-44 ปี (n=121)	45-59 ปี (n=70)	60 ปีขึ้นไป (n=145)	โสด (n=169)	สมรส (n=347)	หย่าร้าง/หย่า/แยกกันอยู่ (n=81)	กรุงเทพฯ (n=171)	ภาคกลาง (n=84)	ภาคเหนือ (n=121)	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (n=70)	ภาคใต้ (n=145)
การดูแลรักษาสุขภาพที่ดีขึ้น	59.2	60.0	58.1	58.1	64.1	55.6	59.1	58.7	61.5	56.5	61.7	60.8	64.3	63.6	58.6	50.3
ความเท่าเทียมระหว่างชายหญิง	29.9	23.1	37.0	32.6	29.0	38.2	30.6	17.4	37.3	24.8	35.8	29.8	34.5	32.2	27.1	29.0
การศึกษาที่ดี	60.2	58.6	63.0	74.4	70.2	63.9	58.1	41.3	62.7	59.9	59.3	65.5	57.1	52.1	57.1	65.5
ระบบการเดินทางขนส่งและเส้นทางสัญจรที่ดีขึ้น	31.1	32.2	30.0	39.5	36.6	27.1	32.3	28.3	36.7	29.4	28.4	55.6	28.6	22.3	25.7	13.1
โทรศัพท์และสื่ออินเทอร์เน็ต	24.6	21.7	27.4	39.5	32.1	16.7	21.0	30.4	34.3	21.3	18.5	27.5	31.0	19.0	22.9	23.4
การรับมือและแก้ไขปัญหาโลกออนไลน์	16.4	15.9	16.5	2.3	9.2	16.7	22.0	19.6	14.2	17.0	17.3	12.3	13.1	20.7	24.3	15.2
ให้การช่วยเหลือผู้ที่ไม่สามารถทำงานได้	30.6	27.1	32.3	16.3	28.2	27.1	33.9	39.1	27.8	30.5	35.8	24.0	39.3	27.3	31.4	35.2

ตาราง ข: ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งโดยการให้ความสำคัญกับประเด็นระดับโลก และลักษณะทางประชากรและลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ (ต่อ)

ความสำคัญ	ระดับการศึกษา				ระดับรายได้					
	ไม่สำคัญ (n=27)	ประถมศึกษา (n=211)	มัธยมศึกษาตอนต้น/ปวช. (n=95)	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวส. (n=143)	ปริญญาตรี (n=114)	ต่ำกว่า 5,000 บาท (n=114)	5,000-9,999 บาท (n=208)	10,000-14,999 บาท (n=112)	15,000-19,999 บาท (n=52)	20,000 บาทขึ้นไป (n=61)
โอกาสการทำงานที่ดีขึ้น	40.7	29.9	33.7	41.3	37.7	26.3	37.5	37.5	38.5	31.1
การเข้าถึงน้ำสะอาดและสุขอนามัย	55.6	54.0	36.8	28.7	37.7	57.9	41.3	34.8	36.5	24.6
มีพลังงานที่เชื่อถือได้ในครัวเรือน	7.4	14.7	8.4	14.7	12.3	17.5	9.1	20.5	7.7	14.8
เสรีภาพทางการเมือง	18.5	33.6	32.6	37.8	40.4	33.3	38.0	28.6	44.2	47.5
การรวมดูแลรักษาป่าไม้ สายน้ำ และทะเลมหาสมุทร	29.6	42.2	24.2	35.7	29.8	41.2	34.1	33.9	30.8	34.4
อาหารย่อยง่ายและมีสารอาหารครบถ้วนปลอดภัย	33.3	27.0	28.4	24.5	21.9	28.9	28.8	25.9	19.2	16.4
การบริหารบ้านเมืองที่ซื่อสัตย์และเข้าถึงประชาชน	48.1	57.3	65.3	55.2	57.0	50.9	60.6	58.0	50.0	59.0
ปลอดภัยจากการเลือกปฏิบัติและการกีดกัน	55.6	42.7	48.4	40.6	40.4	36.0	45.7	57.1	36.5	34.4
ห่างไกลอาชญากรรมและความรุนแรง	18.5	30.8	34.7	30.1	36.8	26.3	37.0	24.1	42.3	34.4
การดูแลสุขภาพที่ดีขึ้น	59.3	56.4	57.9	62.2	62.3	62.3	55.8	64.3	55.8	55.7
ความเท่าเทียมระหว่างชายหญิง	25.9	25.1	31.6	35.7	32.5	20.2	28.8	31.3	34.6	37.7
การศึกษาที่ดี	48.1	53.6	69.5	60.8	64.9	47.4	64.9	63.4	53.8	52.5
ระบบการเดินทางและเส้นทางสัญจรที่ดีขึ้น	22.2	28.0	40.0	32.9	32.5	21.9	34.6	31.3	34.6	31.1

ความสำคัญ	ระดับการศึกษา					ระดับรายได้								
	ไม่ศึกษา (n=27)	ประถมศึกษา (n=211)	มัธยมศึกษาตอนต้น/ปวช. (n=95)	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวส. (n=143)	ปริญญาตรี (n=114)	ต่ำกว่า 5,000 บาท (n=114)	5,000-9,999 บาท (n=208)	10,000-14,999 บาท (n=112)	15,000-19,999 บาท (n=52)	20,000 บาทขึ้นไป (n=61)	31.1	34.6	23.0	21.3
โทรศัพท์และสื่ออินเทอร์เน็ต	7.4	22.7	21.1	25.9	29.8	21.9	20.7	25.0	34.6	31.1				
การรับมือและแก้ไขปัญหาโลกออนไลน์	3.7	16.1	16.8	12.6	21.9	24.6	11.5	17.9	17.3	23.0				
ให้การช่วยเหลือผู้ที่ไม่สามารถทำงานได้	40.7	33.6	31.6	25.9	29.8	37.7	26.4	32.1	36.5	21.3				

ตาราง ข: ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งโดยการให้ความสำคัญกับประเด็นระดับโลก และลักษณะทางประชากรและลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ (ต่อ)

	อาชีพหลัก									ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ					คนชายขอบ	
	เกษตกร (n=163)	รับจ้าง/พนักงานบริษัท (n=229)	ค้าขาย (n=58)	ธุรกิจส่วนตัว (n=50)	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ (n=22)	องค์กรไม่แสวงหากำไร (n=28)	แม่บ้าน (n=54)	กลุ่มเปราะบาง (n=166)	กลุ่มอาชีพอื่น (n=109)	คนจนชนบท (n=147)	คนจนเมือง (n=62)	แรงงาน (n=131)	ไม่เป็น (n=349)	เป็น (n=257)		
ความสำคัญ																
โอกาสการทำงานที่ดีขึ้น	20.2	44.5	36.2	36.0	36.4	35.7	38.9	33.1	43.1	21.1	30.6	48.9	35.8	33.1		
การเข้าถึงน้ำสะอาดและสุขอนามัย	44.8	40.6	53.4	26.0	31.8	28.6	44.4	29.5	46.8	44.9	50.0	42.7	39.5	42.0		
มีพลังงานไว้เหนือใจได้เร็วหรือช้า	16.6	10.9	13.8	14.0	22.7	0.0	9.3	10.8	8.3	21.1	8.1	13.7	13.5	13.2		
เสรีภาพทางการเมือง	42.3	25.8	44.8	48.0	31.8	64.3	25.9	38.0	23.9	48.3	37.1	27.5	31.8	41.6		
การรวมดูแลรักษาป่าไม้ สายน้ำ และทะเลหมอกสมุทร	49.1	34.5	27.6	30.0	27.3	17.9	20.4	18.7	44.0	51.7	16.1	37.4	32.7	37.7		
อาหารปลอดภัยและมีสารอาหารครบถ้วนปลอดภัย	26.4	27.1	24.1	20.0	31.8	10.7	33.3	22.9	26.6	27.2	29.0	26.7	24.4	28.0		
การบริหารบ้านเมืองที่ซื่อสัตย์และเข้าถึงถึงหัวใจประชาชน	60.1	54.6	55.2	64.0	63.6	46.4	57.4	50.6	61.5	64.6	58.1	53.4	55.3	60.3		
ปลดปล่อยจากการเลือกปฏิบัติและการกดขี่ข่มเหง	41.7	44.1	39.7	38.0	31.8	78.6	40.7	46.4	53.2	42.9	35.5	33.6	43.8	42.8		
ห่างไกลอาชญากรรมและความรุนแรง	30.1	33.2	32.8	26.0	40.9	39.3	31.5	34.3	33.9	29.3	25.8	32.8	35.2	27.6		
การดูแลสุขภาพที่ดีขึ้น	49.7	61.1	67.2	60.0	54.5	67.9	66.7	69.9	56.9	52.4	51.6	58.8	64.8	51.4		
ความเท่าเทียมระหว่างชายหญิง	31.9	26.2	32.8	34.0	18.2	50.0	31.5	39.8	24.8	30.6	24.2	23.7	35.8	22.6		
การศึกษาที่ดี	53.4	65.5	50.0	52.0	54.5	64.3	75.9	53.0	72.5	53.1	59.7	67.2	59.6	60.3		

	อาชีพหลัก							ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ					คนชายขอบ	
	เกษตรกร (n=163)	รับจ้าง/พนักงานบริษัท (n=229)	ค้าขาย (n=58)	ธุรกิจส่วนตัว (n=50)	ช่างภาพ/ธุรกิจส่วนตัว (n=22)	องค์กรไม่แสวงหากำไร (n=28)	แม่บ้าน (n=54)	กลุ่มเปราะบาง (n=166)	กลุ่มชาติพันธุ์ (n=109)	คนจนชนบท (n=147)	คนจนเมือง (n=62)	แรงงาน (n=131)	ไม่แน่ใจ (n=349)	ไม่แน่ใจ (n=257)
ความสำคัญ														
ระบบการเดินทางขนส่งและเส้นทางสัญจรที่ดียิ่งขึ้น	15.3	39.7	36.2	40.0	31.8	21.4	27.8	29.5	18.3	12.2	48.4	56.5	30.1	30.7
โทรศัพท์และสื่ออินเทอร์เน็ต	18.4	26.6	22.4	36.0	40.9	14.3	27.8	27.1	22.9	22.4	16.1	29.0	26.1	22.2
การรับมือและแก้ไขปัญหาโรคระบาด	20.9	12.7	17.2	16.0	31.8	25.0	3.7	18.1	11.9	25.9	9.7	10.7	15.5	17.9
ให้การช่วยเหลือผู้ที่ไม่สามารถทำงานได้	30.1	26.6	31.0	36.0	40.9	32.1	37.0	42.8	31.2	27.9	21.0	22.1	31.5	29.6

ตาราง ค: ความสำคัญอันดับแรกที่เลือกโดยผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งโดยลักษณะทางประชากรและลักษณะสังคมและเศรษฐกิจของประชากร

ความสำคัญ	เพศ		กลุ่มอายุ					สถานภาพสมรส			ภูมิภาค				
	ชาย	หญิง	15-24 ปี	25-34 ปี	35-44 ปี	45-59 ปี	60 ปีขึ้นไป	โสด	แต่งงาน	หม้าย/หย่า/แยกกันอยู่	กรุงเทพฯ	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
โอกาสการทำงานที่ดียิ่งขึ้น		6	4	4			60 ปีขึ้นไป	4			6	4			
การเข้าถึงน้ำสะอาดและสุขอนามัย	5	4	5	6				6	6	4	5		1		6
มีพลังงานที่ไว้เนื้อเชื่อใจได้ในครัวเรือน															
เสรีภาพทางการเมือง	6	5					6		6				5		
การร่วมดูแลรักษาป่าไม้ สายน้ำ และ ทะเลมหาสมุทร					6		4					6		5	
อาหารย่อยง่ายและมีสารอาหารครบถ้วนปลอดภัย															
การบริหารบ้านเมืองที่ซื่อสัตย์และเข้าถึงหัวใจประชาชน	3	1	2	4	2	2	1	3		3	4	1	4	2	
ปลอดภัยจากการเลือกปฏิบัติและการกดขี่ข่มเหง	4	4		3	4	4		5				4	6	4	

ความสำคัญ	ทั้งหมด	เพศ		กลุ่มอายุ					สถานภาพสมรส			ภูมิภาค				
		ชาย	หญิง	15-24 ปี	25-34 ปี	35-44 ปี	45-59 ปี	60 ปีขึ้นไป	โสด	แต่งงาน	หม้าย/หย่า/แยกกันอยู่	กรุงเทพฯ	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
ห่างไกลอาชีวกรรมและความรุนแรง						5										
การดูแลสุขภาพที่ดียิ่งขึ้น	2	2	2	3	2	3	1	1	2	3	1	2	1	2	2	3
ความเท่าเทียมระหว่างชายหญิง											6					
การศึกษาคือดี	1	3	1	1	1	1	3	5	1	2	2	1	2	3	3	1
ระบบการเดินทางขนส่งและเส้นทาง สัญจรที่ดียิ่งขึ้น																
โทรศัพท์และสื่ออินเทอร์เน็ต				5												
การรับมือและแก้ไขปัญหาโลกออนไลน์																
ให้การช่วยเหลือผู้ที่ไม่สามารถทำงานได้								6			6		6			

ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี	ระดับการศึกษา						ระดับรายได้				
	ไม่ ได้ศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น/ป.๓	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ป.๖	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี	ต่ำกว่า 5,000 บาท	5,000-9,999 บาท	10,000-14,999 บาท	15,000-19,999 บาท	20,000 บาทขึ้นไป
ความสำคัญ	6	3	6	4	6	6		5	6	6	
โอกาสการทำงานที่ดียิ่งขึ้น											
การเข้าถึงน้ำสะอาดและสุขอนามัย	2	3	6		6		2	5	6		
มีพลังงานที่ไว้เนื้อเชื่อใจได้ในครัวเรือน											
เสรีภาพทางการเมือง				6	4	5		6	4	4	
การรวมดูแลรักษาป่าไม้ สายน้ำ และทะเลมหาสมุทร		6					5			6	
อาหารปลอดภัยและมีสารอาหารครบถ้วนปลอดภัย											
การบริหารบ้านเมืองที่ซื่อสัตย์และเข้าถึงประชาชน	4	1	2	3	3	3	3	2	3	1	
ปลดปล่อยจากการเลือกปฏิบัติและการกีดกัน	2	5	4	5	4			4	4	6	
ห่างไกลอาชญากรรมและความรุนแรง										6	
การดูแลสุขภาพที่ดียิ่งขึ้น	1	2	3	1	2	2	1	3	1	2	
ความเท่าเทียมระหว่างชายหญิง											5

ระดับการศึกษ	ระดับรายได้					
	ต่ำกว่า 5,000 บาท	5,000-9,999 บาท	10,000-14,999 บาท	15,000-19,999 บาท	20,000 บาทขึ้นไป	
ความสำคัญ	ไม่มีความสำคัญ	4	4	1	2	3
	ระดับประถมศึกษา	4	4	1	2	3
	ประถมศึกษาตอนต้น/1-3	1	1	1	1	1
	ประถมศึกษาตอนต้น/4-6	1	2	2	2	2
	ประถมศึกษาตอนต้น/7-9	1	2	2	2	2
	สูงกว่าปริญญาตรี	1	1	1	1	1
การศึกษที่ดี						
ระบบการเงินทางขนส่งและเส้นทางสัญจรที่ดียิ่งขึ้น						
โทรศัพท์และสื่ออินเทอร์เน็ต				4		
การรับมือและแก้ไขปัญหาโลกร้อน						
ให้การช่วยเหลือผู้ที่ไม่สามารถทำงานได้	6					6

อนาคตที่เราต้องการ

การศึกษาที่ดี 60.16 %

การดูแลรักษาสุขภาพที่ดียิ่งขึ้น 59.19 %

การบริหารบ้านเมืองที่ซื่อสัตย์และเข้าถึง
เข้าใจประชาชน 57.24 %

ปลอดพ้นจากการเลือกปฏิบัติและ
การกดขี่ข่มเหง 42.93 %

การเข้าถึงน้ำสะอาดและสุขอนามัย 41.14%

เสรีภาพทางการเมือง 35.16 %

...